

Grècia antiga

Història dels Grans Imperis II

Espai físic Món grec

- Espai geogràfic món grec **desborda lo pròpia Grècia**
 - *Grècia Continental*
 - *Illes del Egeu*
 - *Costa Àsia menor*
 - *Colònies mediterrani*
- Grècia
 - *Península més pobre del mediterrani*
 - Predomini muntanyes (80% del sòl)
 - *Terreny no especialment fèrtil*
- **Relleu fragmentat**
 - Condiciona fragmentació política
 - Estats grecs de **reduïdes dimensions**
 - *Contrast amb les grans civilitzacions fluvials (Mesopotàmia i Egipte)*

Espai físic Món grec

- **Rius curts (a vegades torrencials)**
 - *Configuració poc propícia per l'agricultura*
 - No permet conreu àmplies planes
- **Agricultura**
 - *Ocupació principal*
 - Cereal, vinya i olivera
- **Mar Mediterrània**
 - *Principal via de comunicació*
 - Bons **ports naturals** a territori grec
 - Desenvolupament **navegació i comerç**
 - *Grècia, pont entre Àsia i Europa*

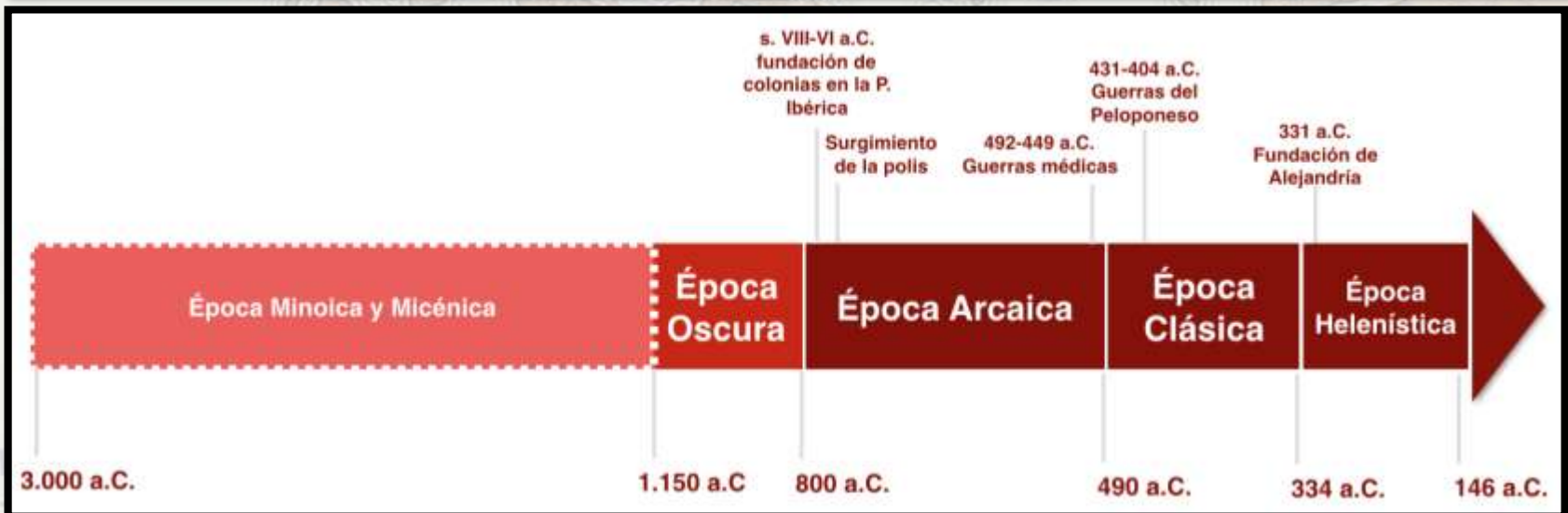
Història de Grècia

- **Paleolític Mitjà**, primers assentaments humans a Grècia
 - 210.000 / 40.000 a.C. ¿?)
- **Neolític**, primers grups assentats a territori grec
 - c. 6000 a.C., Influència Pròxim Orient
 - *Economia agrícola i ramadera*
 - c. 3.000 a.C., ocupació illes Egeu
- c. 3000 a.C, **Edat del bronze a Grècia**

Períodes Història antiga de Grècia

ca. 3000 a. de C.: comienzo del Bronce
ca. 2800 a. de C.: comienzo del Bronce Antiguo
ca. 2000 a. de C.: comienzo del Bronce Medio
ca. 1550 a. de C.: comienzo del Bronce Reciente
ca. 1400 a. de C.: comienzo del Bronce Reciente III A
ca. 1300 a. de C.: comienzo del Bronce Reciente III B
ca. 1200 a. de C.: comienzo del Bronce Reciente III C
ca. 1050 a. de C.: comienzo del Hierro
ca. 1000 a. de C.: comienzo del «Dark Age»
ca. 750 a. de C.: comienzo de la Grecia arcaica
ca. 500 a. de C.: comienzo de la Grecia clásica
ca. 330 a. de C.: final de la Grecia helénica

ETAPAS DE LA HISTORIA DE LA GRECIA ANTIGUA

The background is a detailed map of the Eastern Mediterranean and Black Sea region. It shows the coastlines of the Black Sea, the Sea of Marmara, the Aegean Sea, and the Mediterranean Sea. The island of Crete is prominently featured in the lower center, with its major cities like Knossos and Gortyna labeled. A compass rose is visible in the bottom right corner, and a fish logo is in the bottom left. The text is centered within a white rectangular box with a blue border.

Civilització Minoica

2800 - 1400 a.C.

Civilització Minoica (Creta)

- *Primera civilització avançada establerta a territori grec*
 - *Primera civilització europea*
- 2800 - 1400 a.C., **Civilització Minoica**
 - *Evolució de les poblacions neolítiques*
 - Nom en honor del llegendari rei **Minos**
- Existència de **grans palaus**
 - Cnossos
 - Màlia
 - Festos
 - Zakros
 - Hagia Triada

Civilització Minoica (Creta)

- **Espais residencials i administratius**
 - *Control manufactura, magatzem i comerç*
 - Grans conjunts **estances, tallers, magatzems i santuaris**
- **Poder centrat als palaus**
 - *Estructures de poder semblants a les el Pròxim Orient*
 - ***Sota l'autoritat de monarques***
- ***Etapa desenvolupament urbà i demogràfic***

Cnossos

- **Cnossos**, millor i més conegut palau minoic
 - *Funció administrativa i econòmica*
- Complex organitzat entorn **pati central**
 - *Saló del tron*
 - *Gran escalinata*
 - *Magatzems*
 - *Tallers artesans*
 - *Residències reials i senyorials*
 - *Santuari*
 - *Tombes...*
- **17.400 m² construïts**
 - *Unes 1500 habitacions / espais*
 - Disposades en diversos pisos
- *Frescos mostren escenes de la vida quotidiana*

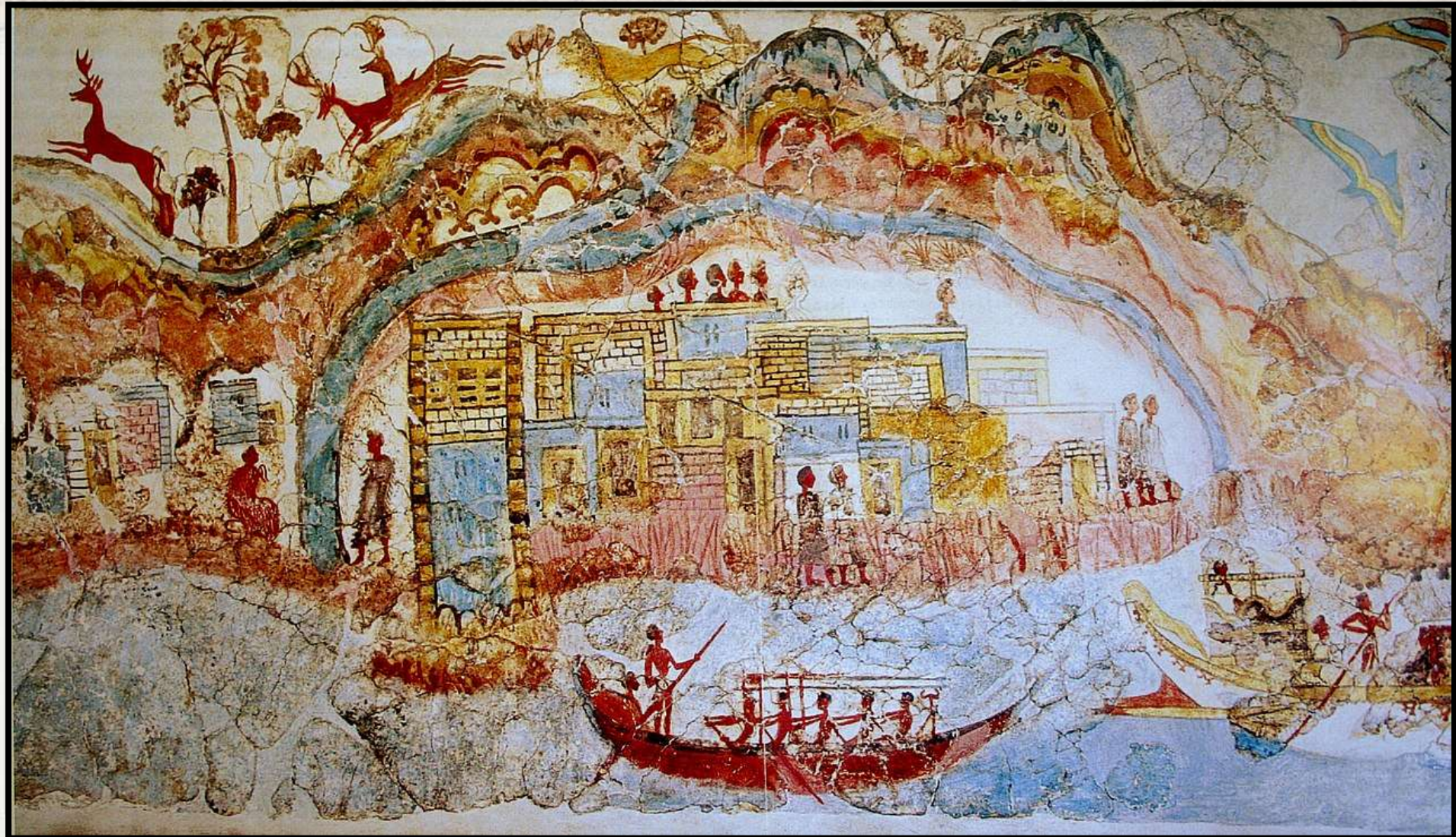

Akrotiri (Illa de Santorini)

- **Akrotiri**, emplaçament arqueològic minoic
 - **Ubicació:** Illa grega de Santorí
 - 100 km al nord de Creta
- **Excel·lent estat de conservació**
 - Cobert per una erupció volcànica
 - Meitat II mil·lenni a.C.
 - *Pompeia Minòica*
- **Pintures murals palaus**
 - *Reflecteixen la vida real de la població*

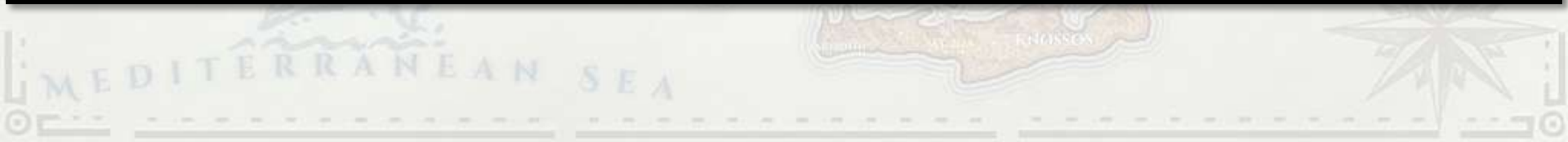
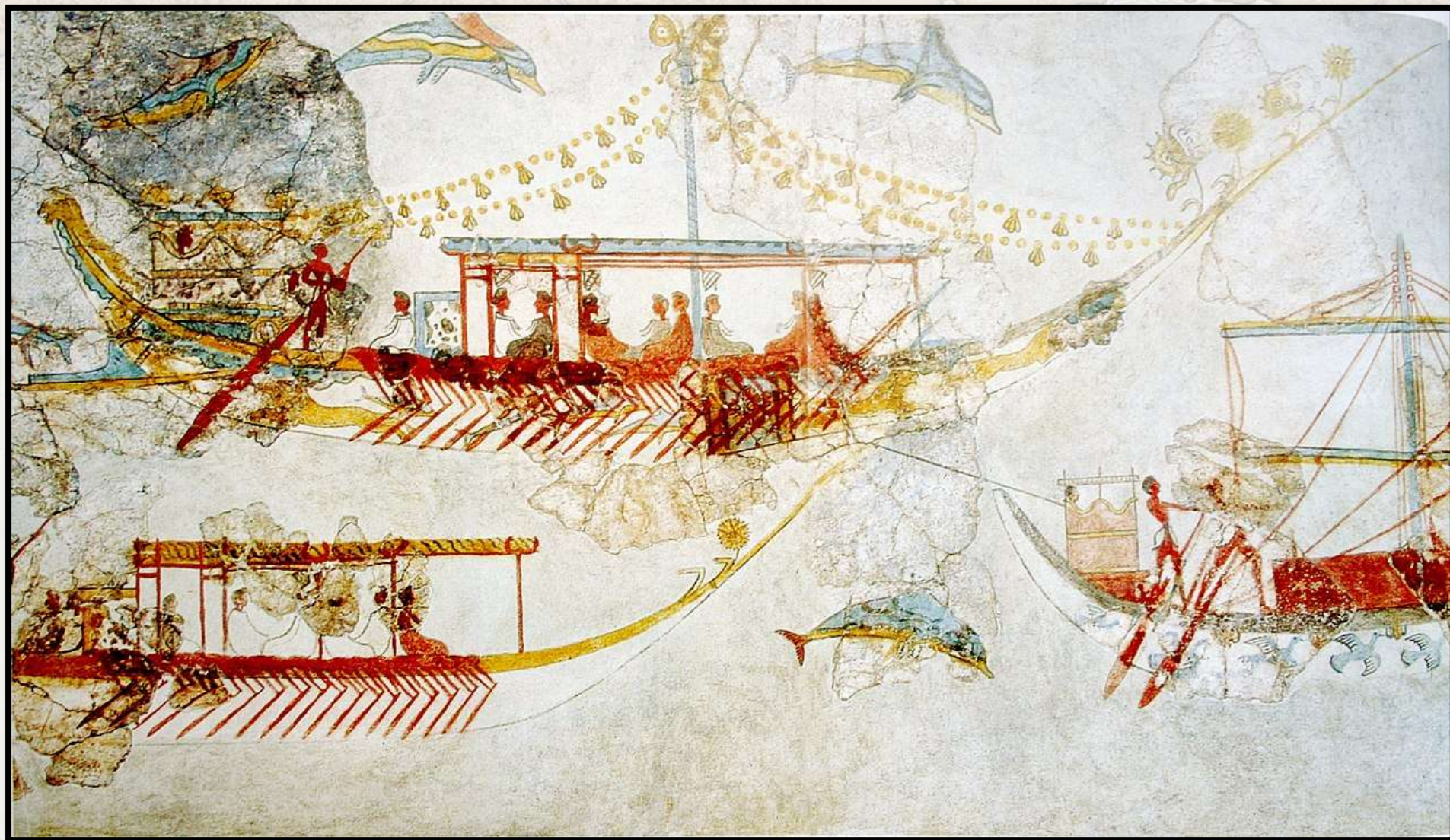
Akrotiri (Illa de Santorini)

Akrotiri (Illa de Santorini)

Akrotiri (Illa de Santorini)

Akrotiri (Illa de Santorini)

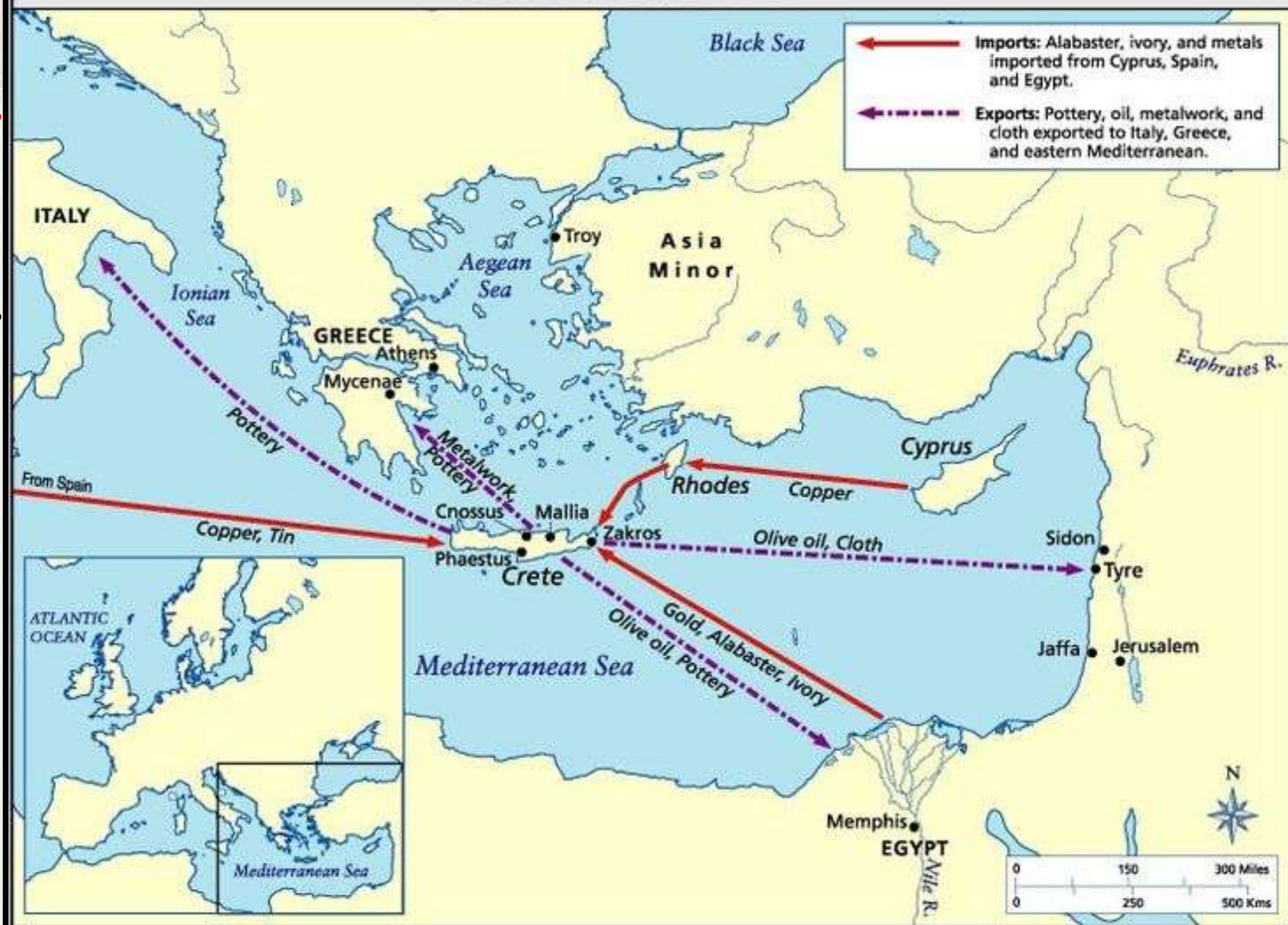

Talassocràcia Minoica

- **Talassocràcia minoica** al mediterrani
 - *Gran activitat comercial minoica*
- **Talassocràcia**
 - *Thalassa, mar*
 - *Kratein, domini o poder*
- **Exportació productes agrícoles i manufacturats**
 - *Oli, vi, mel i herbes aromàtiques*
 - *Conserves peix, olives*
 - *Cereals*
 - *Joies, armes, ceràmica*

Minoan Trade, 1570 BCE

The background is a detailed map of the Eastern Mediterranean and Black Sea region. It shows the coastlines of Turkey, Greece, and the Balkans. The Black Sea is labeled at the top right, and the Sea of Crete is labeled below it. The Mediterranean Sea is labeled at the bottom left, accompanied by a small fish icon. The island of Crete is shown in the bottom right, with labels for 'SYTHERA', 'CRETE', 'SARANTONI', 'SARAKIS', and 'KNOSSOS'. A compass rose is located in the bottom right corner. A large white rectangle with a blue border is centered on the map, containing the text 'Linial A'.

Linial A

Lineal A

- ss. XVIII – XV a.C., **Esriptura Lineal A**
 - *Esriptura composta de signes formats per línies agrupades en formacions abstractes*
- **Sistema de comptabilitat**
 - Registre operacions comercials
 - Control mercaderies / magatzems
 - Distribució racions personal palau
 - Inscripcions dedicatòries (religió)
- *Unes 1500 inscripcions*

Lineal A

- Llengua **no grega**
 - Llengua prehel·lènica dels minoics
 - *Vincles Àsia Menor*
 - Escriptura desxifrada **parcialment**
 - *Similituds Lineal B*
- Sistema **escriptura sil·làbic**
 - Uns 90 signes
 - Sil·làbics
 - Ideogrames
 - Numerals i fraccions
- **Escriptura**
 - **incisa** (tauletes fang) / normalment
 - **Inscrita** amb tinta

01	13	25	37	49	61	73	85
02	14	26	38	50	62	74	86
03	15	27	39	51	63	75	87
04	16	28	40	52	64	76	88
05	17	29	41	53	65	77	89
06	18	30	42	54	66	78	90
07	19	31	43	55	67	79	91
08	20	32	44	56	68	80	92
09	21	33	45	57	69	81	93
10	22	34	46	58	70	82	94
11	23	35	47	59	71	83	95
12	24	36	48	60	72	84	96

FIGURA 7. Silabograma de la escriptura cretense jeroglífica. En cada casilla, arriba, a la derecha, el número del signo y abajo, el número de su frecuencia en los documentos archivados.

Lineal A

- **Suports escriptura Linial A**
 - Tauletes fang (majoria inscripcions)
 - Discs argila (rebuts?)
- **Utensilis rituals i ofrenes**
 - Taules ofrenes pedra
 - Destrals dobles rituals
 - Joies (anells o agulles)
- **Ceràmica**
 - Grans gerres magatzem (*pithoi*)
- **Arquitectura**
 - Marques de maçoneria blocs pedra
 - Parets guix (grafits)

Inscripció Linial A sobre ceràmica (Malia)

Història Creta Minoica

- **1470 a.C., Final abrupte Període Palacial Nou**
 - **Erupció volcà Thera (Santorí)**
 - *A 120 km nord Creta*
 - **Data precisa polèmica**
 - Sèrie terratrèmols premonitoris i erupcions menors
 - 1470 a.C., Gran erupció
- **Conseqüències**
 - **Gran terratrèmol**
 - Incendi / destrucció palaus
 - **Tsunami** arrasa costa nord illa
 - Afectació ciutats portuàries
 - **Gran núvol cendra**
 - Cnossos i Malia, nivell cendra 20-30 cm
 - Afectació terres de conreu
 - Crisi econòmica

Història Creta Minoica

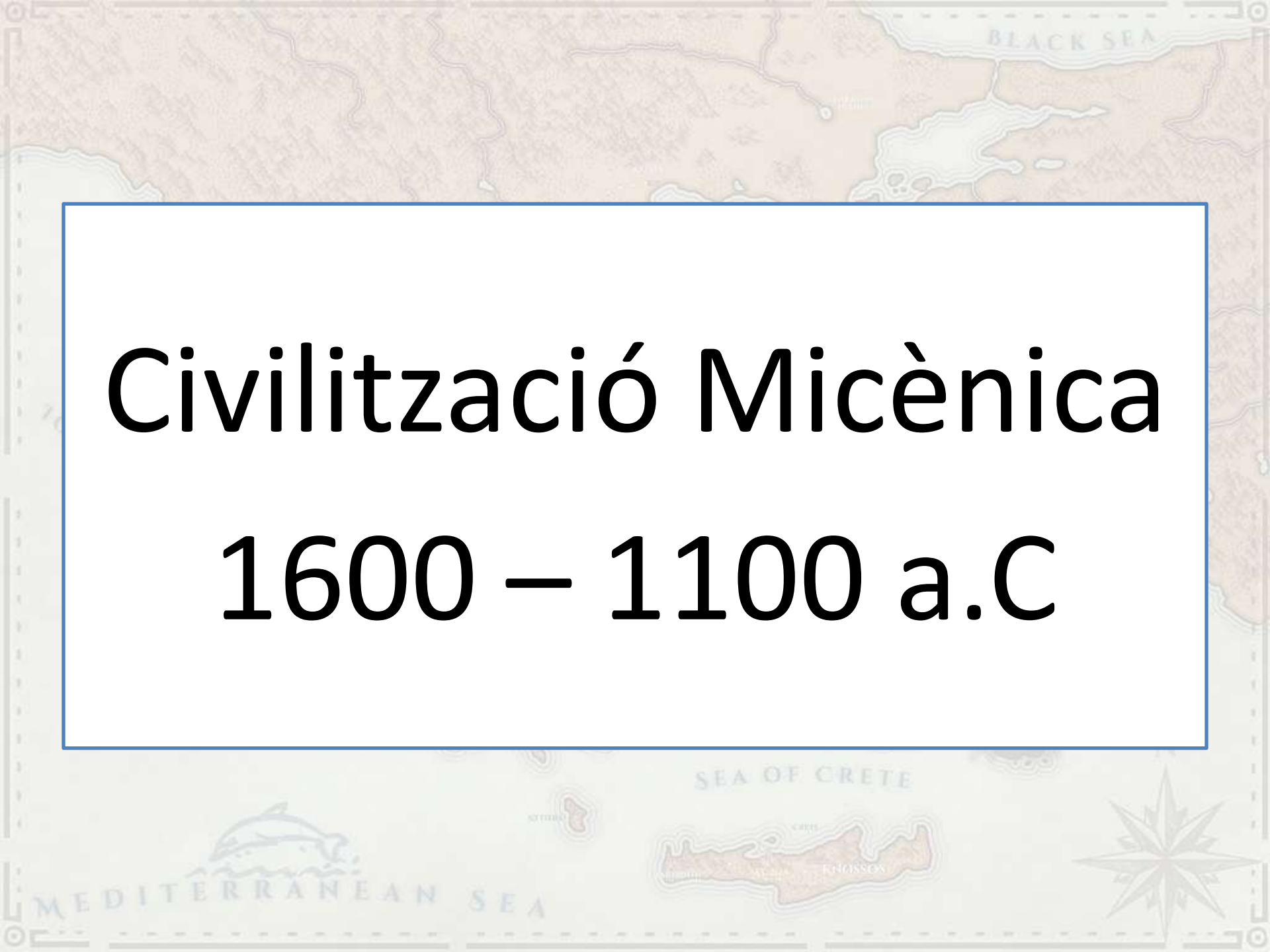
- **Afectació terratrèmols Thera**
 - Cnossos, àmpliament danyat
 - Palaikastro (extrem oriental illa)
 - Zakro (extrem oriental illa)
 - Mochlos (extrem oriental illa)
 - Pseira (extrem oriental illa)
 - Majoria assentaments **abandonats**
 - Altres **perduren** (Cnossos)
 - *Fase declivi*

Història Creta Minoica

- 1470 – 1100 a.C., **Període Postpalacial**
 - *Reconstrucció economia minoica*
 - No al nivell anterior
 - Crisi econòmica, política i social
 - **Cnossos**, centre administratiu i religiós major part illa (Creta central)

The background is a detailed map of the Eastern Mediterranean and Aegean region. It shows the Black Sea to the north, the Sea of Crete to the south, and the Mediterranean Sea to the west. The map includes the Greek peninsula, the island of Crete, and the Aegean Sea. A compass rose is visible in the bottom right corner, and a fish logo is in the bottom left corner. The text is centered within a white rectangular box with a blue border.

Civilització Micènica

1600 – 1100 a.C

Civilització Micènica

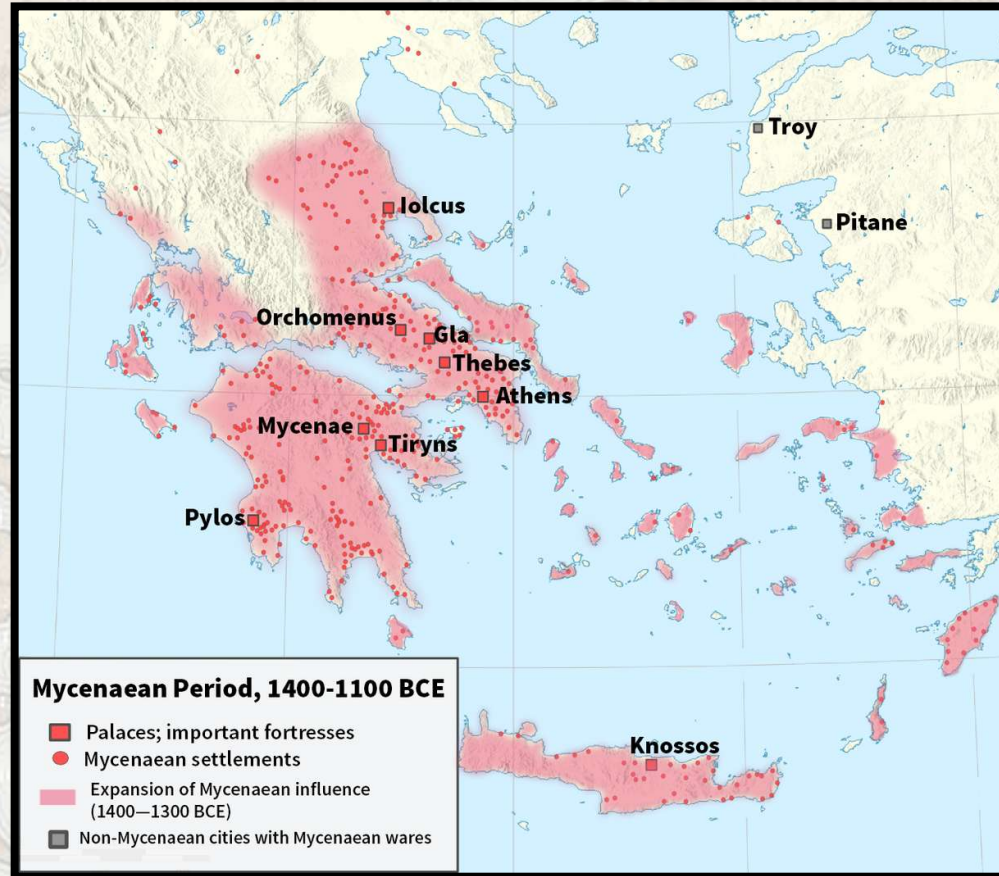
- **Origen Cultura micènica**
 - *Tema a debat*
 - *Influència cretenca a Grècia continental*
 - *c. 2000 a.C., Arribada de pobles indoeuropeus (aqueus)*
 - S'instal·len especialment al **Peloponès**
 - Es barregen amb poblacions natives
- **Primera civilització avançada a la Grècia continental**
 - Principals assentaments
 - **Micenes**
 - **Tirint**
 - **Nàuplia**
 - **Atenes**
 - **Orcomen**

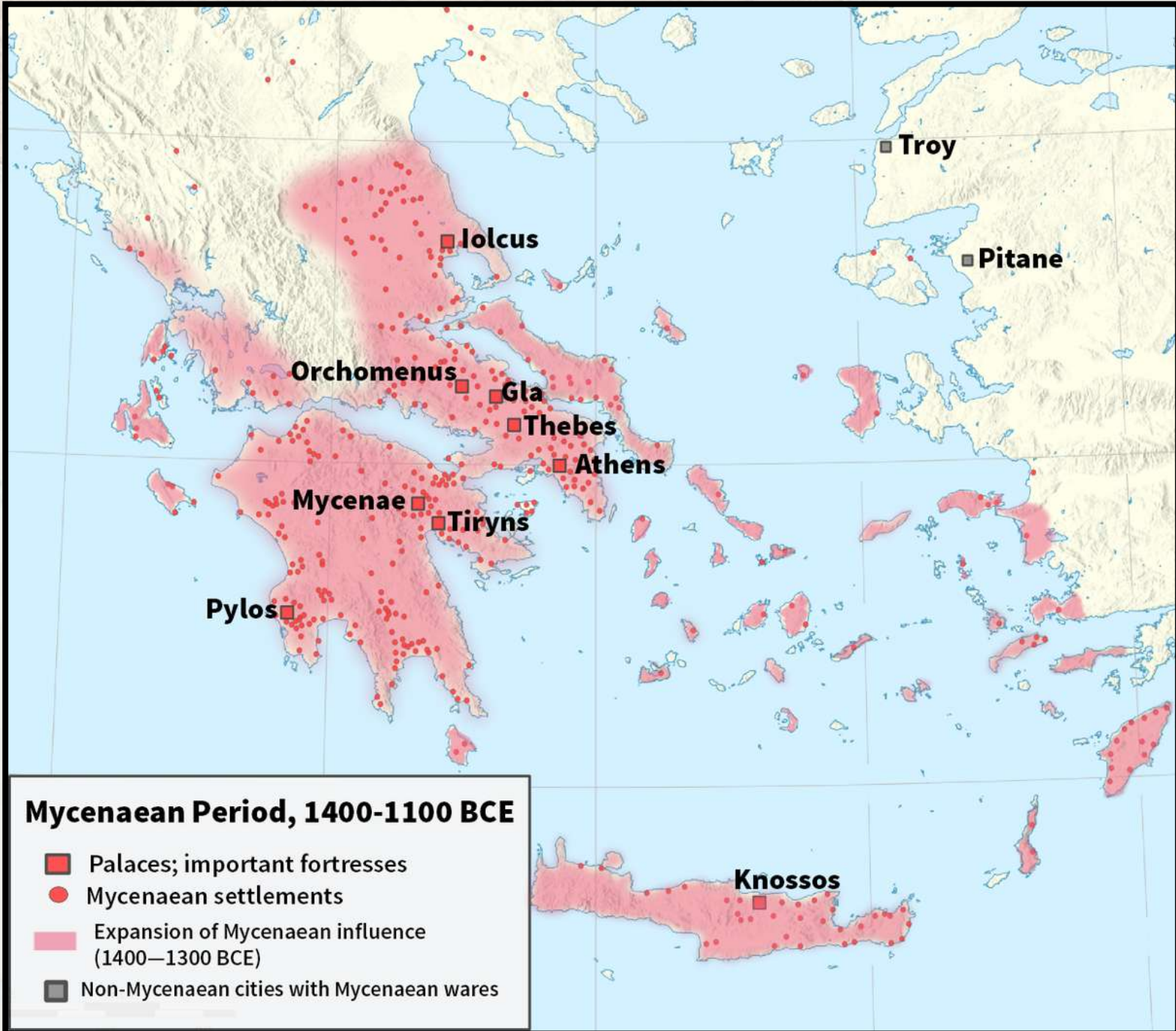

Cultura Micènica

- 1700 – 1100 a.C., **Cultura micènica**
 - *Apogeu (ss. XV – al XIII a.C.)*
 - Sud i centre de Grècia i Illes de l'Egeu
- *400 jaciments considerats micènics*
- **Petits estats micènics**
 - Rivals i aliats entre ells
- Apel·latiu “Micènica”
 - *Importància de Micenes als poemes homèrics*
 - *Excavació del jaciment*
 - *No existeix hegemonia política de Micenes*

Cultura Micènica

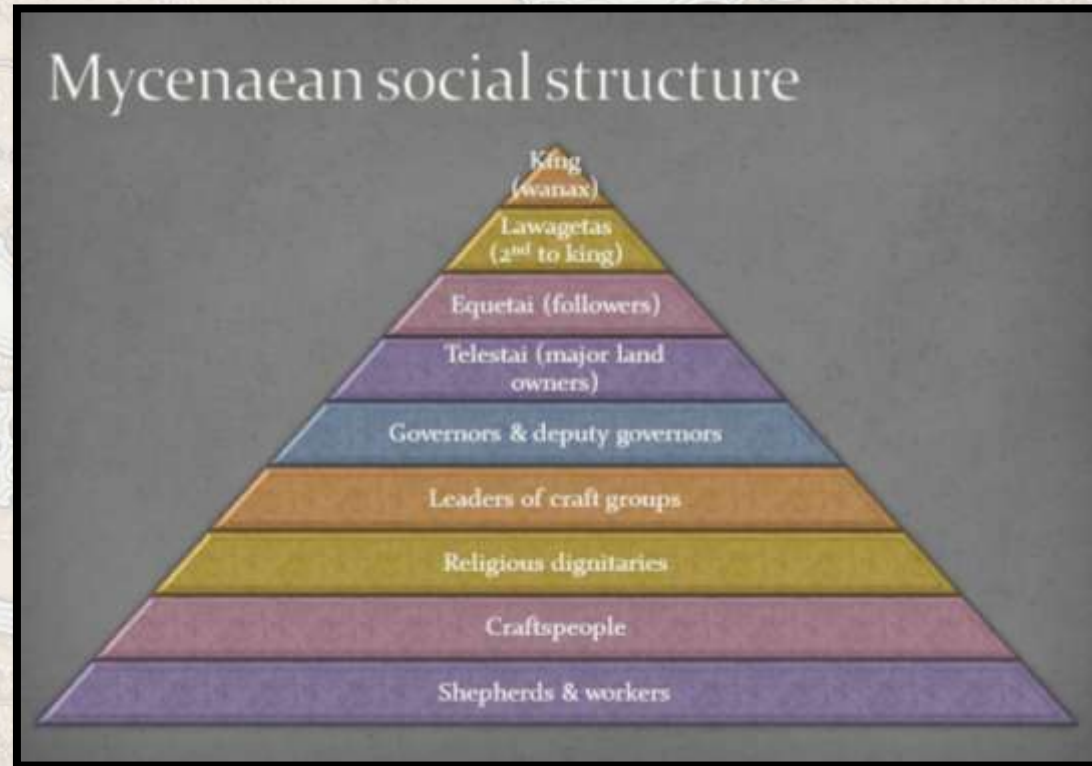
- **Estats palacials micènics**
 - *Centres administratius complexos*
- Existència de **palaus-fortalesa**
 - Ubicats a **turons a prop de la costa**
 - Protegits per **muralles ciclòpies** (grans pedres)
 - *Centres econòmics i polítics*
 - Mègaron / Sala del tron
 - Tallers, magatzems, arxius...

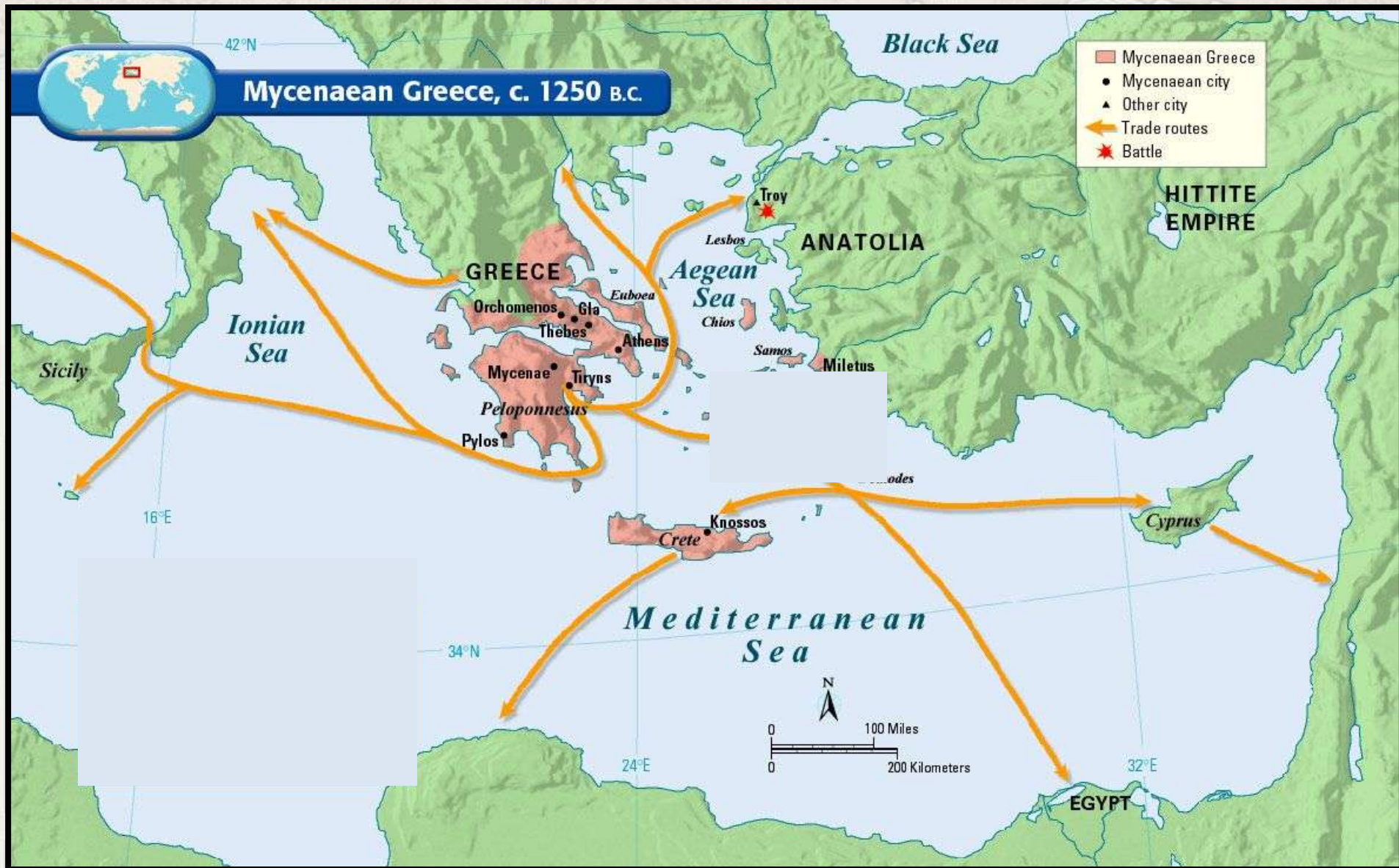
Ciutat de Micenes

Societat micènica

- **Societat micènica jerarquitzada**
 - *Mal coneguda*
- **Wanax**, rei-sacerdot
 - Palau, seu del monarca
- **Lawagetes, Egetes, Telestes**
 - Aristocràcia
- **Basileus**, aristocràcia local
- **Funcionaris, dignataris i escribes**
- **Damos**, poble
- **Doero / Doera / esclaus**
 - Propietat palau
 - Propietat d'un particular
 - Propietat religiosa

Talassocràcia micènica

Talassocràcia micènica

- **Comerç micènic**
- **Exportació**
 - Vi, blat, oli
 - Ceràmica, armes de bronze, teixits, fustes...
- **Importació**
 - Bronze, plata, cavalls, tèxtil, vi, marfil, teixits
 - Or, alabastre, joies (**Egipte**)
 - Estany, ferro i or (**Àsia Menor**)
 - Coure (**Xipre**)
- **Comerç micènic estès per tot el Mediterrani**

Fi Civilització Micènica

- 1230 – 1100 a.C., **Desaparició civilització micènica**
 - *Palaus i ciutats destruïdes*
 - *Majoria jaciments micènics reduïts a simples poblats o llogarets*
- **Diversos factors combinats**
 - *Causes naturals*
 - Terratrèmols, erupcions volcàniques, tsunamis
 - Canvi climàtic escala regional
 - *Inestabilitat interna*
 - Política i militar / conflictes armats
 - Social i econòmica
 - *Invasions*
 - Pobles doris?
 - Pobles del Mar?

Lineal B

Lineal B

- **Lineal B (Escriptura micènica)**
 - **Cronologia:** 1450 - 1200 a.C.
- **Micènic, dialecte grec arcaic**
 - *Encara és una llengua en estudi*
 - **1952. Desxifrada parcialment**
 - M. Ventris i J. Chadwick
 - **Identificació llengua i parlants**
 - *Primers grecs històrics*
- **Majoria inscripcions Lineal B**
 - Pilos (Messènia)
 - Cnossos
 - Tebes, Micenes, Tirint (menys quantitat)
 - *Tauletes de fang inscrites*

𐀀 a	𐀁 e	𐀂 i	𐀃 o	𐀄 u	𐀅 a ₂	𐀆 a ₃	𐀇 au
𐀈 da	𐀉 de	𐀊 di	𐀋 do	𐀌 du	𐀍 dwe	𐀎 dwo	
𐀏 ja	𐀐 je		𐀑 jo	𐀒 ju	𐀓 nwa		
𐀔 ka	𐀕 ke	𐀖 ki	𐀗 ko	𐀘 ku	𐀙 pa ₃	𐀚 pu ₂	𐀛 pte
𐀜 ma	𐀝 me	𐀞 mi	𐀟 mo	𐀠 mu	𐀡 ra ₂	𐀢 ra ₃	𐀣 ro ₂
𐀤 na	𐀥 ne	𐀦 ni	𐀧 no	𐀨 nu	𐀩 swa	𐀪 swi	
𐀫 pa	𐀬 pe	𐀭 pi	𐀮 po	𐀯 pu	𐀰 ta ₂	𐀱 two	
𐀲 qa	𐀳 qe	𐀴 qi	𐀵 qo				
𐀶 ra	𐀷 re	𐀸 ri	𐀹 ro	𐀺 ru			
𐀻 sa	𐀼 se	𐀽 si	𐀾 so	𐀿 su			
𐁀 ta	𐁁 te	𐁂 ti	𐁃 to	𐁄 tu			
𐁅 wa	𐁆 we	𐁇 wi	𐁈 wo				
𐁉 za	𐁊 ze		𐁋 zo				

Lineal B

- **Linial B**, escriptura tipus silabic
 - 89 signes
 - Alguns representen **vocals** (a, e, i, o, u)
 - Altres **síl·labes** (pa, pe, pi, po, pu)
 - Escriptura línies horitzontal
 - *Esquerra a dreta*
- **Meitat** signes Linial B tenen **equivalents** signes Linial A
 - *Influència minoica*

𐀀 a	𐀁 e	𐀂 i	𐀃 o	𐀄 u	𐀅 a ₂	𐀆 a ₃	𐀇 au
𐀈 da	𐀉 de	𐀊 di	𐀋 do	𐀌 du	𐀍 dwe	𐀎 dwo	
𐀏 ja	𐀐 je		𐀑 jo	𐀒 ju	𐀓 nwa		
𐀔 ka	𐀕 ke	𐀖 ki	𐀗 ko	𐀘 ku	𐀙 pa ₃	𐀚 pu ₂	𐀛 pte
𐀜 ma	𐀝 me	𐀞 mi	𐀟 mo	𐀠 mu	𐀡 ra ₂	𐀢 ra ₃	𐀣 ro ₂
𐀤 na	𐀥 ne	𐀦 ni	𐀧 no	𐀨 nu	𐀩 swa	𐀪 swi	
𐀫 pa	𐀬 pe	𐀭 pi	𐀮 po	𐀯 pu	𐀰 ta ₂	𐀱 two	
𐀲 qa	𐀳 qe	𐀴 qi	𐀵 qo				
𐀶 ra	𐀷 re	𐀸 ri	𐀹 ro	𐀺 ru			
𐀻 sa	𐀼 se	𐀽 si	𐀾 so	𐀿 su			
𐁀 ta	𐁁 te	𐁂 ti	𐁃 to	𐁄 tu			
𐁅 wa	𐁆 we	𐁇 wi	𐁈 wo				
𐁉 za	𐁊 ze		𐁋 zo				

Lineal B

- **Lineal B**

- *També inclou numerals*
- **Unitats**, barres verticals curtes
- **Desenes**, barres horitzontals
- **Centenars**, cercles
- **Milers**, cercles amb quatre raigs

Mycenaean Linear B Numerics

I	1
IIII	5
—	10
≡ III	33
○	100
○ ○ ○ =	1,202
⊖	10,000
⊖ ○ ○ ○ ○ ⊖ ≡	24,352

© Richard Vallance Janke 2014

Lineal B

- Tauletes, registre **activitat econòmica societat micènica**
- Contingut **Tauletes Lineal B**
 - **Llistats persones (ocupacions)**
 - Foners, bronzistes, heralds, ceramistes, paletes, pastors
 - **Distribució bens**
 - Blat, bronze, bestiar, llana, vi, oli
 - **Pesos i mesures**
 - **Llistat productes emmagatzemats palaus**
 - Carruatges, rodes, mobles, vaixel·la or, plata, espases, teixits, trípodcs)
 - **Informacion tinença terra**
 - **Ordenació tropes**
 - **Divinitats...**

Tombes reials Micenes (Cercle A)

- **Màscara d'Agamèmnon**
 - Màscara funerària d'or
 - *Tomba V (Cercle A)*
 - Descoberta per **Heinrich Schliemann** (1876)
 - Datació: 1550 – 1500 a.C.
 - Ubicació: Museu Arqueològic Nacional d'Atenes
- **Cercle de tombes A a Micenes**
 - *Contenia 18 individus amb aixovar funerari*
 - *Tombes fossa vertical*

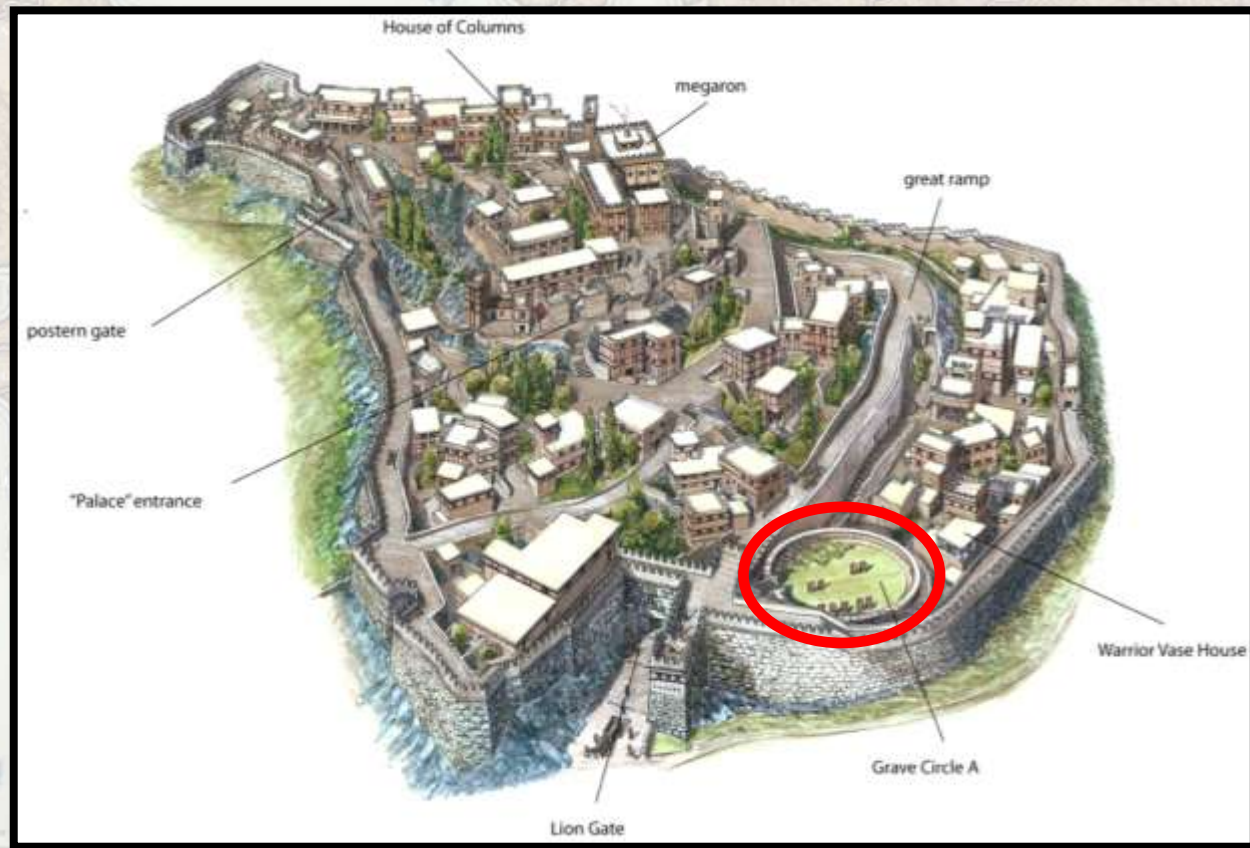

Tombes reials Micenes (Cercle A)

- **Tombes caràcter reial**
 - Ubicació prestigi enterraments
 - Gran qualitat aixovar funerari

- **Troballes**
 - *5 màscares funeràries*
 - *Corones*
 - *Diademes*
 - *Joies i agulles*
 - *Espases*
 - *Copes*
 - *Ganivet*
 - *Ambre del Bàltic...*

- **Total: 15 kg or**

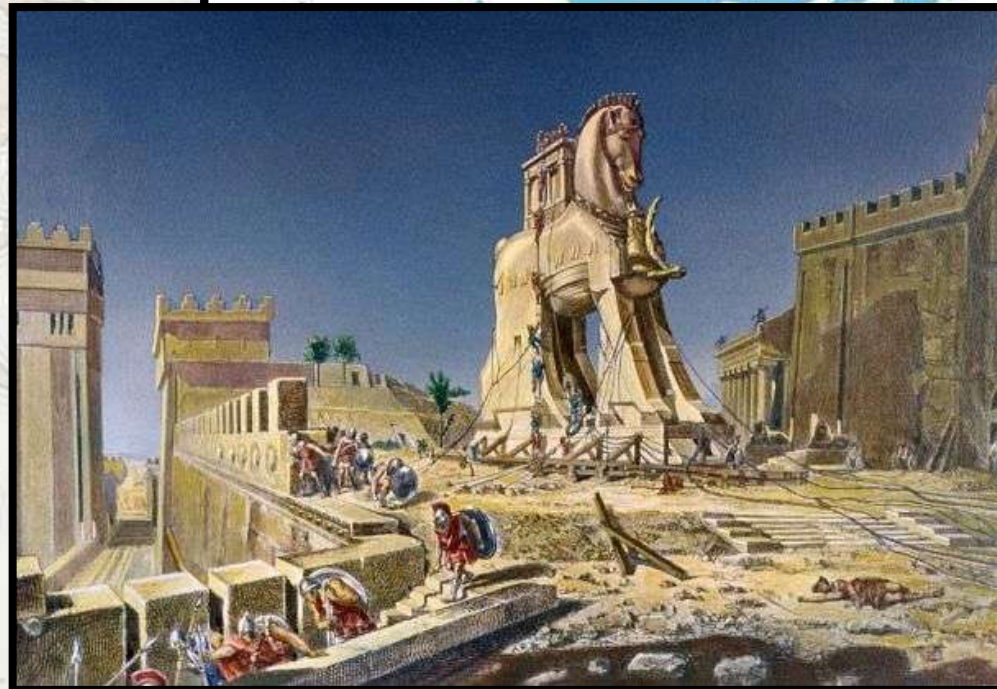

Tombes reials Micenes (Cercle A)

Troia

- **Troia (Hisarlik)**, ciutat de l'Edat del Bronze
 - *Nord-oest Àsia Menor*
- **Mitologia:** Troia atacada pels grecs durant la **“Guerra de Troia”**
 - s. XIII a.C.
 - Escenari de l'**Ilíada** d'Homer
 - Grecs liderats per **Agamèmnon de Micenes**
 - Rapte d'**Helena**, dona **Menelau** (germà **Agamèmnon**)
- *Mite bàsic literatura grega*

Troia arqueològica

- Troia, ciutat habitada des del Bronze antic (c. 3000 a.C.) fins el segle XI d.C.
 - *Ciutat molt important Edat del Bronze a l'Egeu nord*
 - *Control comerç Mar mediterrani / mar Negre*
 - *Eren aqueus?? Eren grecs??*
- Excavada des de 1863
 - **Frank Calvert**
 - **Heinrich Schliemann**

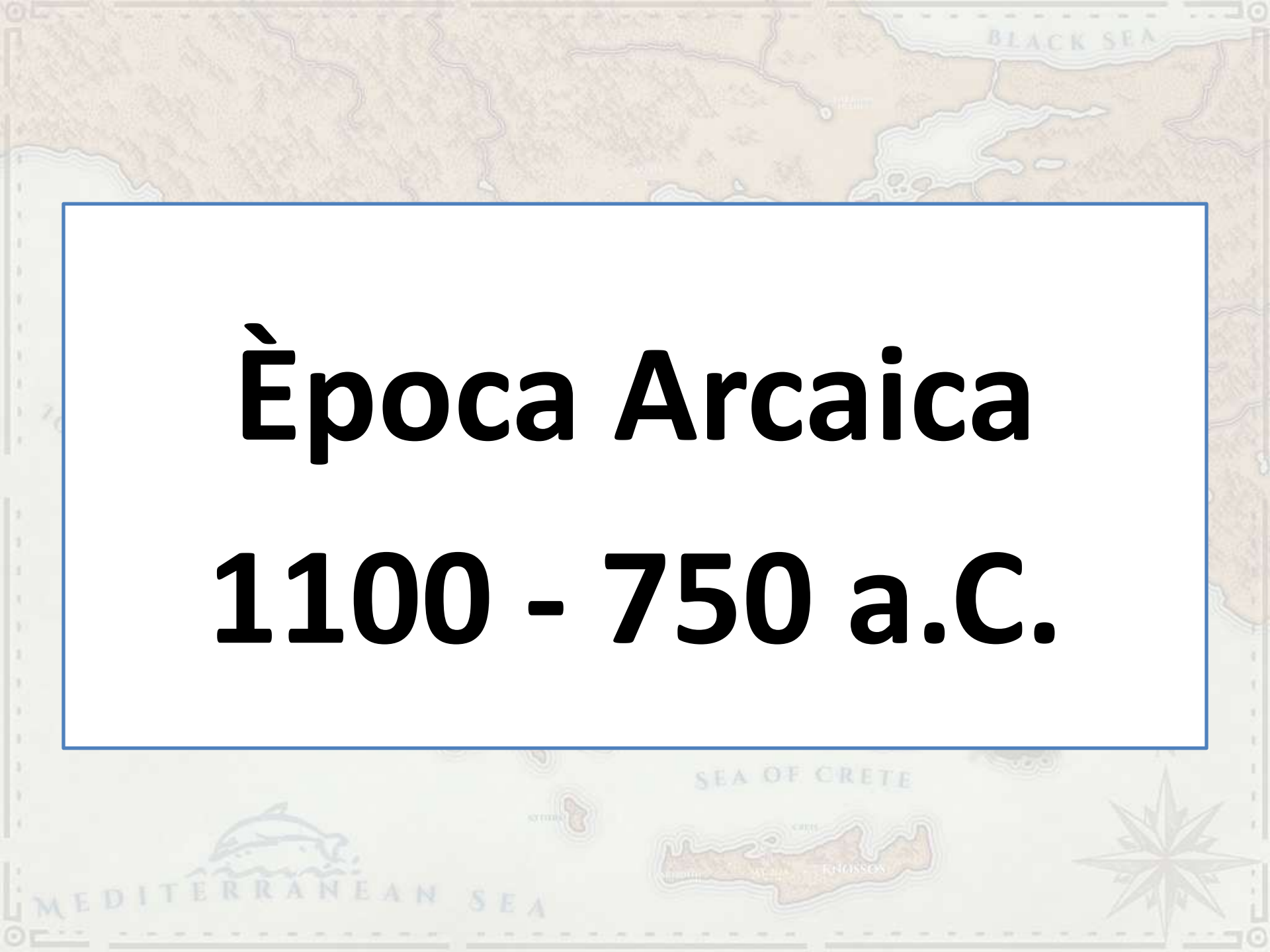

Troia arqueològica

- *9 fases cronològiques*
- **Troia VI** (c. 1750-1300 a.C.)
 - *Candidata més probable per la ciutat assetjada durant la Guerra de Troia descrita per Homer*
- **C. 1250 a.C., Destruïda parcialment**
 - Causa desconeguda
 - Possiblement algun conflicte

Cronologia nivells arqueològics de Troia

Troia I	2920-2450 a. C.
Troia II	2600-2350 a. C.
Troia III	2350-2200 a. C.
Troia IV	2200-1900 a. C.
Troia V	1900-1700 a. C.
Troia VI	1700-1300 a. C.
Troia VIIa	1300-1200 a. C.
Troia VIIb	1200-950 a. C.
Troia VIII	700-85 a. C.
Troia IX	85 a. C.-500 d. C.
Troia X	siglos XIII-XIV

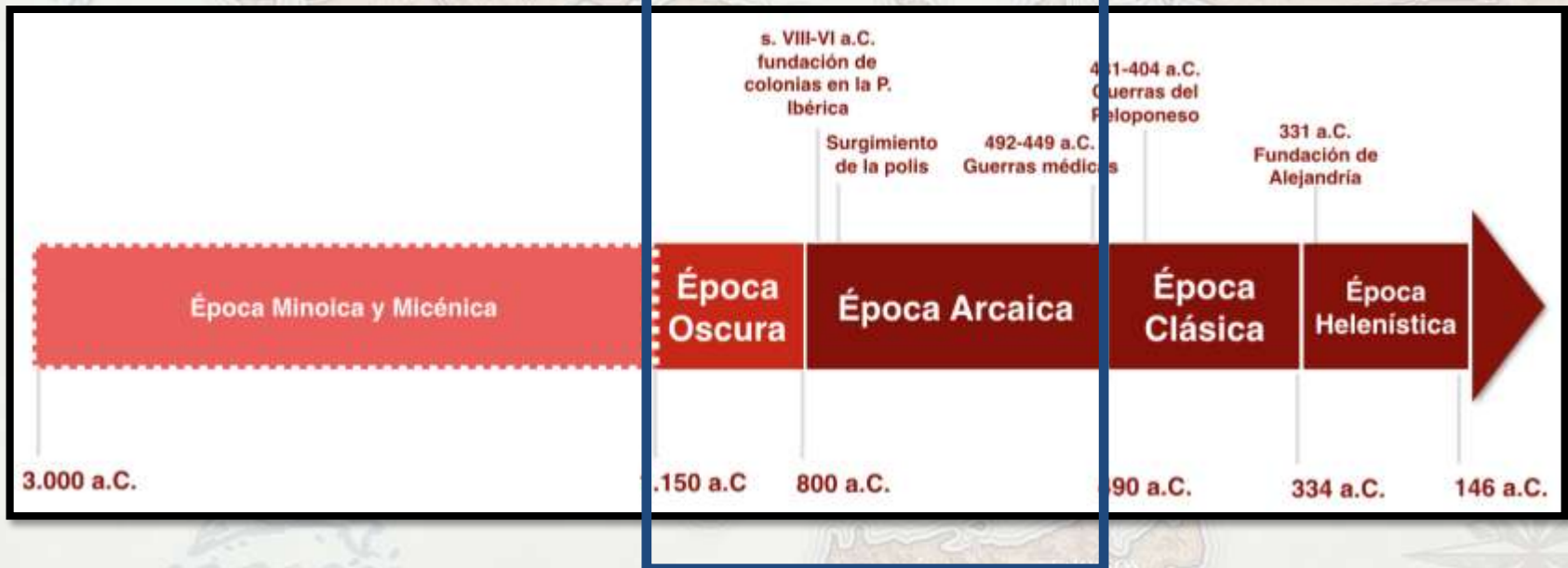
The background is a detailed map of the Eastern Mediterranean and Black Sea region. It shows the Black Sea at the top, the Sea of Crete in the middle, and the Mediterranean Sea at the bottom. The map includes coastlines, islands, and some place names like SYTIRI, CRETE, and KNOSSOS. A compass rose is visible in the bottom right corner.

Època Arcaica

1100 - 750 a.C.

Època arcaica (1.100 – 550 a.C.)

- **Època Arcaica, 1100 - 550 a.C.**
 - Alt Arcaisme, 1100 a 950 a.C.
 - Època Arcaica Mitjana, 950 a 750 a.C.
 - Època Arcaica Plena, 750 a 550 a.C.

Arribada Doris, Jonis i Eolis

- Segles XII – XI a.C., Arribada nous pobles

- Arrel grega (ètnia / llengua)
- Pobles indoeuropeus

- Doris

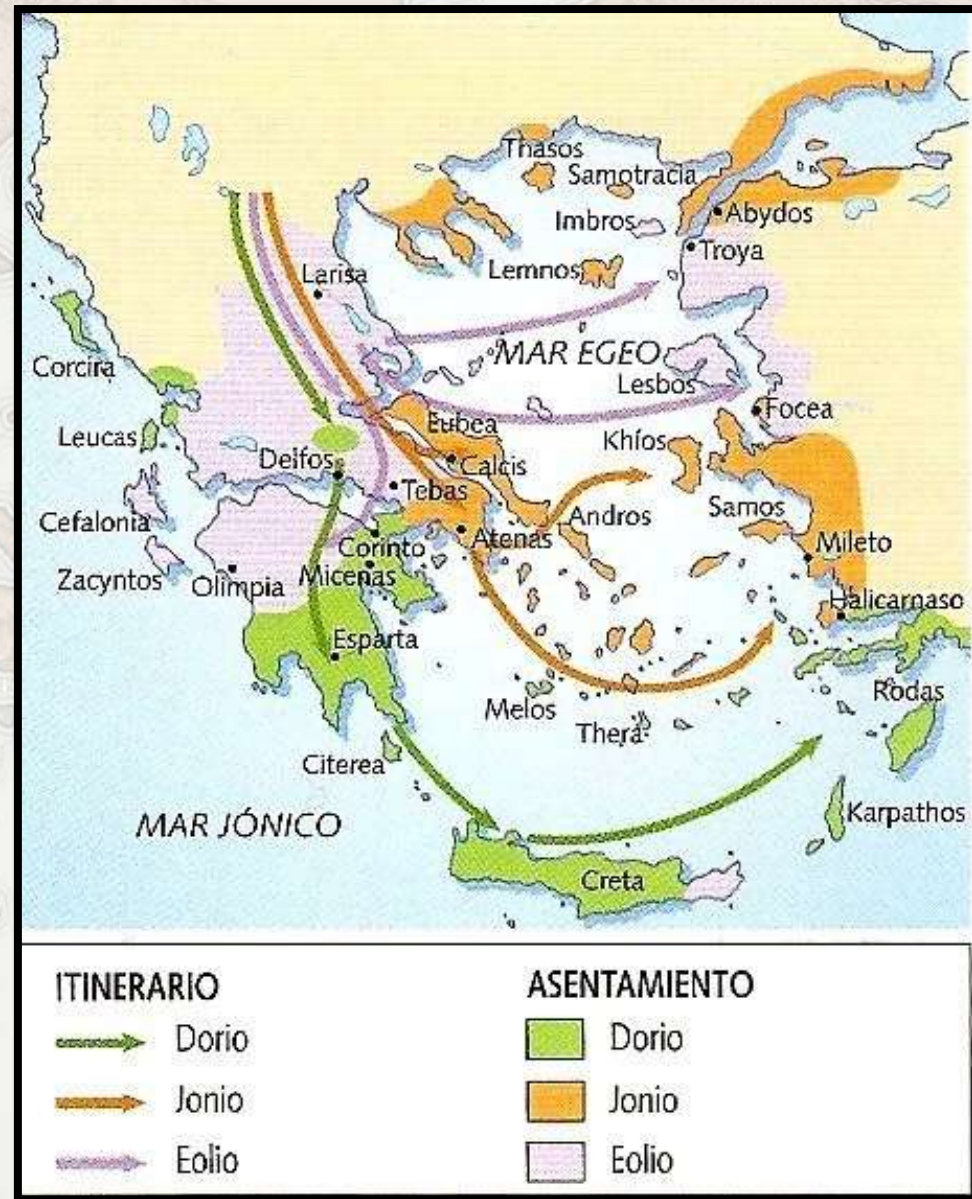
- Sud Peloponès
- Creta, Rodes i Cíclades sud
- Costa sud Anatòlia

- Jonis

- Àtica i Eubea
- Costa centre Anatòlia

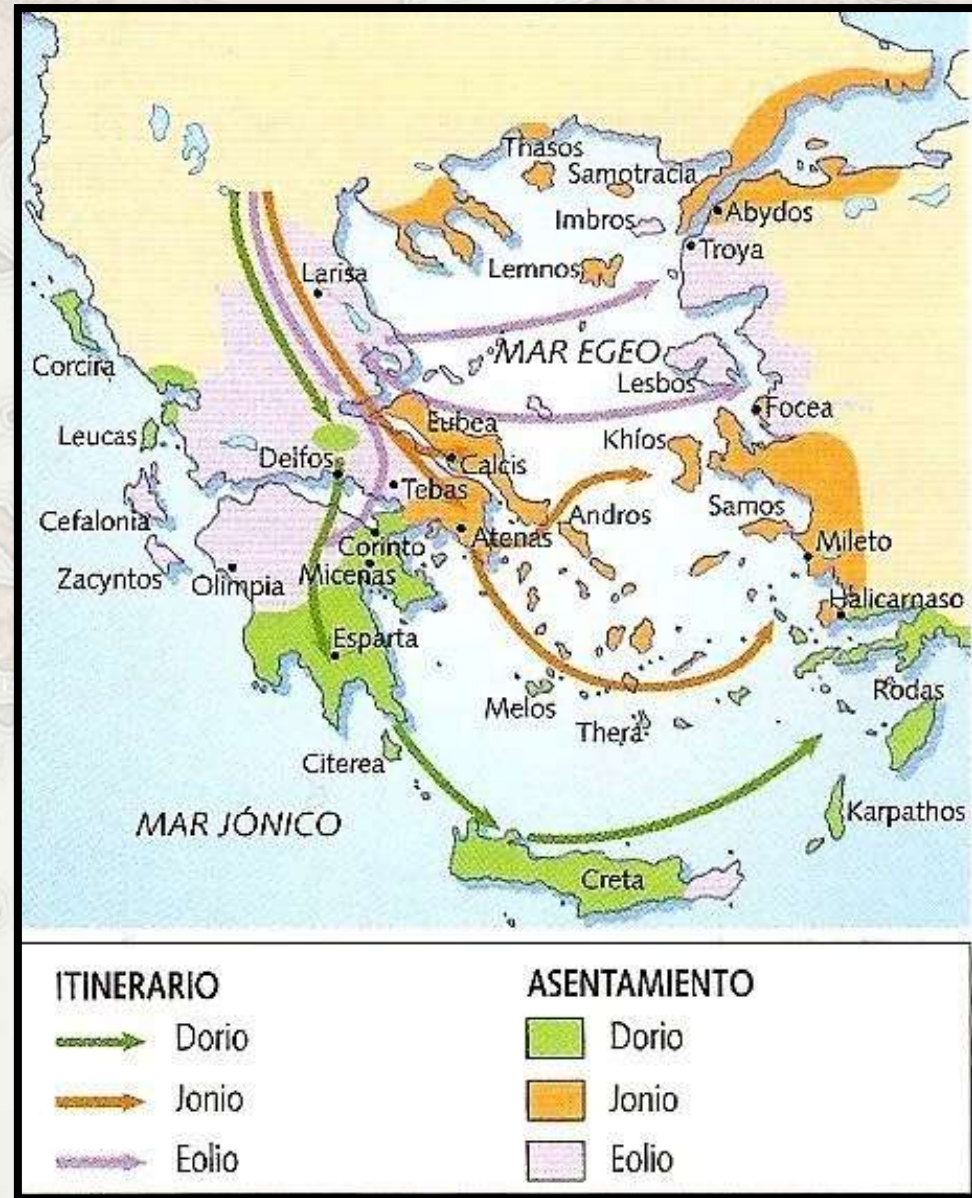
- Eolis

- Costa nord Anatòlia
- Tròade, Focea, Beòcia

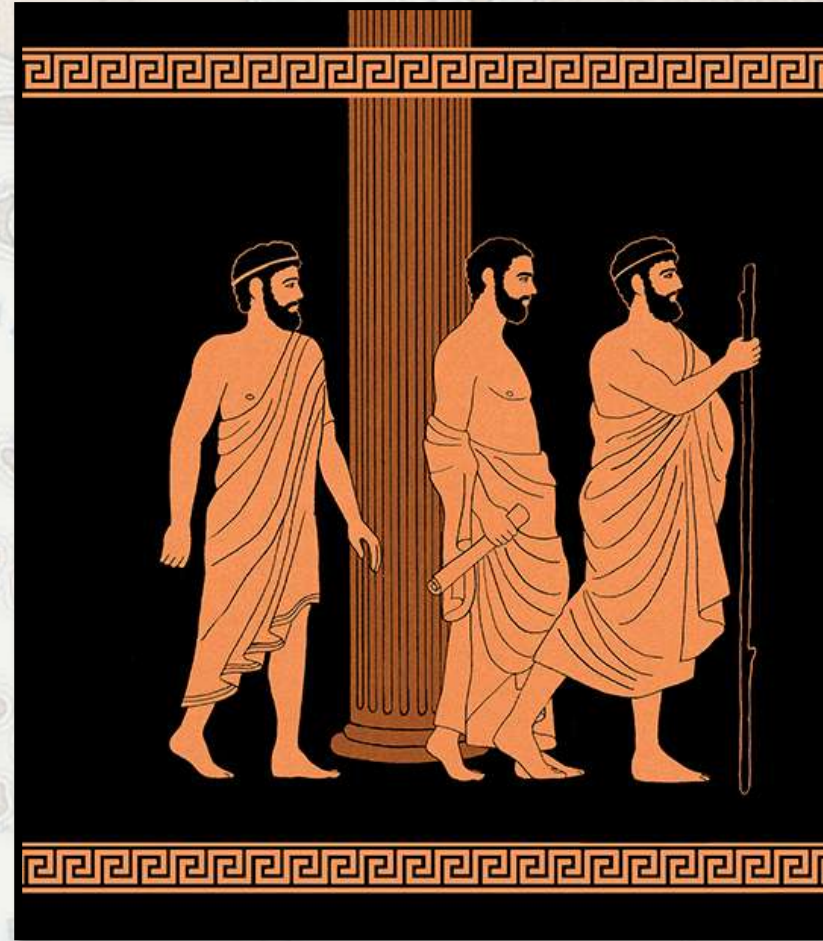
Arribada Doris, Jonis i Eolis

- *Intensificació migració Àsia Menor i illes Egeu*
 - *Mar Egeu, mar grec*
- 1500 a.C. - 1200 a.C., **Descobriment metal·lúrgia Ferro** (Hitites)
 - *Introduïda a Grècia amb l'arribada dels indoeuropeus*
 - *Doris, jònics i eolis*

Organització política

- **Caiguda regnes micènics**
 - **Buit de poder** (reis)
 - Ocupat per famílies poderoses **Aristoi / Basileis**
 - **Situació privilegi aristoi**
 - *Pertinença a antigues famílies*
 - *Grans propietaris terres i ramats*
- **Conserven atribucions reis micènics al territori que governen**
 - *Poder polític i judicial*
 - *Poder militar*
 - *Poder religiós*

Alfabet grec

- **Desaparició Món Micènic**

- *Desaparició Lineal B*

- **Alfabet grec**

- Derivaria de l'alfabet fenici (c. 1000 a.C.)

- *Influència Egípcia*

- *Forma lletres gregues molt semblant a les lletres fenícies inicials*

- *Semblant nom entre lletres gregues i fenícies*

- ALEP (ALFA)
 - BETH (BETA)
 - GIMEL (GAMMA)

- *Ordre de les lletres en grec i fenici és el mateix*

CUADRO 7. El alfabeto fenicio y los alfabetos griegos. Según Ch. Higounet

ALFABETO FENICIO	ALFABETO GRIEGO				
	Griego arcaico	Mileto	Beocia	Griego clásico	
α	Α	Α	Α	Α	a
β	Β	Β	Β	Β	b
γ	Γ	Γ	Γ	Γ	g
δ	Δ	Δ	Δ	Δ	d
ε	Ε	Ε	Ε	Ε	e
ζ	Ζ	Ζ	Ζ	Ζ	ts
η	Η	Η	Η	Η	ē
θ	Θ	Θ	Θ	Θ	z
ι	Ι	Ι	Ι	Ι	i
κ	Κ	Κ	Κ	Κ	k
λ	Λ	Λ	Λ	Λ	l
μ	Μ	Μ	Μ	Μ	m
ν	Ν	Ν	Ν	Ν	n
ξ	Ξ	Ξ	Ξ	Ξ	x
ο	Ο	Ο	Ο	Ο	o
π	Π	Π	Π	Π	p
ρ	Ρ	Ρ	Ρ	Ρ	r
σ	Σ	Σ	Σ	Σ	s
τ	Τ	Τ	Τ	Τ	t
υ	Υ	Υ	Υ	Υ	υ
φ	Φ	Φ	Φ	Φ	φ
χ	Χ	Χ	Χ	Χ	χ
ψ	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ	ψ
ω	Ω	Ω	Ω	Ω	ω

Alfabet grec

- Segles X – IX a.C., **Adopció alfabet fenici per part dels grecs**
 - Segle VIII a.C., inscripcions en grec més antigues
 - Adaptació a la llengua i la realitat grega
 - Creació vocals (alfabet fenici no té)
 - Direcció escriptura d'esquerra a dreta

Alfabet grec

- **Llengua no confinada a un grup d'escribes**
 - Com a les cultures orientals antigues
 - *Àtica s. VI a.C., la majoria de ciutadans saben llegir i escriure*
- **Alfabetització permetrà**
 - *Participació ciutadans govern ciutat*
 - *Codificació lleis per escrit*
 - *Difusió de la cultura al món grec*

Polis. La ciutat grega

- Segle IX a.C., Desenvolupament **polis grega**
 - Ciutat - estat
 - *Marc evolució de la civilització grega*
- Fraccionament geogràfic Grècia
 - Mosaic de ciutats-estat

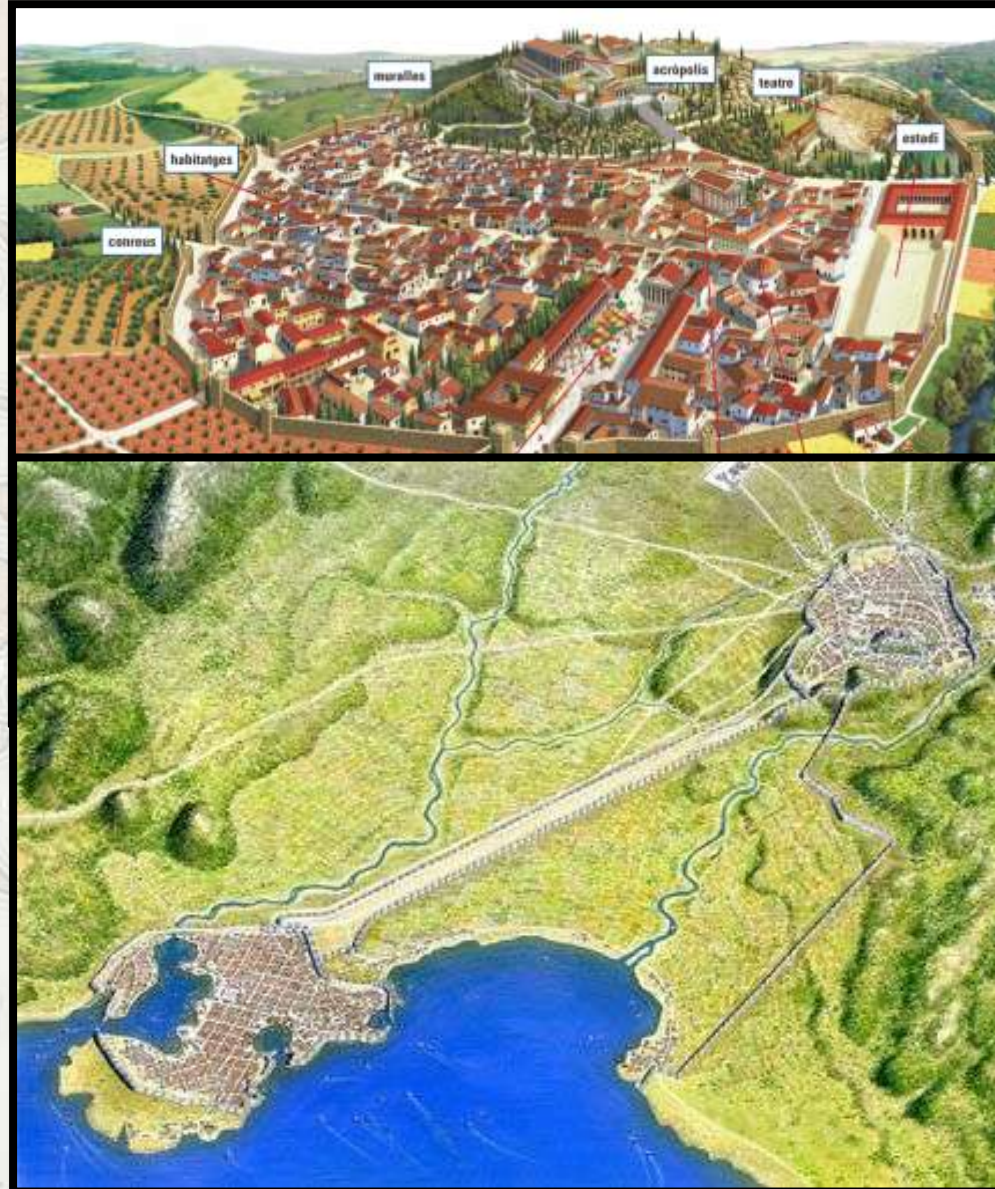
Polis. La ciutat grega

- **Causes aparició polis gregues**
 - *Desenvolupament agricultura i indústria*
 - **Augment demogràfic població grega**
 - **Desenvolupament mercantil**
 - **Sinecisme**
 - Procés unió de dos o més nuclis de població

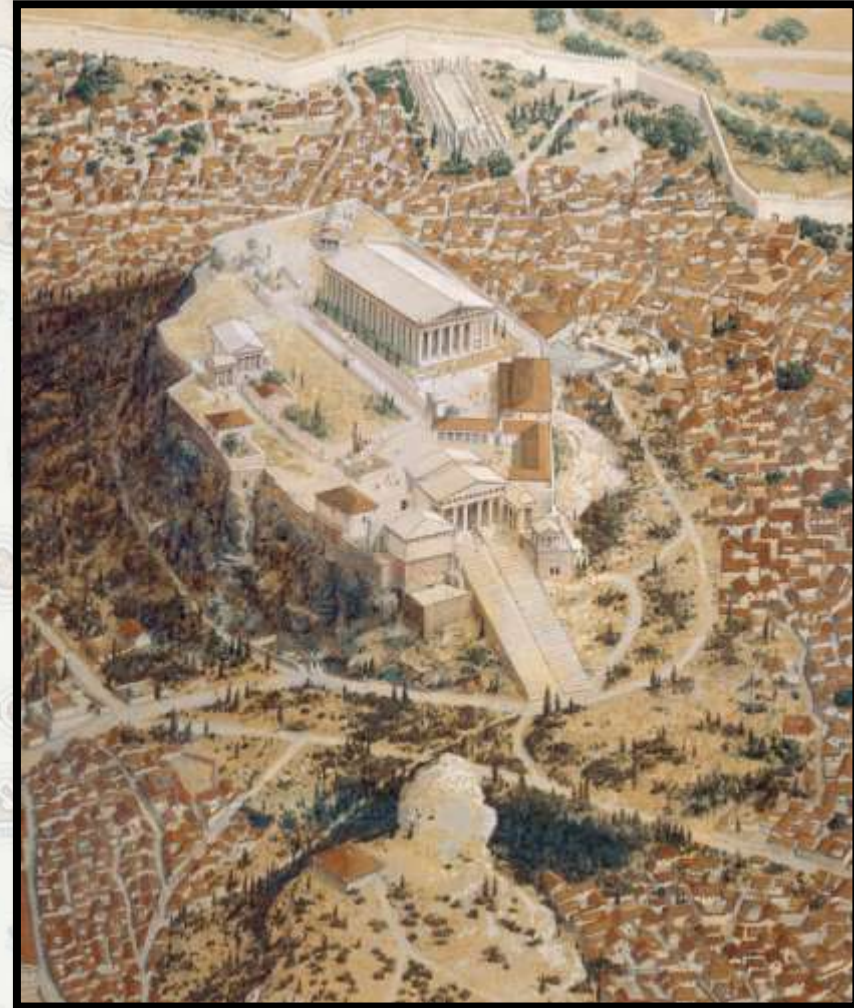
Components Polis grega

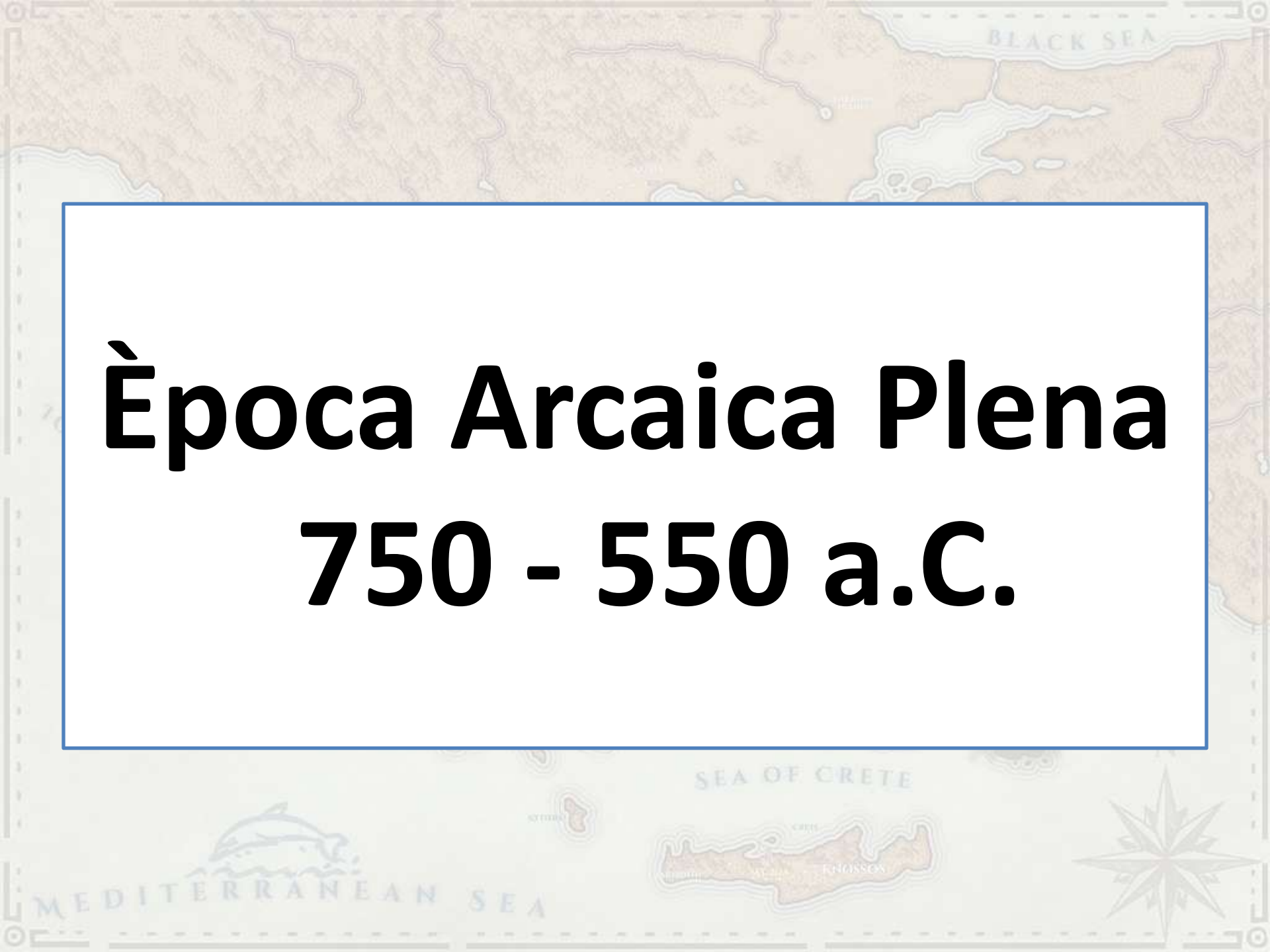
- **Parts / Components polis gregues**
- **Asty**, centre polític i urbà
 - *Muralles*
 - *Acròpolis (part alta)*
 - *Centre urbà*
 - Temples, Àgora...
- **Chora**
 - *Territori que pertany a la polis*
 - Propietat dels seus habitants
- **Assentament urbà**
 - *Moltes vegades proper al mar (port)*
 - *Moltes vegades port allunyat de la pròpia ciutat*
 - **Pireu i Atenes**

Components Polis grega

- **Polis** = comunitat de ciutadans
- Organització resideix en 2 principis
 - **Poble / Demos**
 - **Institucions de govern**
 - *Controlades inicialment per l'aristocràcia (aristoi)*

Època Arcaica Plena

750 - 550 a.C.

Època Arcaica plena (750-550 a.C.)

- Època Arcaica plena (750-550 a.C.)

- Desenvolupament **activitat artesanal**

- *Corint, Egina, Mègara, Illes Egeu, Jònia*

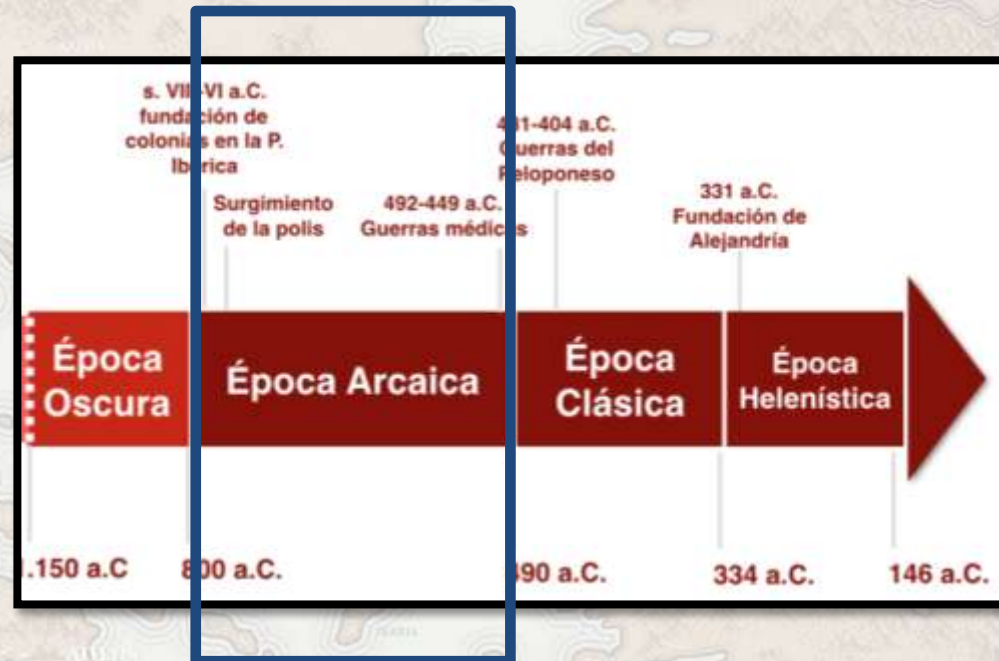
- Desenvolupament **comerç**

- *Genera prosperitat a les poleis*

- Consolidació **noves classes socials**

- *Comerciants*
- *Artesans*
- *Obrers (Thetes)*

- *Enfrontats domini aristocràtic de les ciutats (**aristoi**)*

Aparició de la moneda

- Segles VII - VI a.C., **Aparició de la moneda encunyada**
 - Lídia (oest Àsia Menor)
 - *Passa a les illes i després Grècia continental*
 - Anteriorment intercanvi segons escala valors
 - Animals, lingots de metall...
- Primeres monedes fetes amb **electre**
 - *Aliatge or i plata*
 - Pes fix i segell que indicava el seu valor
 - Garantit per un poder públic
 - Funció
 - Fiscalitat
 - Despeses administració i militars
 - Intercanvis privats

Colonització grega (750 – 580 a.C.)

- 750 – 580 a.C., **Colonització grega**
 - *Expansió grega pel mediterrani*

- **Causas**

- Demogràfiques
- Falta de terres (coercitiva)
 - *Propietat concentrada en mans nobles*
 - **Stenochoria**, Escassetat de terra
 - *Tensions socioeconòmiques*

Colonització grega

- **Causes Comercials**

- Obertura **nous mercats i vies comercials**
- Adquisició de **primeres matèries**
 - *Metalls i cereals*
- Exportació excedents **vi, oli, ceràmica i objectes de luxe**

- **Causes polítiques**

- Vençuts lluites polítiques a les **poleis**
- Descontentament petits propietaris agrícoles

- **Aventurers...**

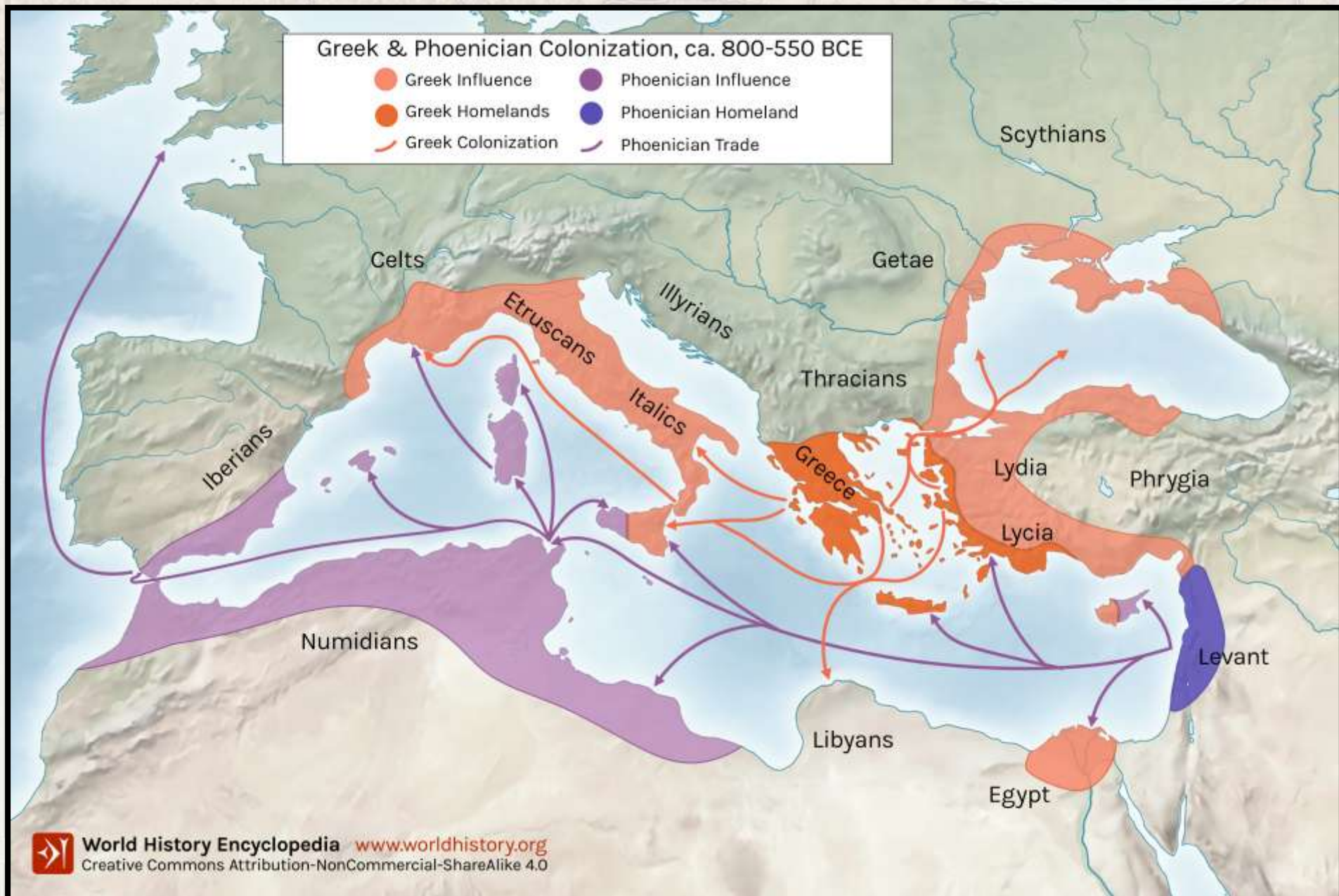
Colonització grega (750 – 580 a.C.)

La colonització grega

Greek & Phoenician Colonization, ca. 800-550 BCE

- Greek Influence
- Greek Homelands
- Greek Colonization
- Phoenician Influence
- Phoenician Homeland
- Phoenician Trade

Etales colonització grega

- **1ª Etapa (775 – 675 a.C.)**

- **Península Calcídica, Sicília i la Itàlia Meridional (Magna Grècia)**

- **Sicília i Magna Grècia:** Pitecuses, Naxos, Leontins, Mègara Hiblea, Siracusa, Zancle, Regio, Síbaris, Tàrent i Crotona
- **Calcídica:** Sició i Metoné

- **2a etapa (675-550 a.C.)**

- **Nord de Tràcia, Hel·lespont, Propòntida, Bòsfor i Mar Negre**

- Tassos, Calcedònia, Cízic, Abidos, Bizanci, Làmpsac
- Sinope, Amisos, Heraclea Pòntica, Olbia

- **Sud mediterrani**

- Nàucratis, Cirene i Barcé

- **Oest mediterrani**

- **Sicília i Magna Grecia:** Posidònia, Camarina, Selinunt, Agrigent, Himera
- **Gàlia i Ibèria:** Massàlia, Alàlia, Teliné, Empúries

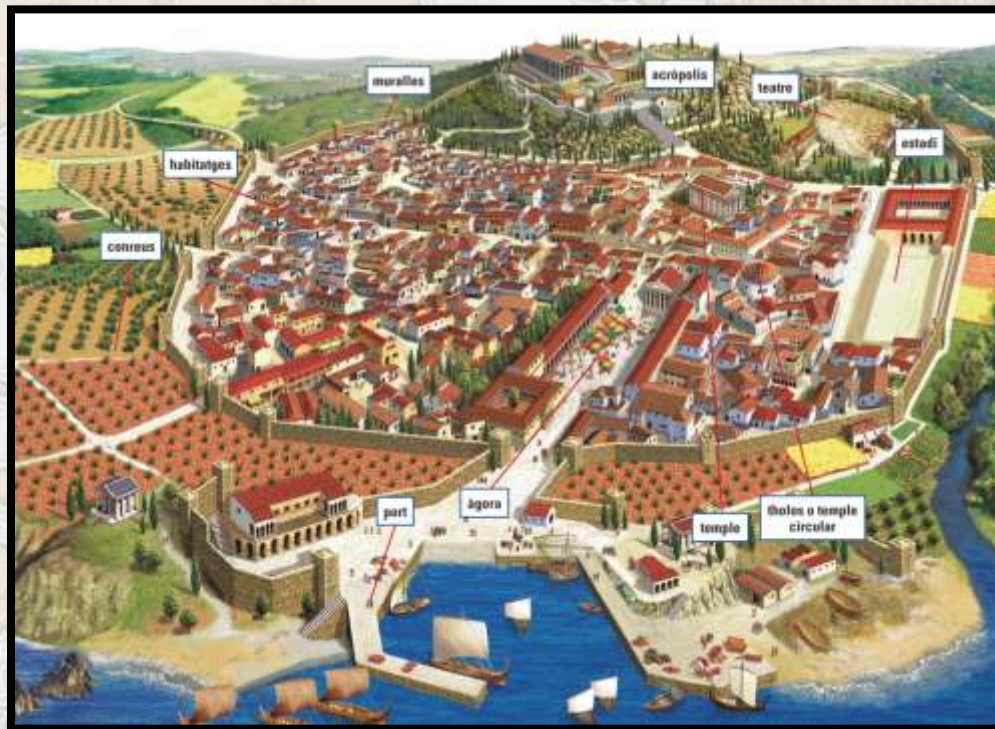
- **Costa Adriàtica**

- Epidamne i Apolònia

Colonització grega

- Fundacions noves colònies dirigides per un **Oikistes o fundador**
 - *Normalment membre aristocràcia*
- **Ubicació colònies**
 - Lloc fèrtil
 - Posició defensiva / Acròpolis
 - Amb un bon port
- Nova colònia gaudia de **plena autonomia**
 - *Era una nova ciutat-estat*
 - Mantenia **vincles estrets amb la ciutat origen**
 - Familiars, polítics, culturals econòmics...

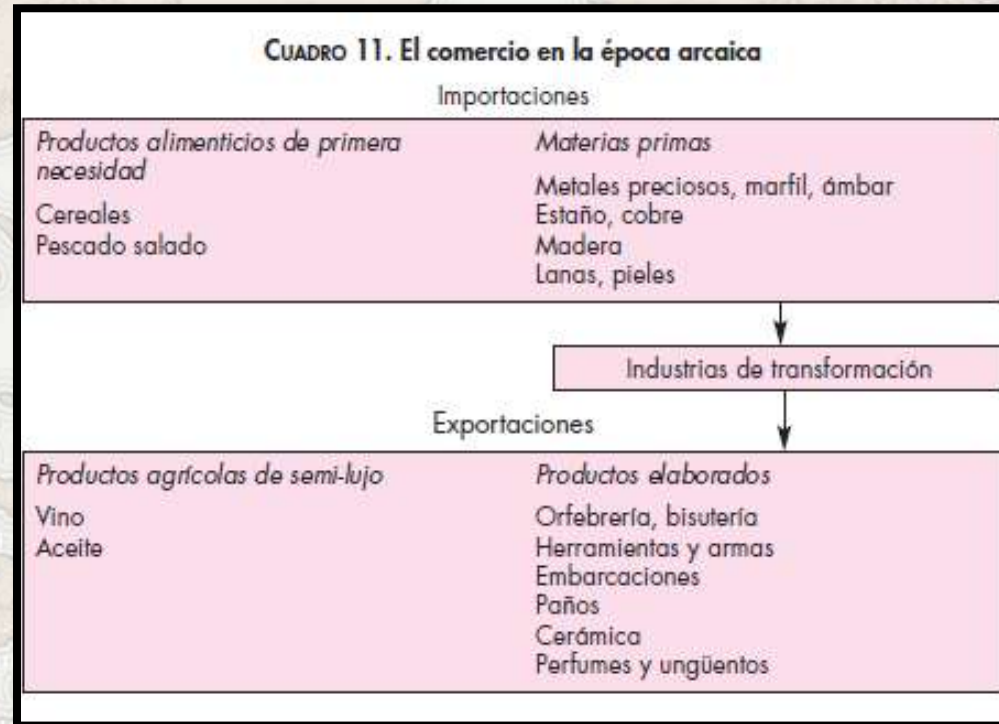
Empúries

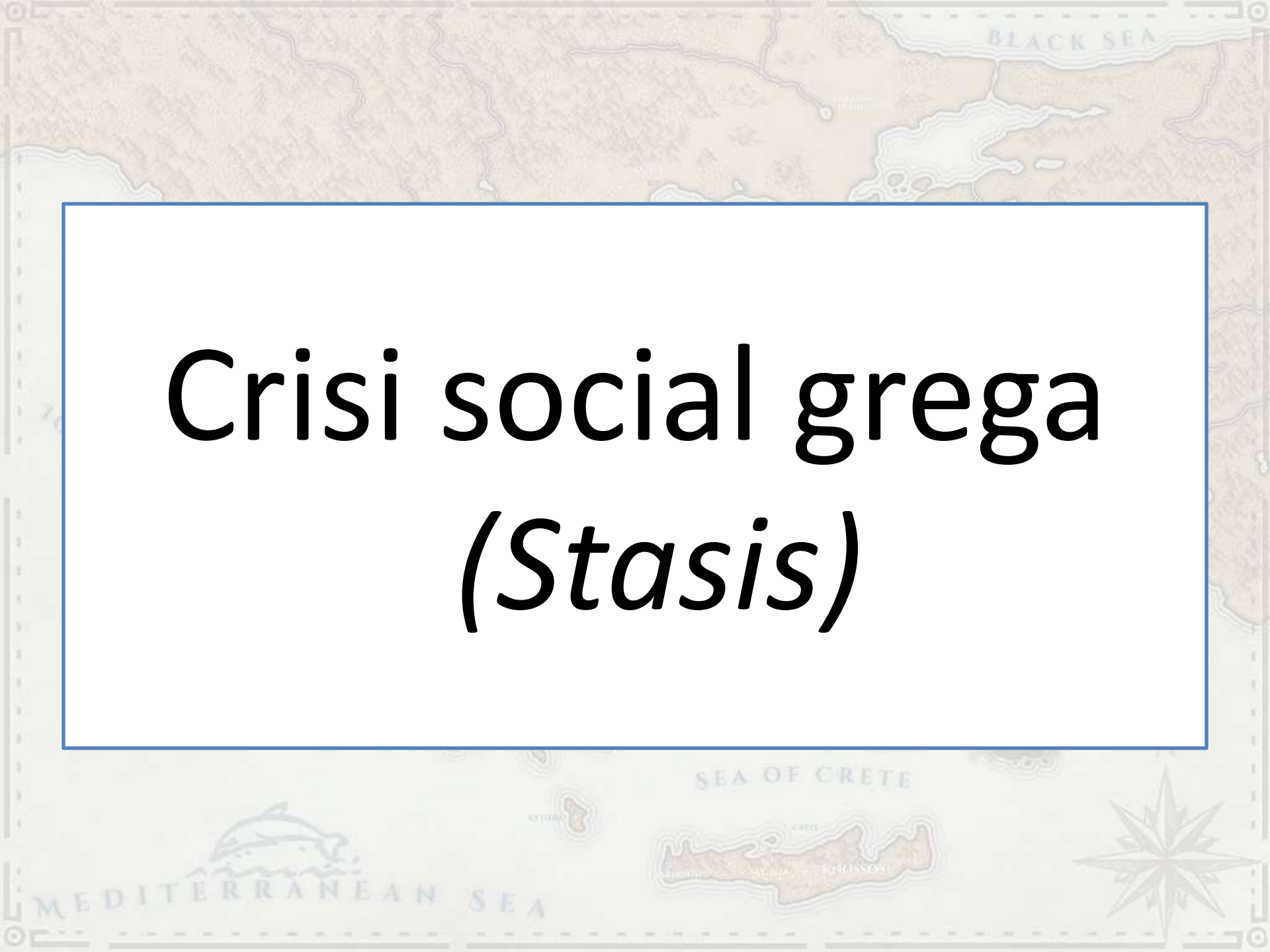
- **Empúries**
 - Fundada el 575 a.C., per Focea (Jònia)
 - Primer establiment a la **Palaiiopolis**
 - *Illa o península separada de la costa*
 - Després es crea la **Neapolis**, establiment a la costa
- **Empóron**
 - *Establiment caràcter comercial*
 - *Mercat, comerç, intercanvi de mercaderies*
 - *Agricultura*
- **Roses (Rhode)**
 - *Fundada al segle V a.C.*
- *Segle IV a.C, Apogeu comerç grec a la península Ibèrica*

Conseqüència colonització grega

- **Comerç grec**
- **Principals importacions (dels grecs)**
 - **Metalls** d'Anatòlia, Ibèria, Tràcia i l'Adriàtic
 - **Cereals** de Sicília, Magna Grècia, Egipte i el Mar Negre
 - **Esclaus...**
- **Principals exportacions (dels grecs)**
 - **Productes manufacturats**
 - **Ceràmiques, armes, marfil treballat, teixit, vi, oli...**
- **Comerç i colonització**
 - *Comporta enriquiment artesans i comerciants*
 - *Propagació de la cultura grega pel mediterrani*

Crisi social grega (*Stasis*)

Crisis social Època Arcaica

- Segles VII – VI a.C., **Crisis social (*stasis*)** a les ciutats gregues
 - Enfrontament entre:
 - **Aristocràcia (*aristoi*)**
 - *Acumulació poder a la ciutat*
 - *Abús de poder (administració justícia)*
 - **Classes humils (no aristocràtiques)**
 - Comerciants i artesans
 - *Enriquits colonitzacions però sense poder*
 - Agricultors (petits i mitjans)
 - *Empobrits*
 - *Petites propietats, herències...*
 - **Exigiran major participació en el govern de les ciutats**

Causes crisi social grega (*Stasis*)

- **Causes militars**
 - *S.VIII a.C., grecs canvien forma de combatre*
 - Exèrcits basats en la **infanteria pesada** (hoplites)
 - **Exercits infanteria formats per tots els ciutadans**
 - Aristòcrates i no aristòcrates
- **Voluntat poble (*demos*) **compartir el poder a les ciutats****
 - Participació militar
 - *Exigiran participació política*

Legislació escrita

- **Transformacions econòmiques, socials i militars**
 - *Provocaran conflicte a les ciutats gregues*
- **Legislació escrita (i pública)**
 - Primera exigència classes socials no aristocràtiques
 - *Límit al poder dels aristoi*
 - **Aristoi** eren els que administraven la justícia
 - No existència lleis escrites
 - Es basaven en antics costums i normes (*themistes*)
 - *Subjectives??*

Legislació escrita

- Es nomenaran **legisladors**
 - *Intent solució pacífica*
 - Legisladors, com a **mediadors**
 - **Objectiu**
 - Fixar les lleis per escrit (**Nomoi**)
 - *Proposats per la seva noblesa*
 - Dignitat i moralitat
 - Coneixement de les normes
- Càrrecs amb **duració limitada**
 - Normalment **5 a 10 anys**
 - Disposaran **amplíssims poders**

Legislació escrita

- *Molts legisladors esdevindran personatges llegendaris*

- **Magna Grècia i Sicília**

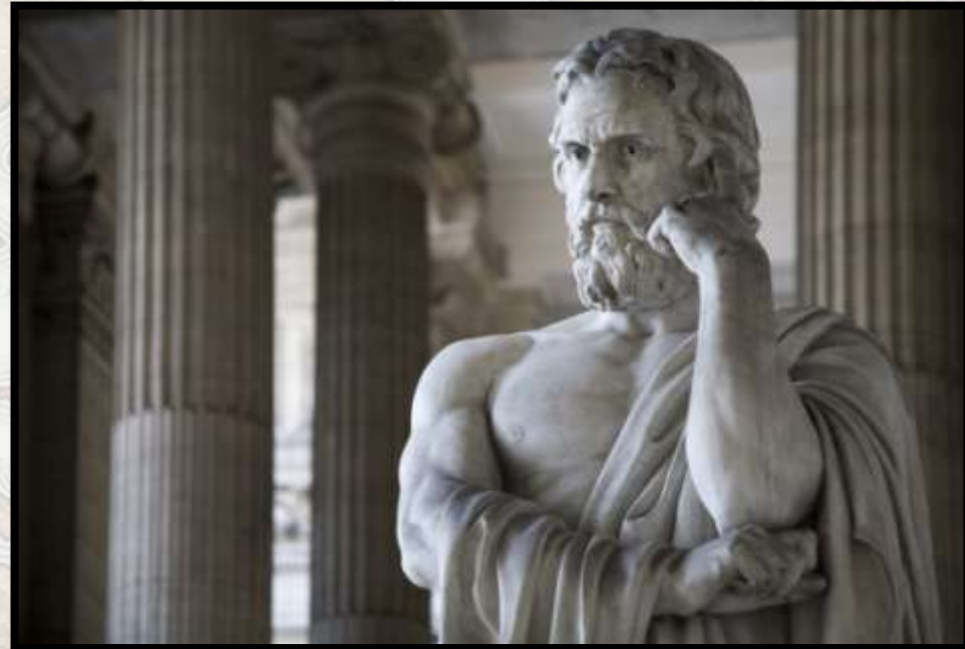
- *Zaleuc de Locris*
- *Carondes de Catània*
- *Diocles de Siracusa*
- *Andròmades de Regio*

- **Àsia Menor**

- *Pítac de Mitilene*
- *Aristarc d'Efes*

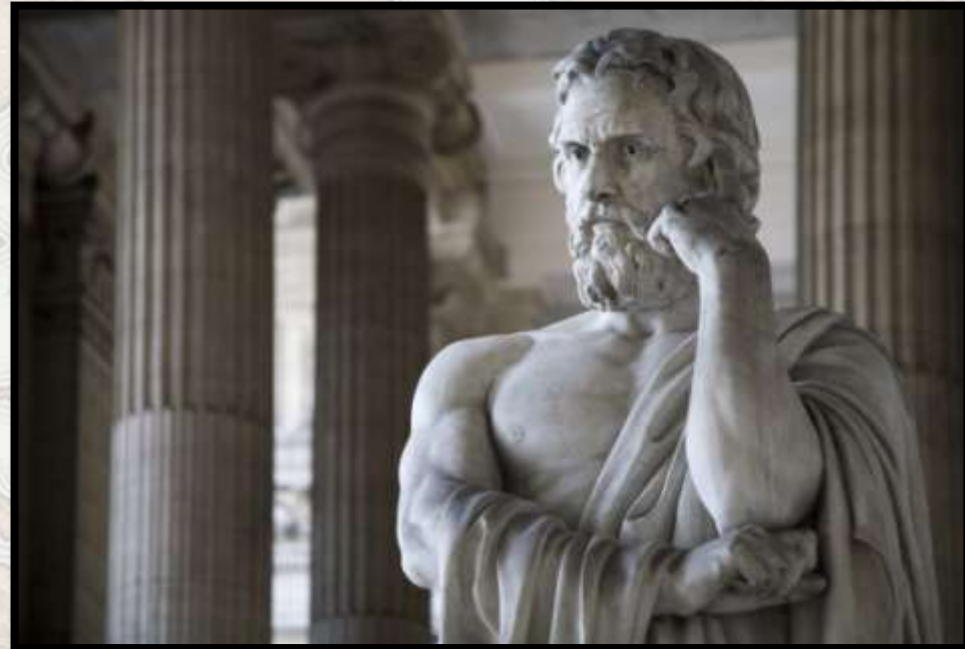
- **Grècia Continental**

- *Licurg d'Esparta*
- *Dracó i Soló d'Atenes*
- *Demonacte de Cirene*
- *Filolarc de Tebas*

Legislació escrita

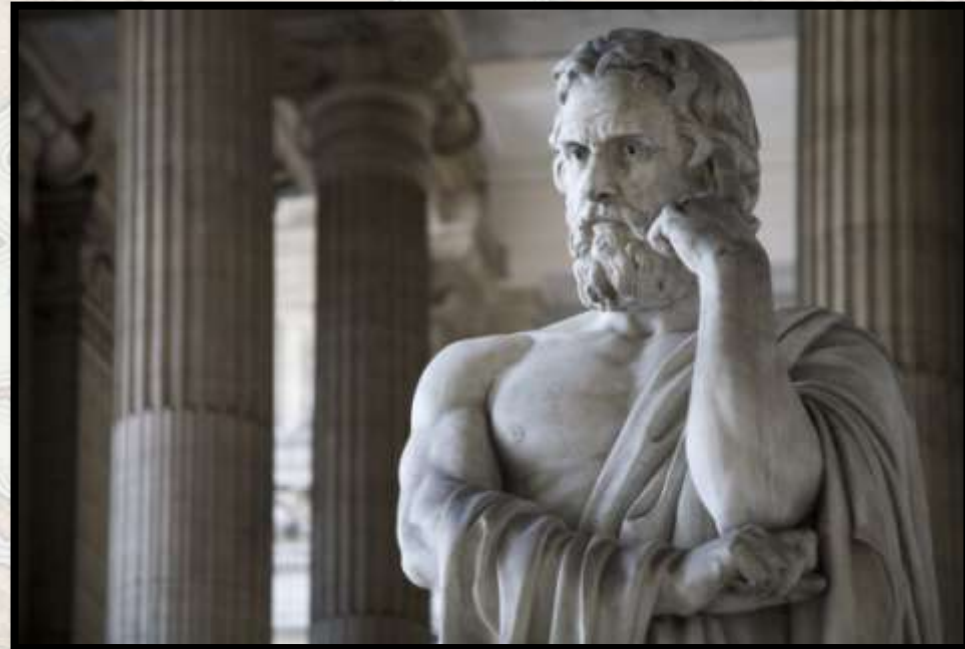
- **Legislació escrita (Grècia arcaica)**
 - **Molt desconeguda**
 - Integració **tots els ciutadans** vida política ciutat
 - **Repartiment deures, atribucions i càrrecs polítics**
 - Prohibició **venjances familiars** (Dret penal)
 - **Regulació vida privada**
 - **Matrimonis, herències, família**
 - **Legislació religiosa** (organització cultes)
 - **Legislació laboral**

Legislació escrita

- **Legislacions**

- *Represent avenç evolució vida ciutadana*
- Intent establir **Concòrdia ciutadana**
- Obre camí **consecució drets ciutadans individu**

Tirannies

- **Tirania**
 - Lleis escrites no resolen problemes
 - *En molts casos continua el descontentament*
- Es produiran **lluites pel poder** (bàndols)
 - *Implantació de tirans*
- **Tirania**, intent solucionar situació de crisi

Tiranies

- **Tirà**
 - *Accés al poder de forma no legítima*
 - *No com a mal governant / govern*
- **Tirà normalment**
 - **Magistrat** que s'apodera del poder
 - **Líder militar ciutat**
 - **Origen aristocràtic**
 - *Hostil a la mateixa*
 - Ajudat per un **exèrcit personal**
 - Recolzat freqüentment pel **poble (demos)**
 - *Tiranies habitualment de curta durada*

Cronologia Tiranies

- 650 – 550 a.C., **Tiranies Grècia arcaica**
 - Fenomen molt difós al món grec
- **Peloponès i Istme**
 - Fidó a Argos
 - Cípsel a Corint
 - Ortàgores (Ortagòrides) a Sició
- **Grècia Occidental**
 - Pisístrat (Pisistràtides) a Atenes
- **Jònia i illes Egeu**
 - Píndar a Efes
 - Pítac a Mitilene
 - Trasíbul a Milet
 - Polícrates a Samos
- **Estret de Messina i Sicília**
 - Paneti a Leontins
 - Falaris a Agrigent
 - Telis a Síbaris
 - Diomedes a Siracusa

Política dels tirans

- **Política dels tirans**
 - Manteniment magistratures
 - *Situa en elles a persones de confiança*
 - Recerca recolzament del poble
- **Economia**
 - Distribució parcel·les de terra
 - Estimulació activitat artesanal i comercial
 - *Foment construcció naval*
 - Política obres públiques
 - *Afavoriment dels jornalers (Thetes)*

Política dels tirans

- **Religioses**

- Construcció **edificis religiosos**
- Foment **grans festivitats religioses**
 - *Panatenees a Atenes*
- Foment jocs hel·lènics
 - *Ístmics (Istme de Corint)*
 - *Pitis (Delfos)*

- **Política exterior**

- *Foment de la diplomàcia*
- Poc bel·licosos (en general)

Caiguda de les tiranies

- Tirania, **procés de transició**
 - *Intent superar crisi ciutat*
 - Limitat en el temps
- Tirania intentarà fer-se **hereditària**
 - *No més d'una generació*
- **Causes**
 - **Malestar provocat** imposició del poder del tirà
 - **Quan la tirania resolia la crisi**
 - Difícil la seva continuació
 - *Ciudadans busquen el retorn a un govern regular*

Caiguda de les tiranies

- Derrocament tirà
 - *Normalment sense violència*
 - Pressionats per la situació
- Tirania succeïda per diferents règims
 - Règims oligàrquic moderat a **Corint**
 - Aristocràcia, després una democràcia a **Mègara**
 - Enfrontaments civils a **Milet**
 - Democràcia a **Atenes**
- *Tiranies decisives sortir crisi que patien moltes ciutats*
 - Època important en evolució Món grec

A detailed background map of the Eastern Mediterranean and Aegean Sea region. The map shows the coastlines of Turkey, Greece, and the islands of the Aegean. Key bodies of water labeled include the Black Sea to the north, the Sea of Crete to the south, and the Mediterranean Sea to the southwest. Numerous islands and coastal cities are marked with labels in a serif font. A compass rose is located in the bottom right corner, and a fish logo is in the bottom left corner. A white rectangular box with a blue border is centered over the map.

Esparta

Esparta

- **Esparta**

- Ideal Estat / societat **ordenat i disciplinat**
- Supeditació **llibertats individuals**
 - *Als interessos de la comunitat / Estat*
- Creació **Estat militar**
 - *Els millors hoplites del món grec*

Marc geogràfic: Esparta

- Ubicació: Península del **Peloponès**
 - Lacònia o Lacedemònia
 - Vall del riu **Eurotes**
 - Entre les muntanyes **Taíget i Parnon**
- S. IX, es crea **nucli primitiu Esparta**
 - *Unificació aldees independents*
- Esparta **Època arcaica**
 - *Situació molt similar a la d'altres ciutats gregues*
 - **Stásis**, crisi social
 - Domini classe aristocràtica
 - Falta de terres

Marc geogràfic: Esparta

- Esparta opta per **solucions diferents**
 - *No instaura una tirania*
 - *No participa a les colonitzacions*
- Opta per la **conquesta de territori**
- **743 – 454 a.C., Guerres messèniques**
 - 743 - 724 a.C., Primera Guerra
 - c. 660 - 650 a.C., Segona Guerra
 - 464 – 454 a.C., Tercera Guerra
- **Objectiu: obtenir terres**
 - ***Mà d'obra*** per al seu conreu

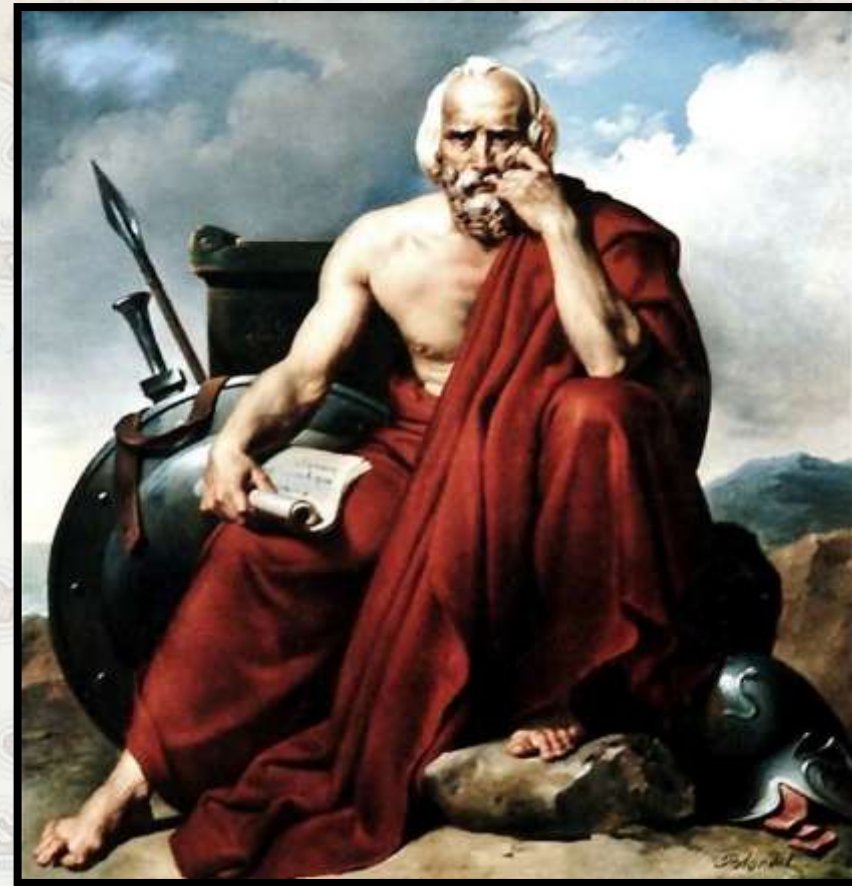
Esparta: Evolució política

- Segles VIII – VI a.C., **Formació sistema política espartà**
 - *De forma progressiva*
- Esparta es **tanca sobre sí mateixa**
 - *Organització social i política diferent*

Sistema Polític espartà

- Causes del canvi (1)
 - **Lleis de Licurg** (s. VIII a.C. ¿?) (**TRADICIÓ**)
 - **Legislador espartà**
 - Redacta **Constitució espartana** o **Gran Retra**
 - *Intent solució stásis a Esparta*
 - Falta de terres
 - Concentració en mans dels *aristoi*

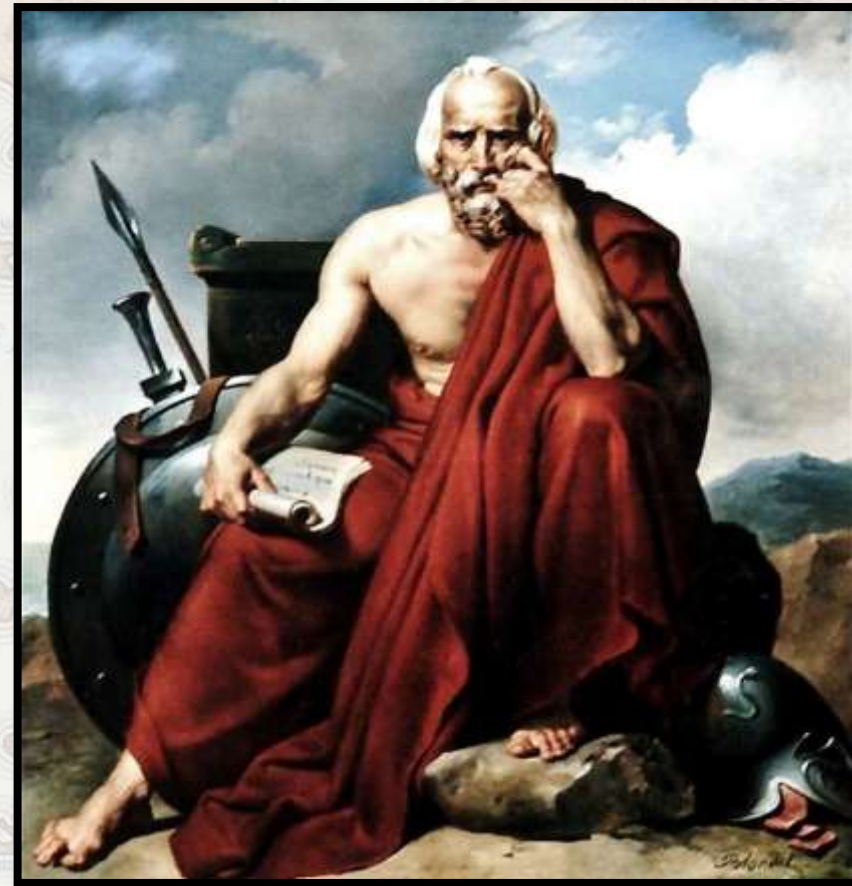
Sistema Polític espartà

- Causes del canvi (2)
 - Conseqüències conquesta Messènia
- Esclavització messenis (ilotes)
 - Perill constant de rebel·lió
- Esparta crea sistema estatal d'exploració
 - Exèrcit espartà poderós
 - Imposar-se a l'interior i a l'exterior
 - En benefici dels espartans

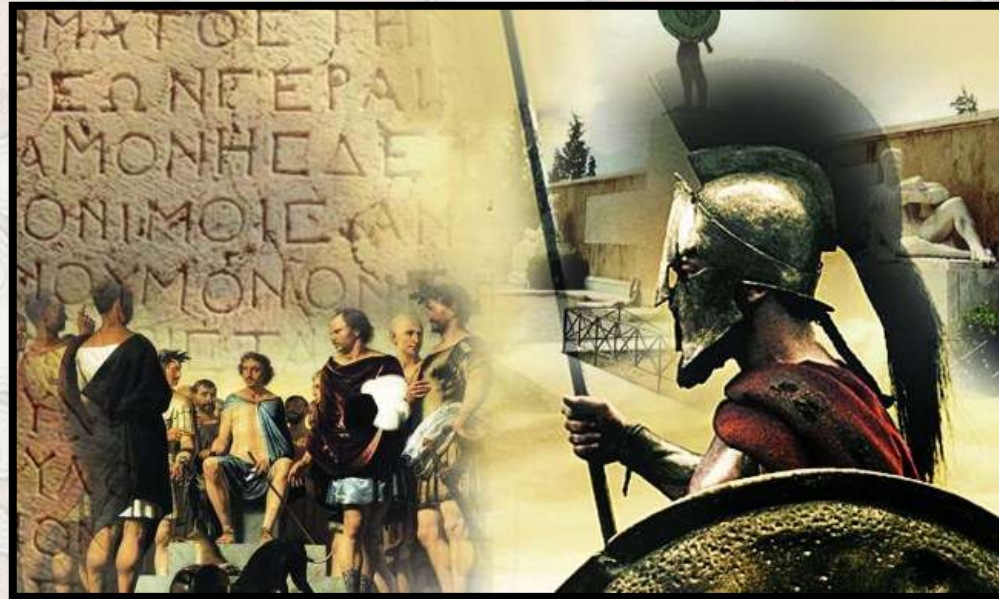
Constitució espartana / Gran Retra

- **Gran Retra**, “Constitució” espartana
 - **Etimologia:** Proclamació
 - **Atribuïda a Licurg** (¿segles X – VI a.C.?)
 - *Legislador grec mitificat?*
 - *Personatge real?*
 - Instaurada a **finals del segle VIII a.C.**
 - *O principis del segle VII a.C.*
- **Estableix estat comunal i militarista**
 - *Que sotmet als messenis / ilotes esclavitzats*

Constitució espartana / Gran Retra

- Gran Retra institueix **enonomia** o bon govern
- Gran Retra, simbiosi **diversos règims polítics**
 - Diarquia / 2 reis
 - Oligarquia / Gerúsia o Consell d'Ancians
 - Èfors, magistrats que governen

Gran Retra espartana

- **Diarquia**
 - Govern de 2 reis
 - Pertanyen a 2 famílies
 - Agiades i Europòntides
- *Ambdós amb les mateixes atribucions*
- **Funcions**
 - **Militars**
 - Caps militars permanents
 - **Civils**
 - Supervisió lleis comunitàries
 - Vetllar benestar dels espartans
 - Membres vitalicis Gerúsia
 - **Religioses**

Gran Retra espartana

- **Gerúsia, Consell d'ancians o Gerontes**
 - 28 membres + els 2 reis
 - **Geront**, nomenament vitalici
 - *Espartans majors 60 anys*
 - 10 membres per tribu
 - *Hylleis, Dymanes i Pamphiloi*
- Institució **consultiva i deliberant**
 - *Àmplies competències*
 - Legislatives
 - Judicial i penals
 - Sotmet les seves decisions a l'aprovació de l'Apel·la
 - *Tenia la darrera paraula*

Gran Retra espartana

- **Apel·la, Assemblée popular**
 - Integrada pels ciutadans de ple dret / **Homoioi**
 - Majors de 30 anys
 - **Convocada una vegada al mes**
- **Funcions**
 - Nomenament de **generals**
 - Elecció de **Geronts i Èfors**
 - Votació lleis proposades per la Gerúsia
- **Paper polític limitat**
 - **No té iniciativa política sobre les lleis que vota**
 - Només aprova o no les proposicions que presenta la Gerúsia

Gran Retra espartana

- **Eforat**

- Col·legi de **5 magistrats**
- Escollits anualment per l'Apella
 - *Càrrec durava un any*
- **Vigilants / supervisors de l'Estat espartà**
 - *El seu poder anirà en augment*

- **Funcions**

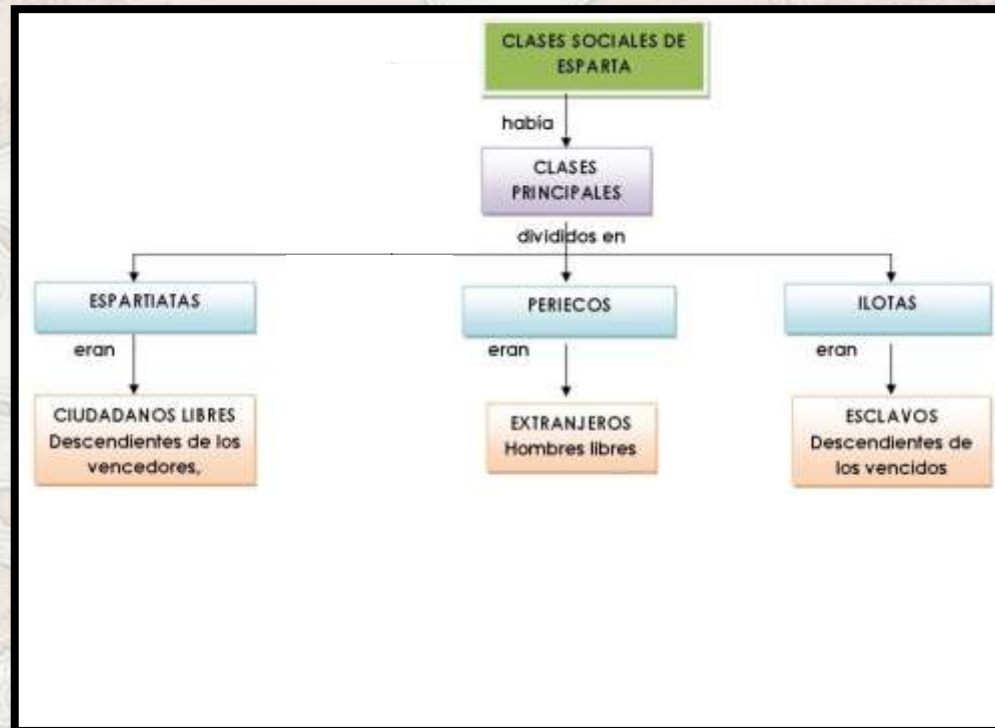
- Convocar i presidir Apella
- Vigilar compliment lleis espartana
 - **Acció funcionaris públics**
- Control finances
- Control política exterior

3. La oligarquía espartana

Societat espartana

- Població Esparta dividida en 3 classes socials
 - *Deures i privilegis diferents*
 - **Espartiates**
 - **Periecs**
 - **Ilotes**
- **Espartiates**
 - *Homoioi* o “els iguals”
 - *Ciutadans espartans de ple dret*
 - Propietaris de terra
 - *Conreades pels ilotes (esclaus públics)*
 - Servei militar a l'Estat

Societat espartana

- **Espartiata** (*Homoioi*)
 - *Home naixement pare i mare espartans*
- **Obligació compartir taula a una Sissítia**
 - *Menjars col·lectius d'homes*
 - Grups d'uns 15 espartiates
 - Als que havien d'**aportar aliments**
 - **Funció:** Fomentar companyonia, disciplina i lleialtat als camarades
- **Formació per la guerra**
 - *Única activitat espartiatata*
 - No té vida familiar
 - No compartia llar amb la seva dona

Lambda (Λ) fa referència a la regió de Lacònia
Pintada en els escuts dels espartans

Societat espartana

- **Periecs**

- *Habitants perifèria territori espartà*
- Vivien en petites poblats independents (*komai*)
- *Funcions econòmiques*
 - Conreu de la terra
 - Comerç
 - Artesania
- Controlats (**no sotmesos**) pels espartans
- **Mancats drets polítics**
 - *No eren considerats ciutadans plens*
- **Obligacions militars**
 - Aportar tropes hoplites
 - Integraven la marina

Societat espartana

- **Ilotes**

- *Població dominada / sotmesa de Messènia*
- Considerats **semiesclaus**
 - Entre la llibertat i l'esclavitud

- Esclaus de l'**Estat espartà**

- *Que servien a particulars*
- Serfs adscrits a la terra
- Altres exemples
 - **Penestai** a Tesàlia
 - **Klarotai i Mnoites** a Creta
 - **Gimnetai** a Argos...

Societat espartana

- Obligats a entregar
 - Part de la collita (**Apoforai**) a l'espartiata "propietari" del seu Cléros
 - Blat, fruita, vi i oli
- Obligats a servir a la guerra
 - Com a servents dels hoplites
 - O con infanteria lleugera
 - Remers a la marina

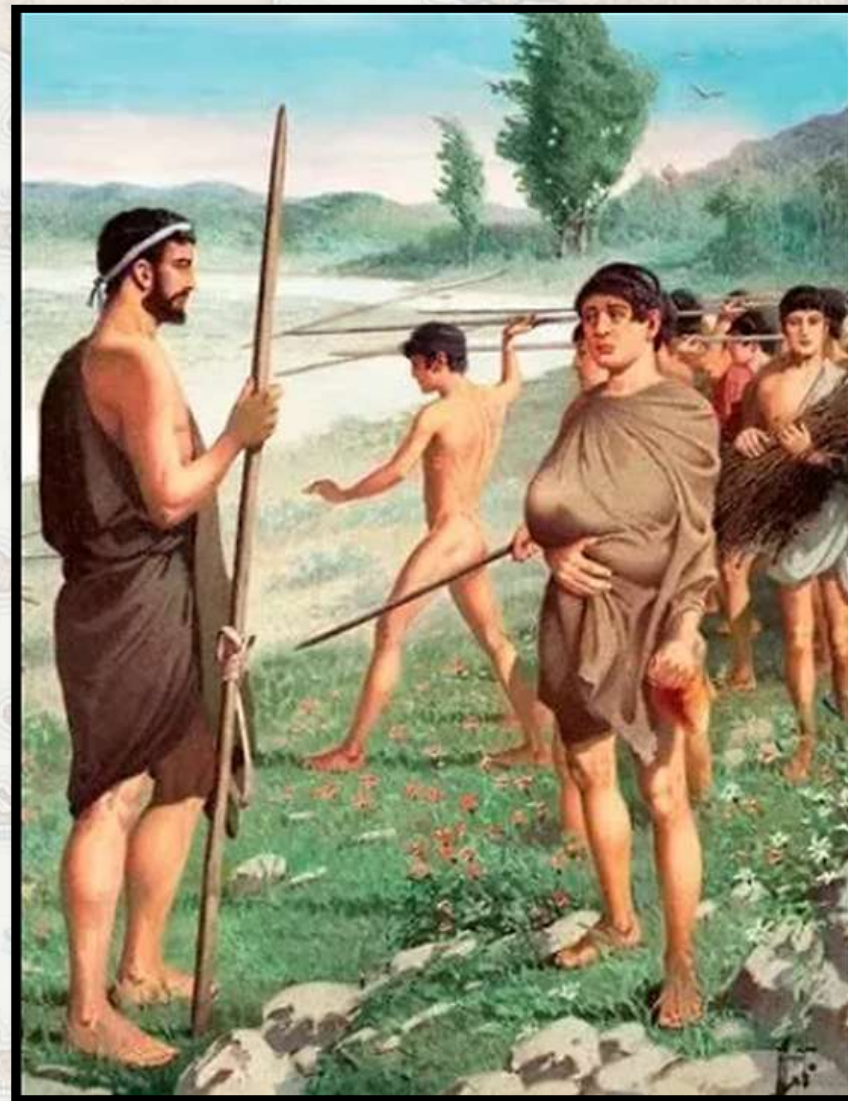
Societat espartana

- Nombre ilotes **sempre superior** al d'espartiates
 - *Constant por a una rebel·lió*
- **Críptea** (amagat / secret)
 - Instaurades al segle VII a.C.
 - *Atacs o caceres anuals d'ilotes*
 - *Els més forts o deslleials*
 - **Atemorir als ilotes**
 - *Mantenir-los sotmesos*

Educació espartana

- **Agogé**, Educació ciutadà espartà
 - *Encaminada a la formació com a guerrer*
 - *Aprenentatge i enduriment*
 - *Disciplina i control*
 - **Espartà sempre sota la tutela de la comunitat**
 - **0 -7 anys, Criança sota la tutela de la mare (Anatrophé)**
 - **A partir 7 anys, Educació impartida per grups d'edat (Leskiai o Agelas)**
 - *Aprenien a llegir i escriure*
 - *Inici aprenentatge militar*

Educació espartana

- 12 - 20 anys, **Eireinat**, depenien d'un educador (*Paidónomos*)
 - *Ús de les armes i entrenament militar*
 - *Obediència i companyonia*
- **Després de l'eireinat (20 anys)**
 - *Jove es considerava un guerrer espartiatà*
 - *Participar en les Sissitíes*
- 30 anys, reconeixement com a **ciudadà amb ple dret**
 - Formar part de la Apella
 - Tindre casa pròpia

Organització militar

- Exèrcit basat en 3 elements
 - Educació moral i disciplina
 - Entrenament tècnica **falange hoplita**
 - Disponibilitat militar des dels 20 als 60 anys
 - *Única obligació que l'estat exigia a un ciutadà espartà*
- *Exèrcit espartà, el més poderós del món grec*

La dona espartana

- Dona espartana
 - Diferències amb la resta de dones gregues
 - **No confinament / obligacions domèstiques**
 - D'aquestes tasques s'ocupaven serventes
 - O dones de condició social inferior
 - **Accés a l'aprenentatge**
 - *Música*
 - *Poesia*
 - *Exercicis gimnàstics*

La dona espartana

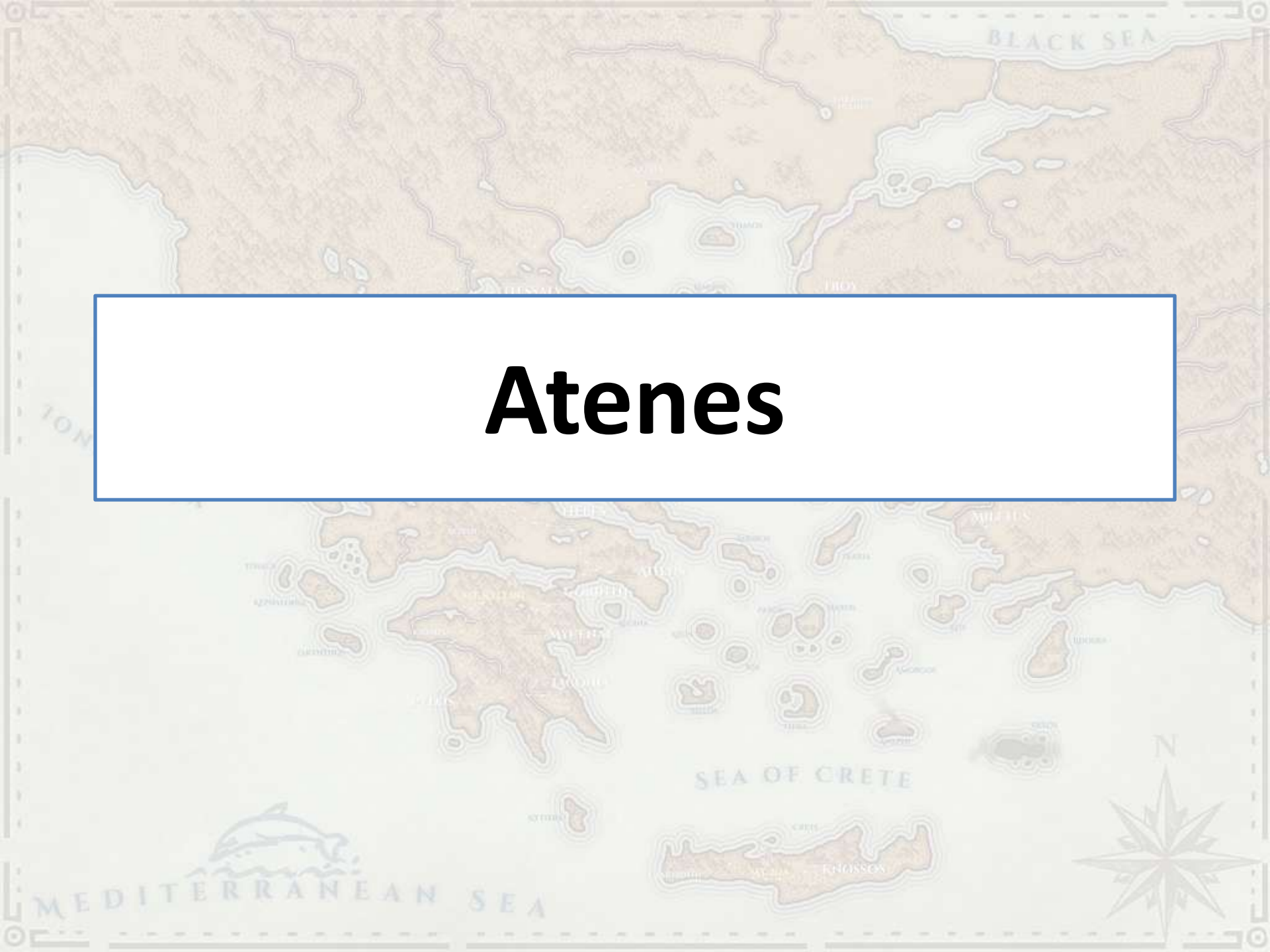
- Manteniment **forma física i salut**
 - *Necessari tenir fills saludables que servissin a l'Estat*
 - Estaven ben alimentades
 - Tenien un estil de vida més lliure
- **Matrimonis** promoguts per l'Estat
 - *Necessitat de procreació*
- **Escassa vida matrimonial**
 - *Home vida de comunitat amb el seu grup*
 - Donava més llibertat a la dona
 - S'ocupa de l'administració de la casa
 - Dels bens econòmics de la família

Economia espartana

- **Economía espartana**
 - Base l'agricultura i ramaderia
- *Fonamentalment en mans dels periecs i ilotes*
 - Agricultura
 - Artesania
 - Comerç

Atenes

Atenes

- **Àtica**
 - *Petita península Grècia central*
 - *c. 2.650 km² de superfície*
- **Límits**
 - Nord: **Beòcia**
 - Sud-oest: **Regió Istme de Corint**
- **Atenes, principal nucli urbà Àtica**
 - *A 6,5 km de la costa*

Atenes

- Assentament **micènic** destacat
- Segle IX a.C., Procés unificació de l'Àtica (sinecisme)
 - *Liderat per Atenes*
- Inicialment governada per reis
 - **Teseu** (c. s. IX a.C.)
 - Segles X – IX a.C, pas d'un règim monàrquic a un **règim aristocràtic**
 - **Eupàtrides**, famílies aristocràtiques
 - *Els bens nascuts*

Societat arcaica atenesa

- S. VII a.C., **Stasis social**
 - **Eupàtrides, famílies aristocràtiques**
 - Dominen política ciutat
 - Poder, riquesa, administració justícia
 - ***Volen mantenir domini social i econòmic***
 - **Petit i mitjà camperol**
 - Classe social empobrida
 - Mala distribució de les terres
 - Esclavització per deutes
 - ***Volen millores condicions de vida***
 - **Artesans i comerciants rics**
 - Enriquits colonització
 - Exclosos participació política a la ciutat
 - ***Volen participar a la política de la ciutat***

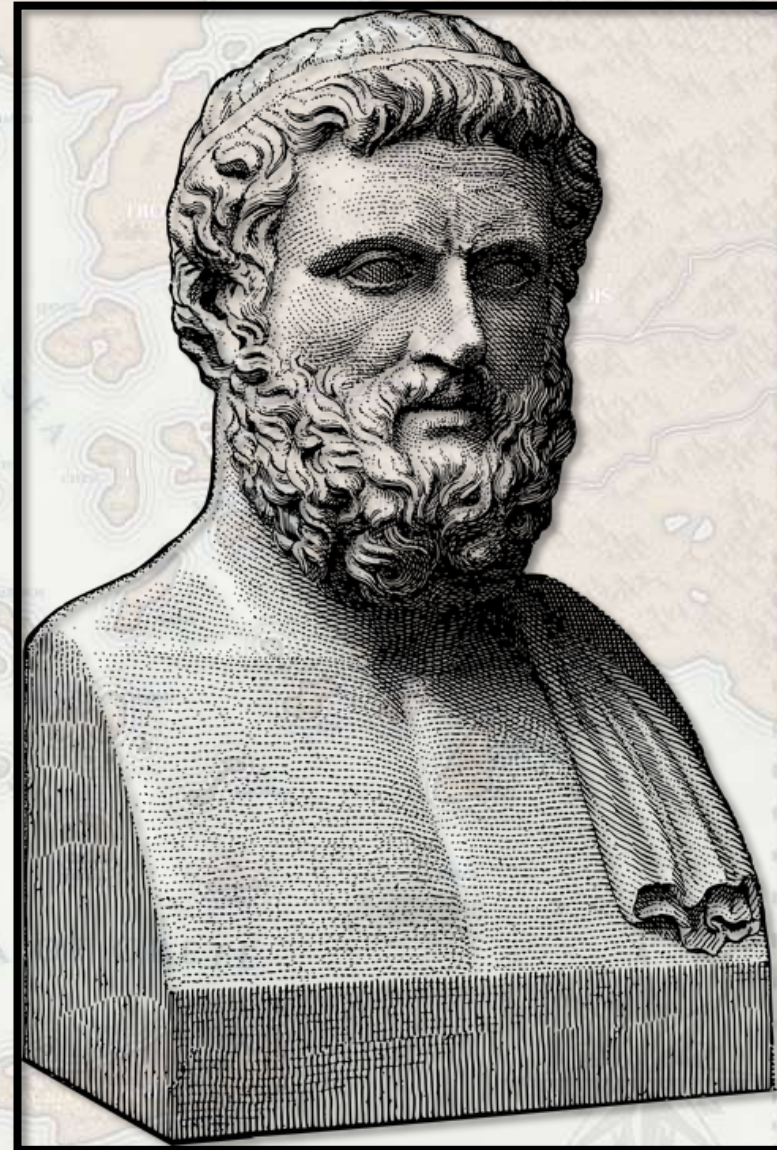
Dracó d'Atenes

- **Dracó**, primer legislador a Atenes
 - C. 624 a.C., **Redacció lleis escrites a Atenes**
 - Homicidis
 - Vida familiar i ciutadana
- **Legislació de Dracó**
 - *Llei igual i coneguda per tothom*
 - *Considerada una llei severíssima*
- A partir de Dracó
 - *Justícia accessible a tots els ciutadans atenesos*
- **Legislació Dracó no va resoldre la crisi social i econòmica**

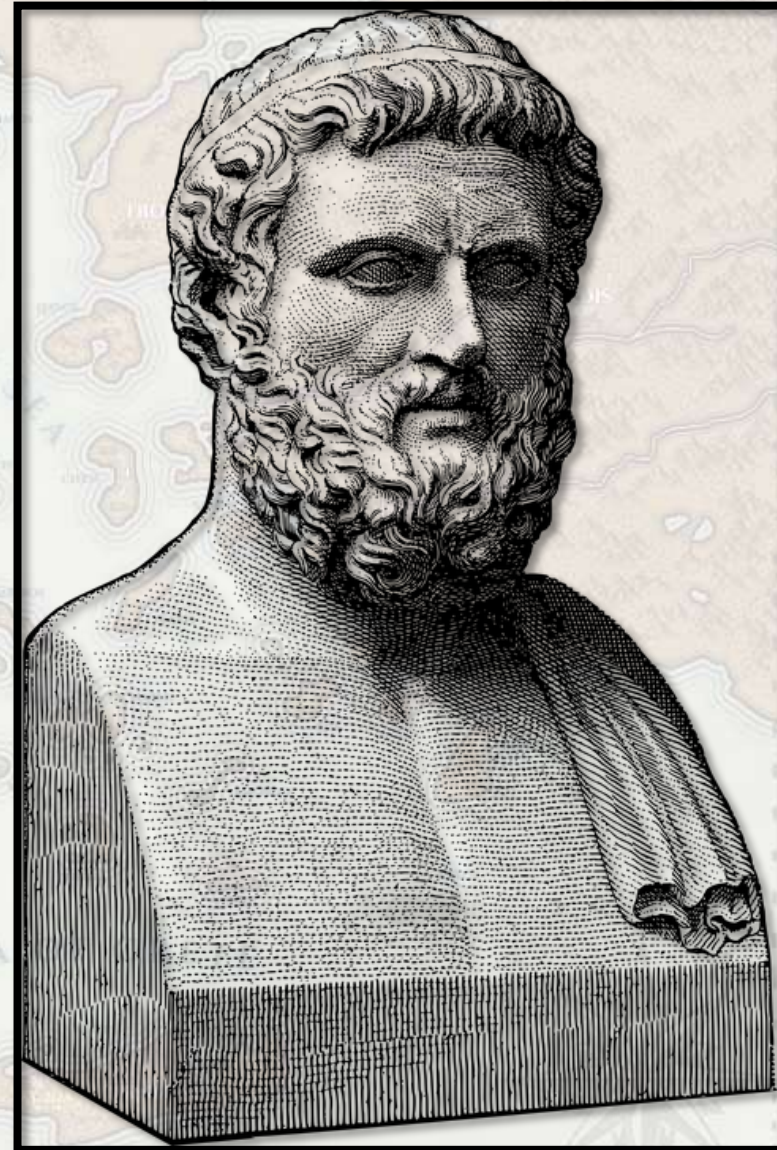
Soló d'Atenes

- **Soló** (c. 630 - c. 560 a.C.)
 - Una de les figures més admirades Món Antic
 - Un dels **Set Savis de Grècia**
 - *Considerat l'iniciador de la democràcia a Atenes*
- Membre família **aristocràcia**
 - *Prestigi entre la població atenesa*

Soló d'Atenes

- 594 a.C., **escollit arcont** a Atenes
 - *Amb poders extraordinaris*
 - *Inici important reforma política*
- Voluntat assolir l'**Eunomia** (com a Esparta)
 - *Lleis justes, bon govern i ordre social*
 - Evitar
 - Abusos dels Eupàtrides
 - Opressió dels més dèbils

Reformes de Soló

- *Reforma social*
- **Seisactia**, Abolició general dels deutes
 - *Restitució terres a aquells que les havien perdut*
 - Millorar la situació petits propietaris
 - *Abolició esclavitud per deutes*
 - Que les persones garantissin un deute amb la seva persona

Divisió en classes socials

- **Divisió població en 4 classes socials**
 - *Deures i obligacions (polítics i militars) dependran de la riquesa*
 - *No del naixement*
 - Accés govern a **comerciants i artesans rics**
- **Pentacosimedimnes**
 - Ingressos: Més de 500 medimnes l'any
- **Hippeis (o cavallers)**
 - Ingressos: 300 medimnes o més l'any
 - *Podien mantindre un cavall*
- **Zeugites**
 - Ingressos: 200 medimnes o més l'any
 - *Podien mantindre un parell de bous*
- **Thetes**
 - Ingressos: inferiors als 200 medimnes l'any
 - *Jornalers o assalariats*

Los pentacosimedimnos

Los hippeis o caballeros

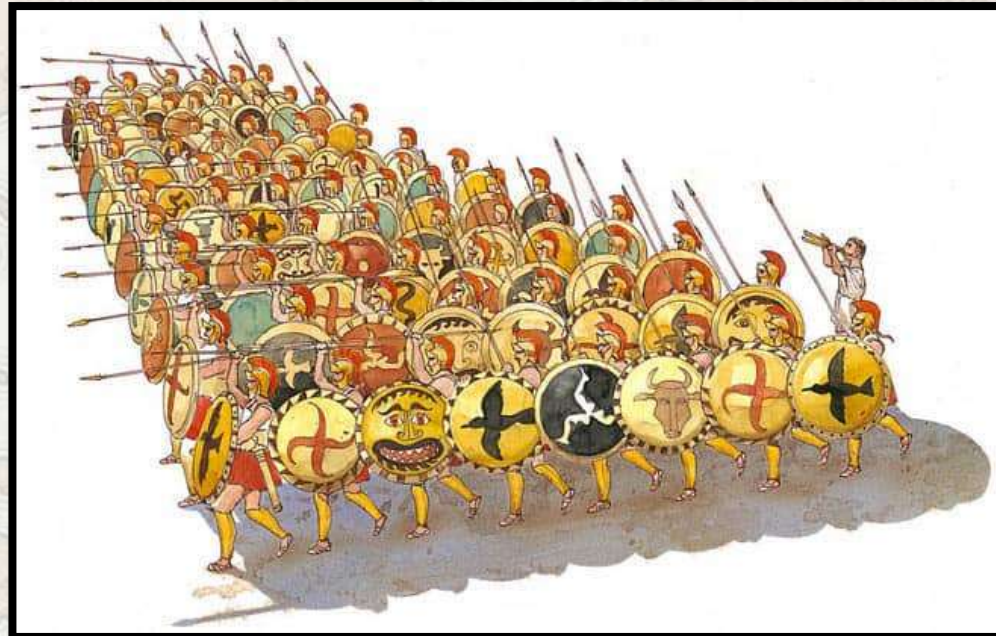
Los zeugitas o yunteros

Los thetes

1 medimne = 51.84 l

Divisió en classes socials

- **Pentacosiomedimnes** tenien plenitud de drets cívics
 - Podien escollir o ser escollits a les magistratures de l'Estat
 - Drets vetats a les 2 darreres classes
 - Accés càrrec d'estrateg (general)
- **Hippeis**, integren cos de cavalleria
- **Zeugites**, Integren la infanteria pesada (hoplita)
- **Thetes**, Infanteria lleugera i remers a la marina

Reforma constitucional

- **Eklessia**

- *Assemblea formada per tots els ciutadans atenesos*
- De les 4 classes censatàries
 - *Thetes* també tenien accés
 - *Podien escollir però no podien ser escollits*
- Tractava **tots els assumptes de la polis**

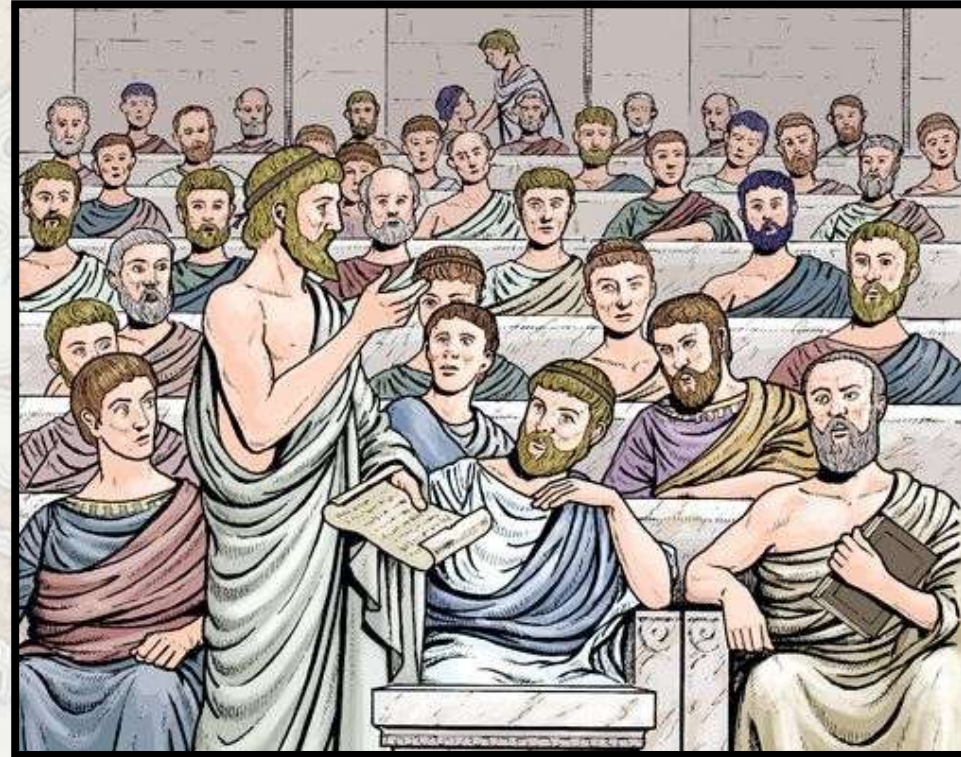

- **Arconts**

- *Magistrats més importants*
- Col·legi 9 membres
- Govern i administració
- Escollits sorteig entre els **membres de la primera classe**

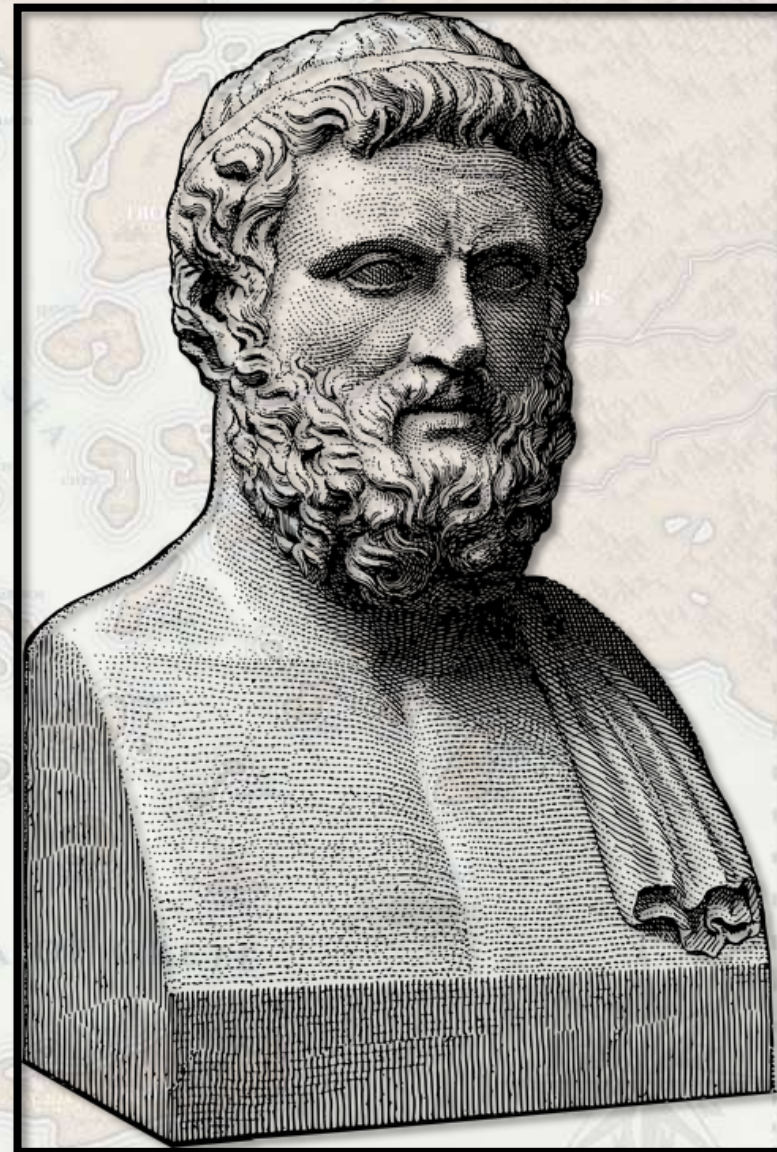
Reforma constitucional

- **Bulé** (Nova institució)
 - Consell de 400 membres (*Buletai*)
 - 100 per cada una de les 4 tribus ateneses
 - **Tribus o phylés**
 - *Agrupacions famílies amb llaços familiars / de sang*
- **Escollits per sorteig cada any**
 - *Guia i direcció de l'Assemblea popular*
- **Heliea**, Tribunals de justícia
 - Integrats ciutadans majors de 30 anys
 - Escollits per sorteig
- **Sentències** es prenen **per votació dels jurats**
 - *Eupàtrides perden paper predominant justícia*

Reformes de Soló

- **Reformes Soló**
 - *Primer pas de la democràcia a Atenes*
- **Objectius**
 - Instaurar una reforma justa
 - Equilibri entre
 - Aristocràcia (Eupàtrides)
 - Poble (*Demos*)
 - *Lliurar als més humils de l'opressió dels poderosos*

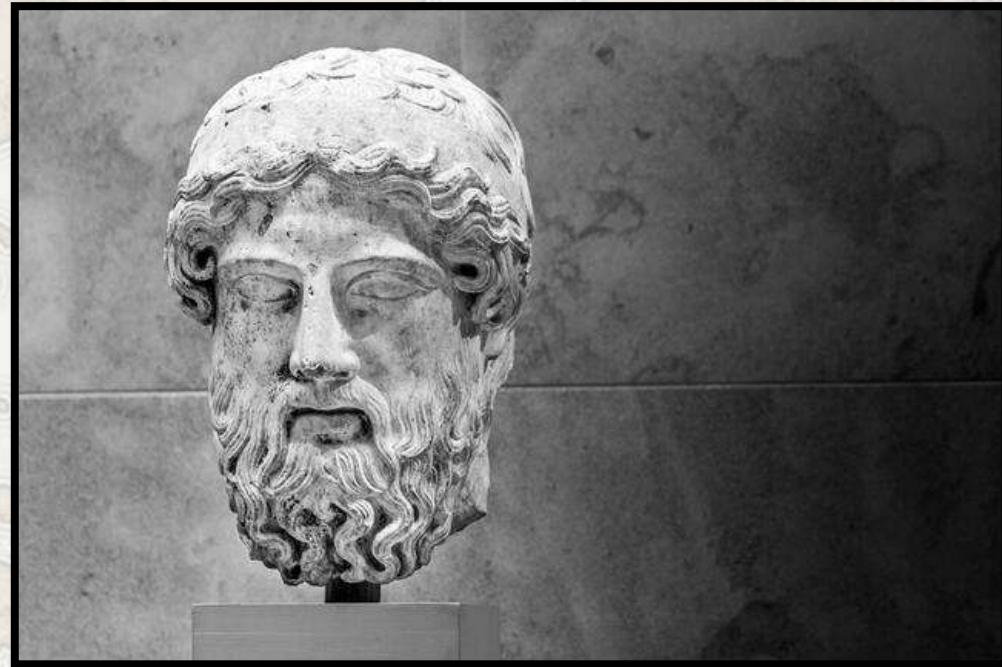
Tirania Pisistrat

- Reformes de Soló **no van portar a la pau social**
- *Es produiran nous enfrontaments entre*
 - Aristòcrates i grans propietaris
 - Comerciants, artesans i petits pagesos, jornalers
 - *Liderats per Pisístrat*

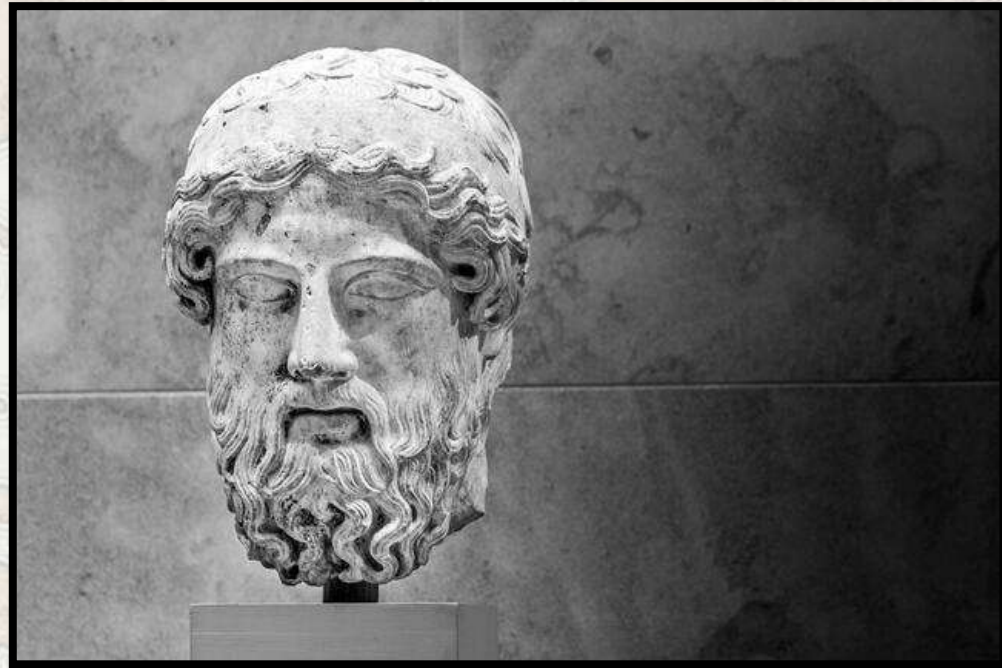
Tirania de Pisístrat

- **Pisístrat**
 - Família aristocràtica
 - *Emparentada amb Soló*
- Imposa una tirania (561 - 527 a.C.)
 - *Recolzament del demos atenès*
- **Govern de Pisístrat**
 - Moderació i encert
 - *“Semblant més un bon ciutadà que un tirà”*

Tirania de Pisístrat

- **Pisístrat** manté institucions creades per Soló
 - *Càrrecs seran ocupats pels seus partidaris*
- Política **afavorirà economia atenesa**
 - Agricultura
 - Artesania
 - Comerç
- Grans transformació d'Atenes
 - *Es convertirà en una gran metròpoli*

Tirania de Pisístrat

- Foment grans **festivitats religioses**
 - **Panatenees**, festivitat de la deessa Atenea
 - **Grans Dionisíaques**, festivitat déu Dionís
 - Competicions musical i representacions dramàtiques
 - *Origen del teatre grec*
- **Progrés urbanístic** de la ciutat

Tirania de Pisístrat

- 528 – 527 a.C., **Mort de Pisístrat**
 - Succeït pels seus fills
 - **Hípies i Hiparc**
- 514 a.C., **Conspiració contra Hípies i Hiparc**
 - Mor Hiparc
- 510 a.C., **Hípies és expulsat d'Atenes**
 - *Revolta contra el poder d'Hípies*
- *Voluntat atenesos tornar a la normalitat política*

Grup escultòric dels Tiranicides
(Harmodi i Aristogitó)

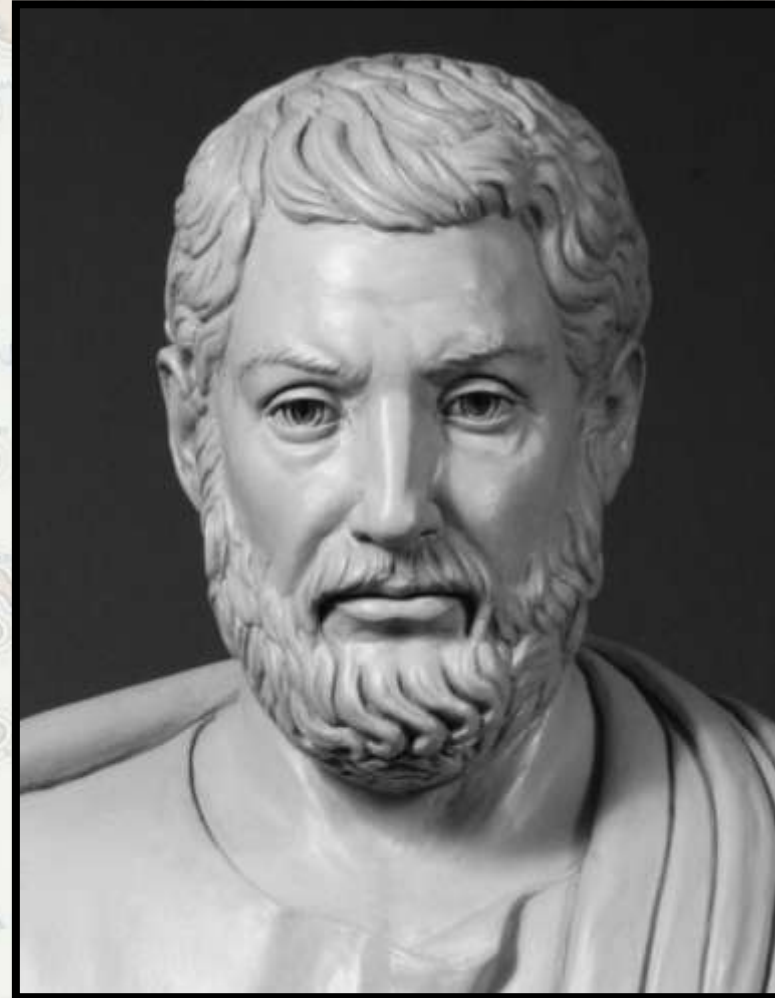
Clístenes

- **Soló**, Establiment Constitució i lleis
- **Pisistràtides**, Estabilització situació social i econòmica
- 510 a.C., **Expulsió Hípies**
 - *Inici enfrontaments socials*
 - **Oligarques**, restauració poder aristocràtic
 - **Clístenes**, “Partit popular”
 - *Consolidar “democratització” política*

Clístenes

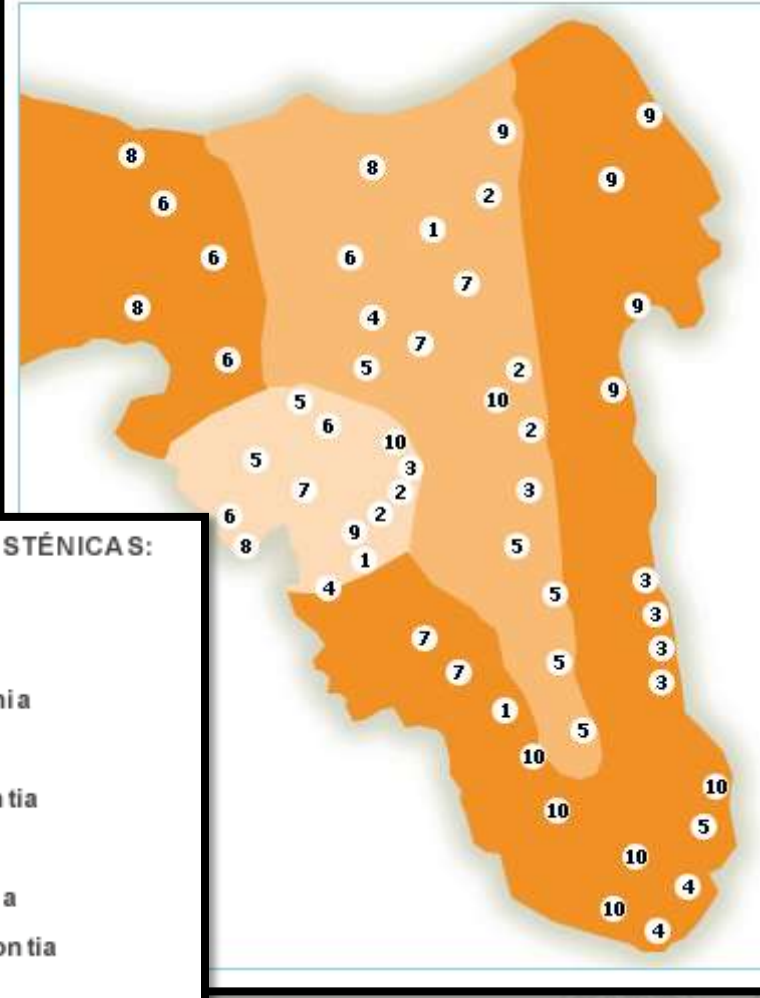
- 508 a.C., **facció Clístenes s'imposa a Atenes**
 - 508 – 507 a.C., *Gran reforma*
 - *Inici democràcia atenesa*
 - Recolzat pel *demos*
- Objectius:
 - **Debilitament pes polític aristocràcia**
 - **Obertura política al *demos***
 - Reduïts drets polítics
 - **Eunomia** (Lleis justes, bon govern i ordre social)
 - **Isonomia** (igualtat ciutadana)
- *Assolir la sobirania per al poble*

Reforma administrativa: tribus

- Divisió població atenesa en **10 tribus** o *phylés*
 - “*Districtes electorals*”
 - Erectea, Egea, Pandionisia, Leòntida, Acamántide, Enea, Cecropia, Hipopòntide, Ayàntide i Antioquea
 - Substitueixen les 4 existents
- Cada tribu constituïda per **3 trities** o **subdistrictes**
 - *Asty* (ciutat)
 - *Mesogeia* (interior)
 - *Paralia* (costa)
- Tribus de Clístenes caràcter territorial
 - *Perden caràcter gentilici o hereditari*

La Atenas de Clístenes

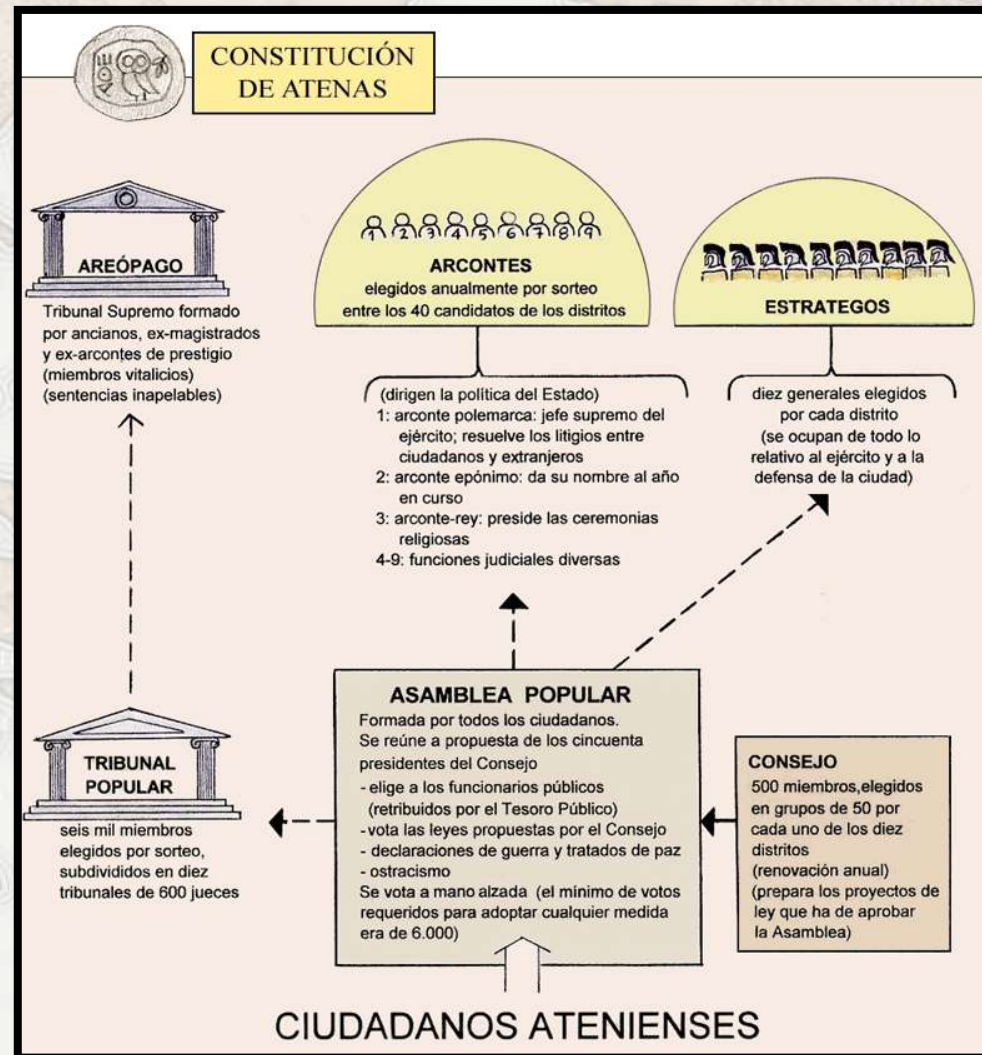

TRIBUS CLISTÉNICAS:

- 1 Erectea
- 2 Egea
- 3 Pandionia
- 4 Leontia
- 5 Acamantia
- 6 Oínea
- 7 Cecropia
- 8 Hipozootia
- 9 Ayantia
- 10 Antíoca

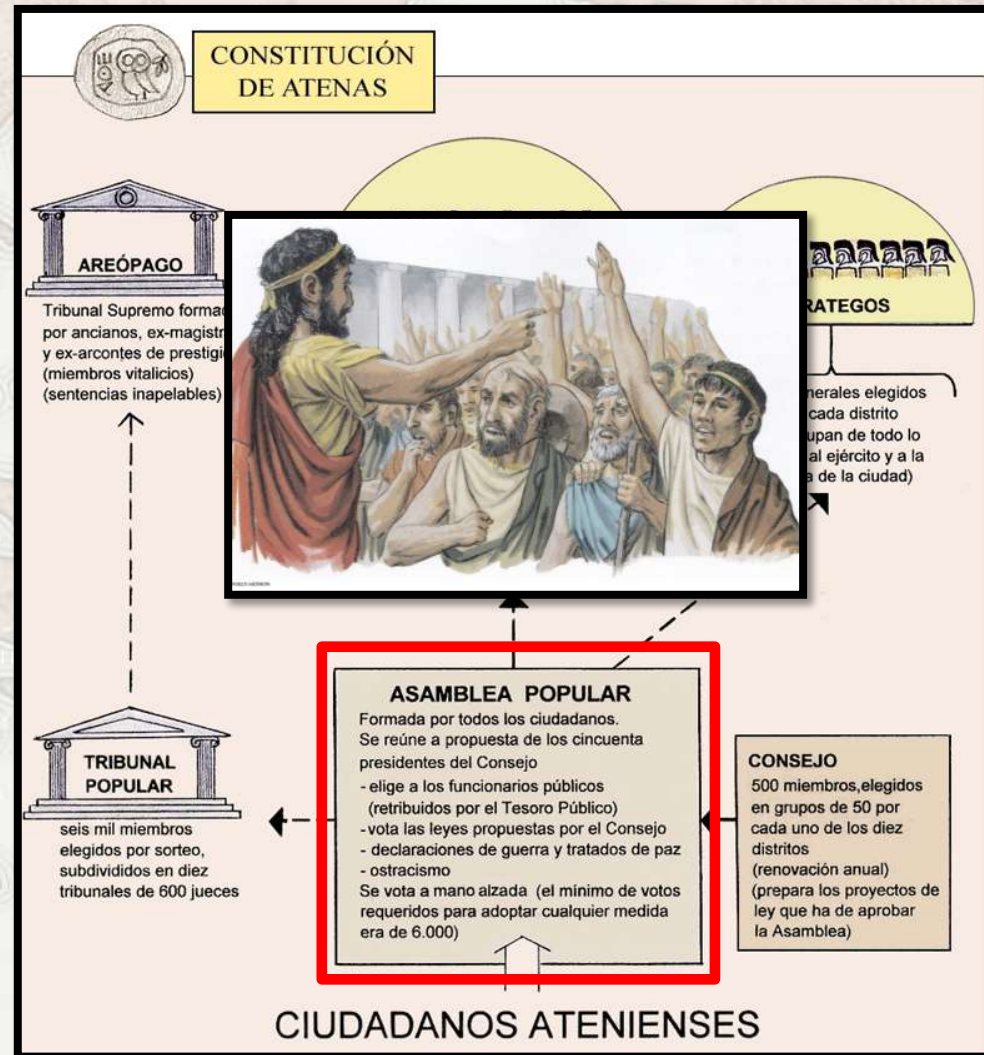
Reforma territorial i administrativa

- Tribus, base **estructura política i militar estat atenès**
 - Base ordenació activitat política
 - *Ciutadans admesos a partir dels 18 anys*
- **Objectiu:**
 - Obrir activitat política a tots els ciutadans atenesos
 - Participació a l'Assemblea i les magistratures

Reforma política

- **Asamblea (Ekklesia)**
 - Decideix tots els assumptes públics
 - *Asamblea assoleix plena sobirania*
 - Participació de tots els ciutadans
 - *Majors de 20 anys*
 - *Amb veu i vot*
 - Tots els ciutadans podien exercir **dret de paraula (Isegoria)**
- Es reunia **1 vegada al mes (mínim)**
 - *1 quan assumptes importants ho requerísim*
 - Es reunia al turó del **Pnix**

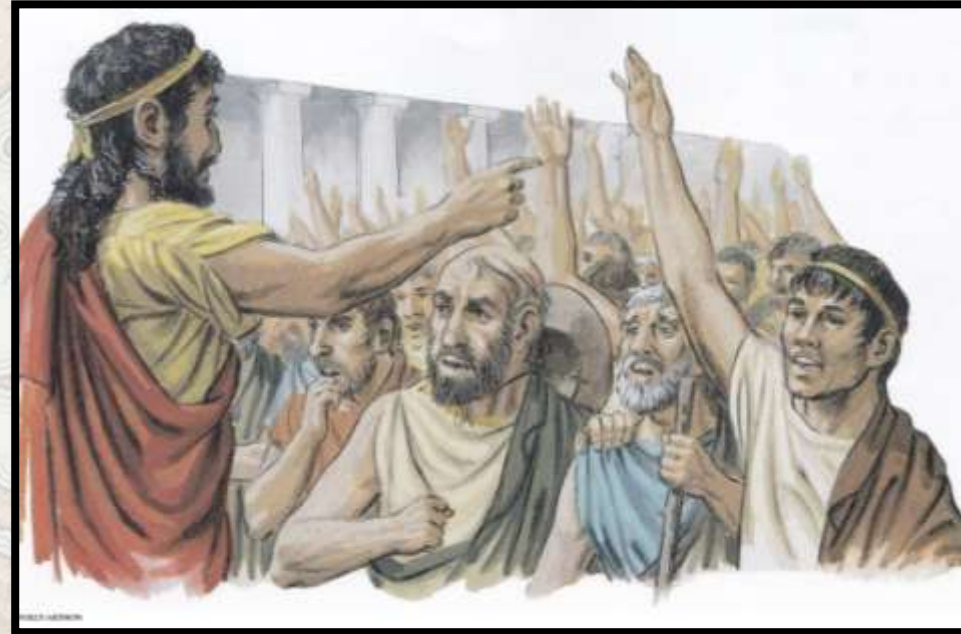
Reforma política

- **Competències**

- Gestió econòmica
- Decidia guerra i pau
- Elecció magistrats
 - *Els que s'escollien per votació*
- Avaluació càrrecs sortints
- Jutge, judicis d'alta traïció

- **Ciudadà**

- *Responsable de la seva opinió i del seu vot*
- *Comunitat governada pels seus propis components en peu d'igualtat*

Reforma política

- **Bulé (Consell dels Cinc-cents)**

- *Clau reforma de Clístenes*

- Integrat per **500 consellers**

- 50 de cada tribu

- **Requisits accés**

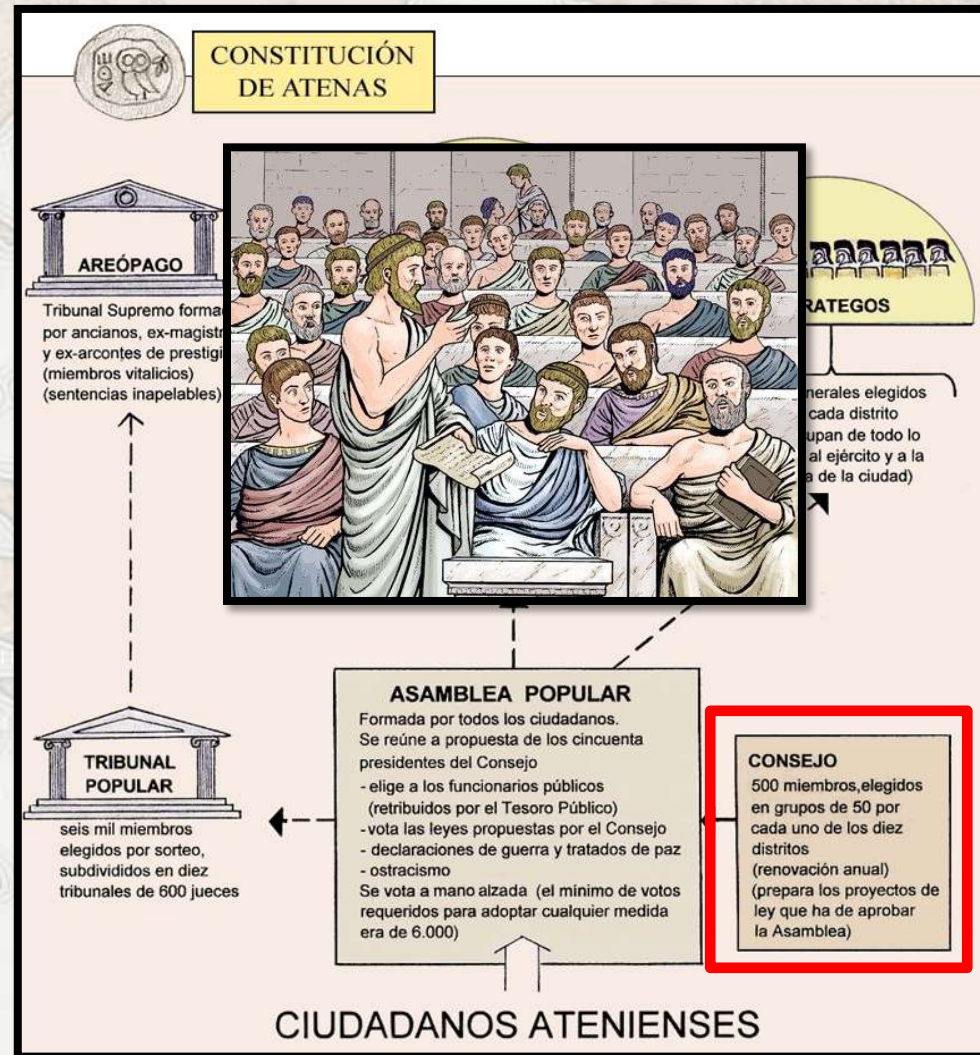
- Majors de 30 anys
- Càrrec durada d'un any
- Càrrec exercit només 2 vegades a la vida (no consecutius)

- **Funcions Bulé**

- *Preparació prèvia sessions
Assemblea*

- *Execució decisions preses
Assemblea*

- *Consell permanent política de la
ciutat*

Reforma política

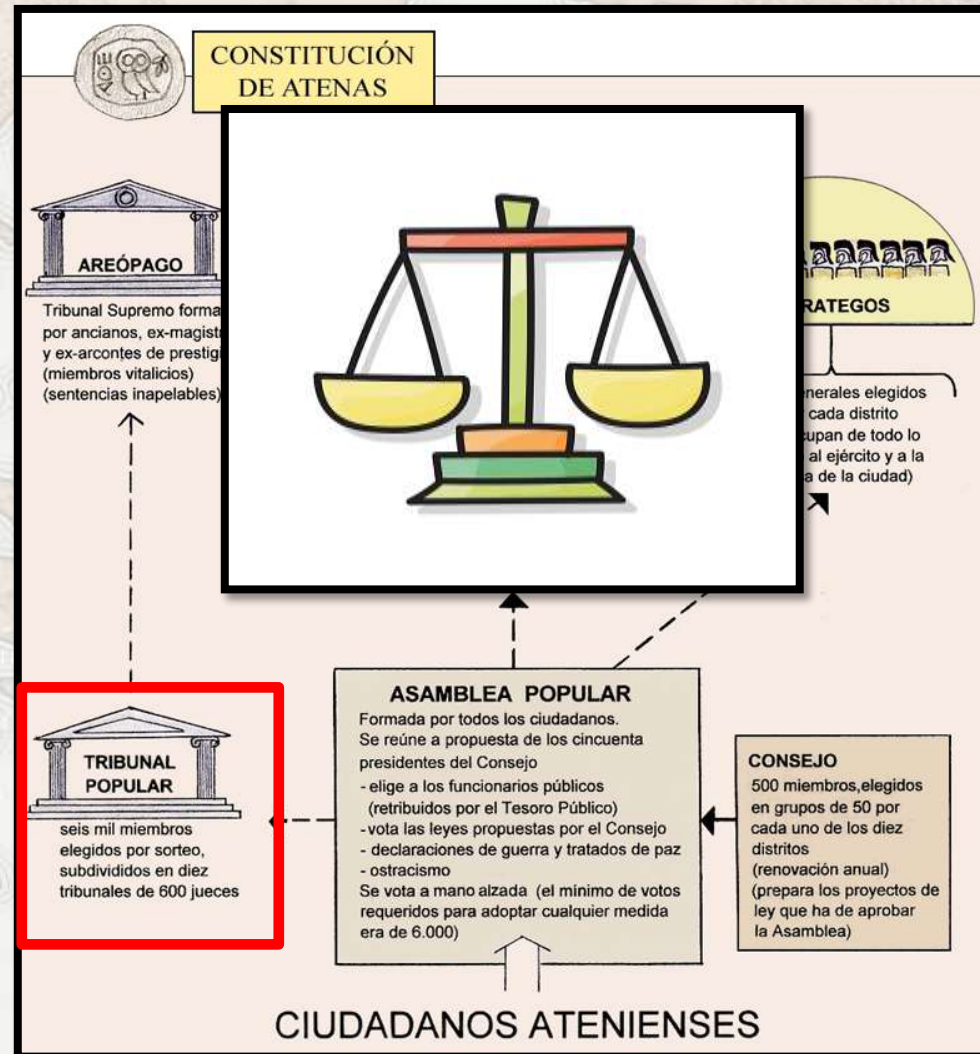
- **Heliea**

- Tribunal popular (*Dikasterion*)
- **Judici delictes comuns**

- **Tribunals de justícia**

- *Es conformen per sorteig*

- *Ser ciutadà*
- *Major de 30 anys*
- *Actuació sota jurament*

Reforma política

- **Magistratures**

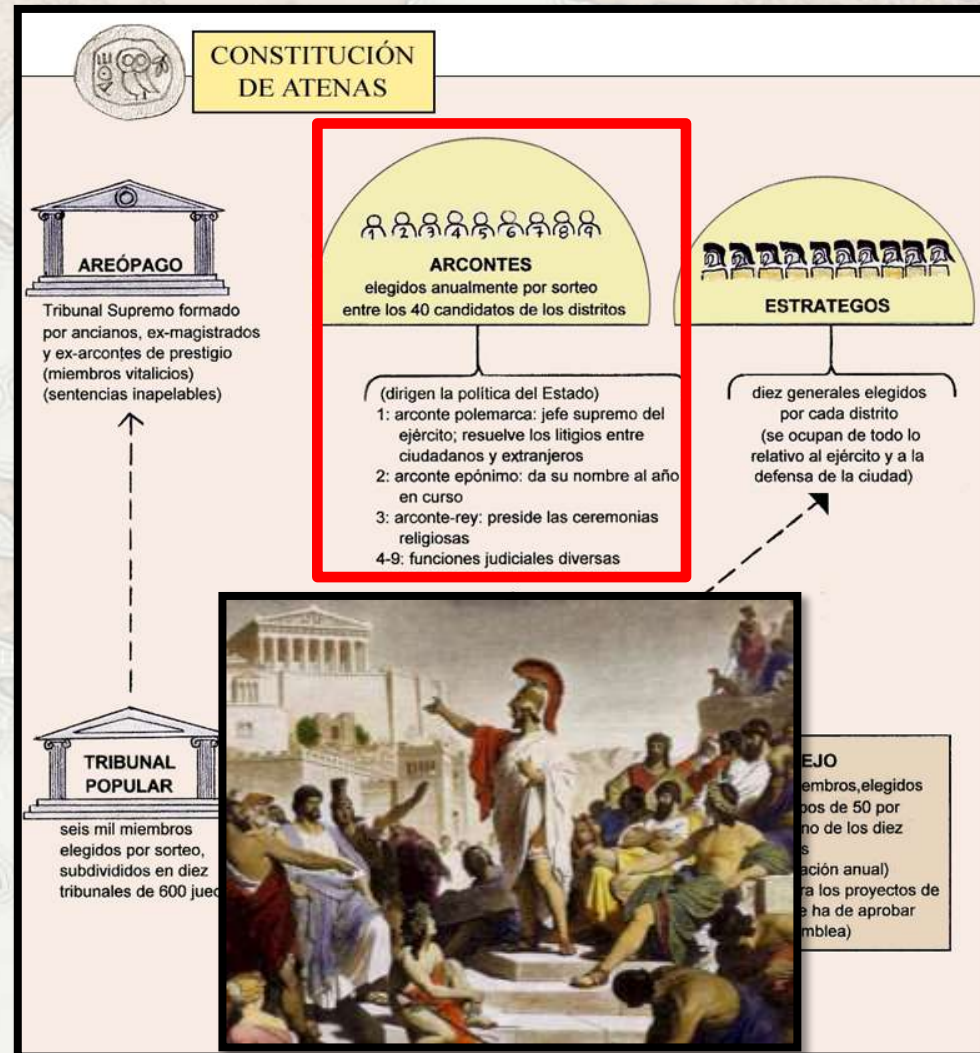
- 10 arconts
- Escollits sorteig entre els **membres de la primera classe**

- **Funcions de govern i administració**

- **Arcont Epònim** (administració)
- **Basileus** (religió)
- **6 Tesmotetes** o legisladors
- **Secretari dels Tesmotetes**

- **Funció executiva**

- Complir decisions Assemblée

Reforma política

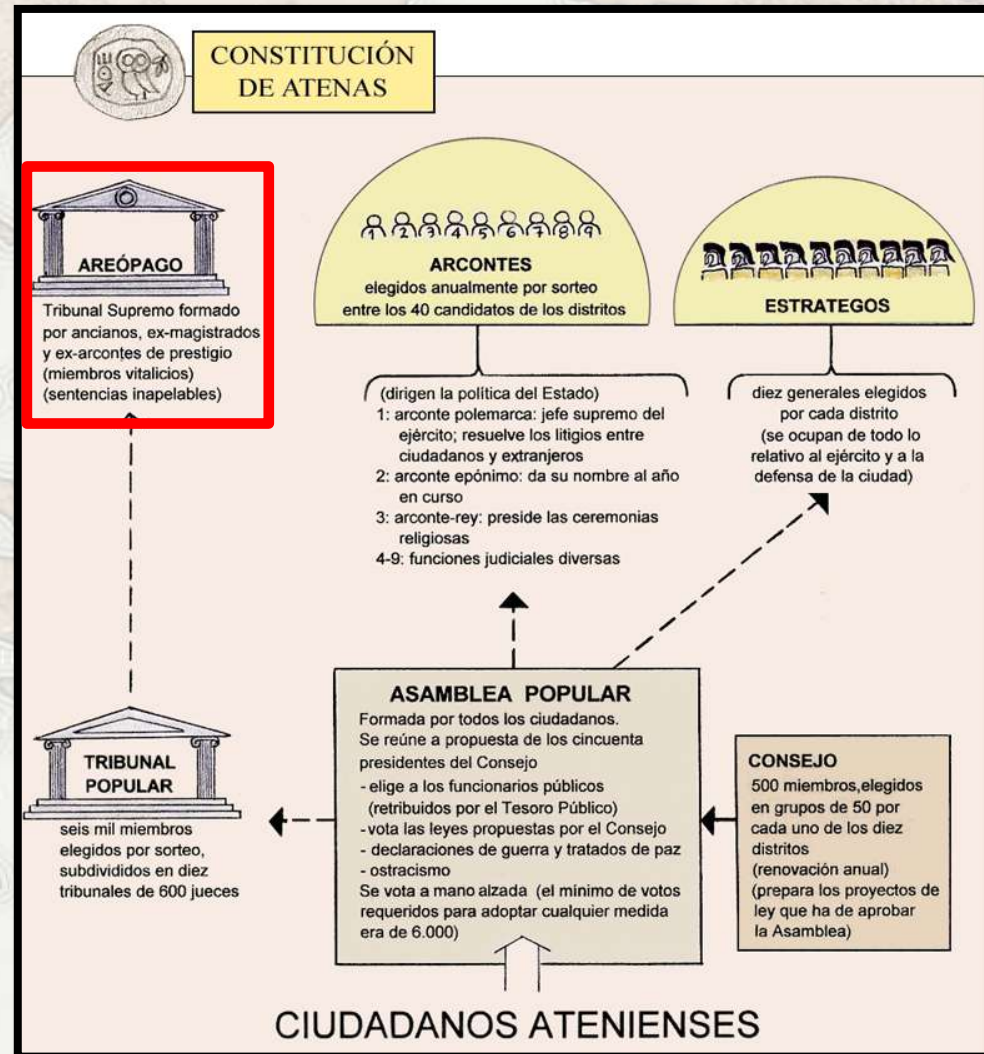
- Arcont Polemarc, **direcció suprema l'exèrcit**
- 10 Estrategs
 - *Sota el comandament de l'Arcont Polermarca*
 - 1 per cada tribu
 - **Escollits en elecció**
 - Comandament 1 dels 10 regiments tribals o *taxeis*

Consell Areòpag

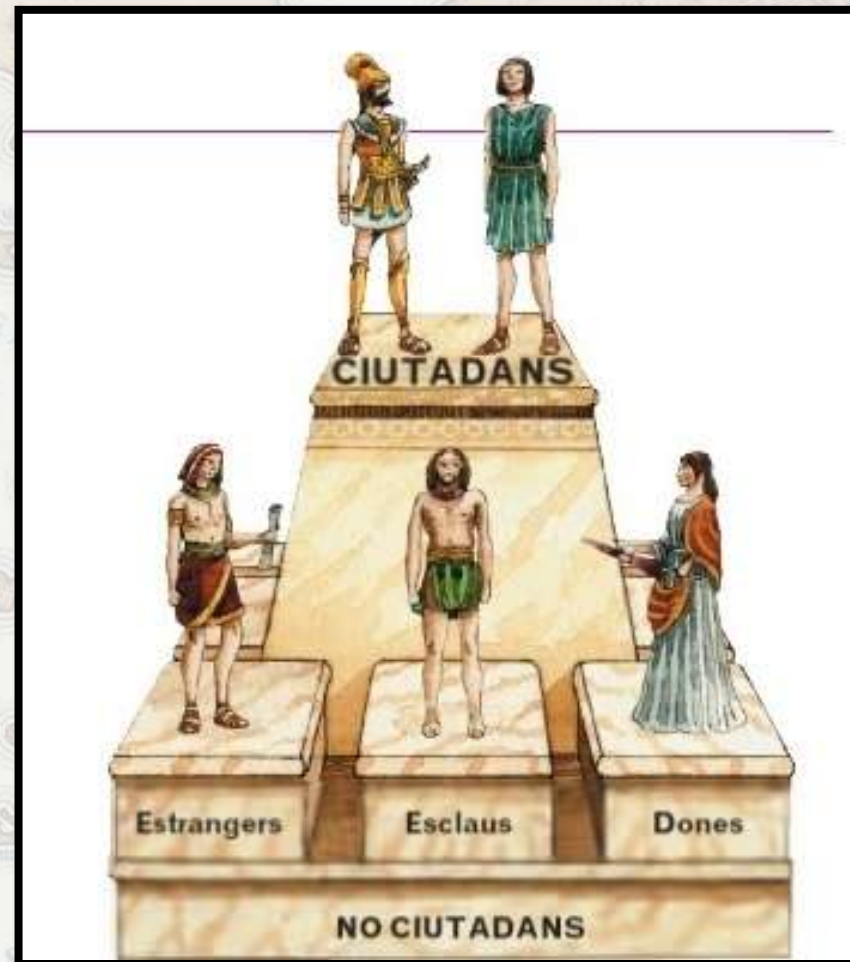
- **Consell Areòpag**

- Senat constituït per exmagistrats (aristocràtic)
- Òrgan consultiu arconts
- Tribunal Suprem
 - *Anirà perdent competències*
- Tribunal delictes de sang
- Membres càrrec vitalici

Societat Atenesa

- **Reformes democràtiques**
 - Genera situació **igualtat jurídica i política** ciutadans atenesos
 - *Tots podien participar vida política i ciutadana*
 - Manté **desigualtats econòmiques i d'estatus social**
- Segle V a.C., Atenes viurà un **període pau i estabilitat social**
 - *Permetrà l'esplendor de la ciutat*

Qui participava de la Democràcia?

- **Ciudadà d'Atenes**
 - Homes adults majors 20 anys
 - *Fill de pare atenès*
 - A partir del 450 a.C. (Llei de Pèricles)
 - *Fills de pare i mare atenesos*
 - *Únics amb dret a participar govern de la ciutat*
- Dret de ciutadania **implicava**
 - *Dret de participació política*

Qui participava de la Democràcia?

- **Segle V a.C.**

- Total població Atenes: 250.000 – 300.000 hab.

- *Incloent homes, dones, nens, estrangers*

- 30.000 - 60.000 ciutadans

- **Segle IV a.C.**

- Total població Atenes: 350.000 – 500.000 hab.

- 30.000 – 40.000 ciutadans

- *25.000 – 70.000 metecs*

- *+ de 200.000 esclaus*

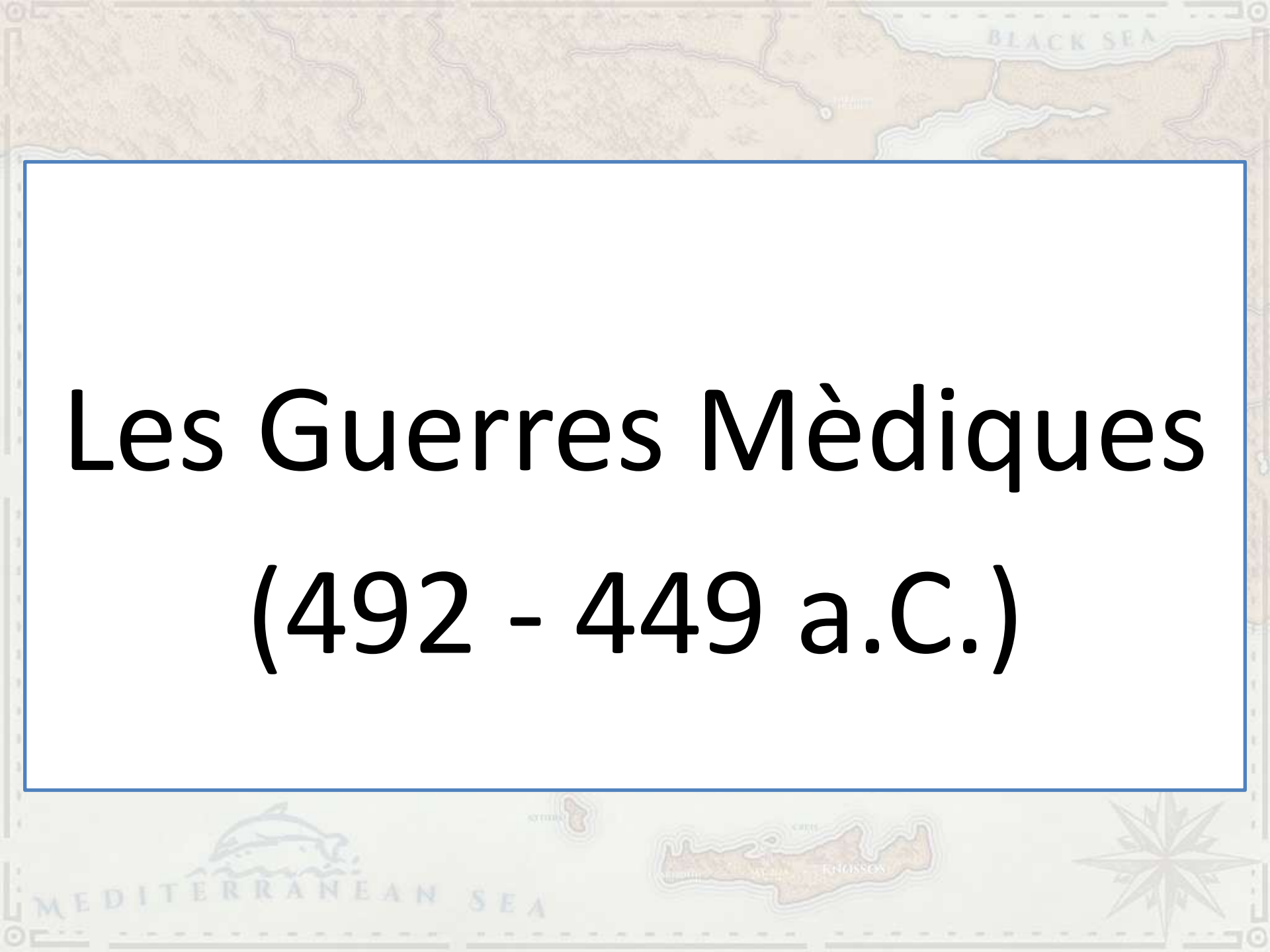

Democràcia a Atenes?

- **Persones amb accés a la política**
 - **10 – 20% de la població atenesa**
- Quedaven excloses
 - Dones
 - Esclaus
 - Lliberts
 - Metecs (estrangers)
- Participació no com un **DRET DE LES PERSONES**
 - Sinó com un **PRIVILEGI dels homes ciutadans atenesos**

**DEMO
CRACIA**

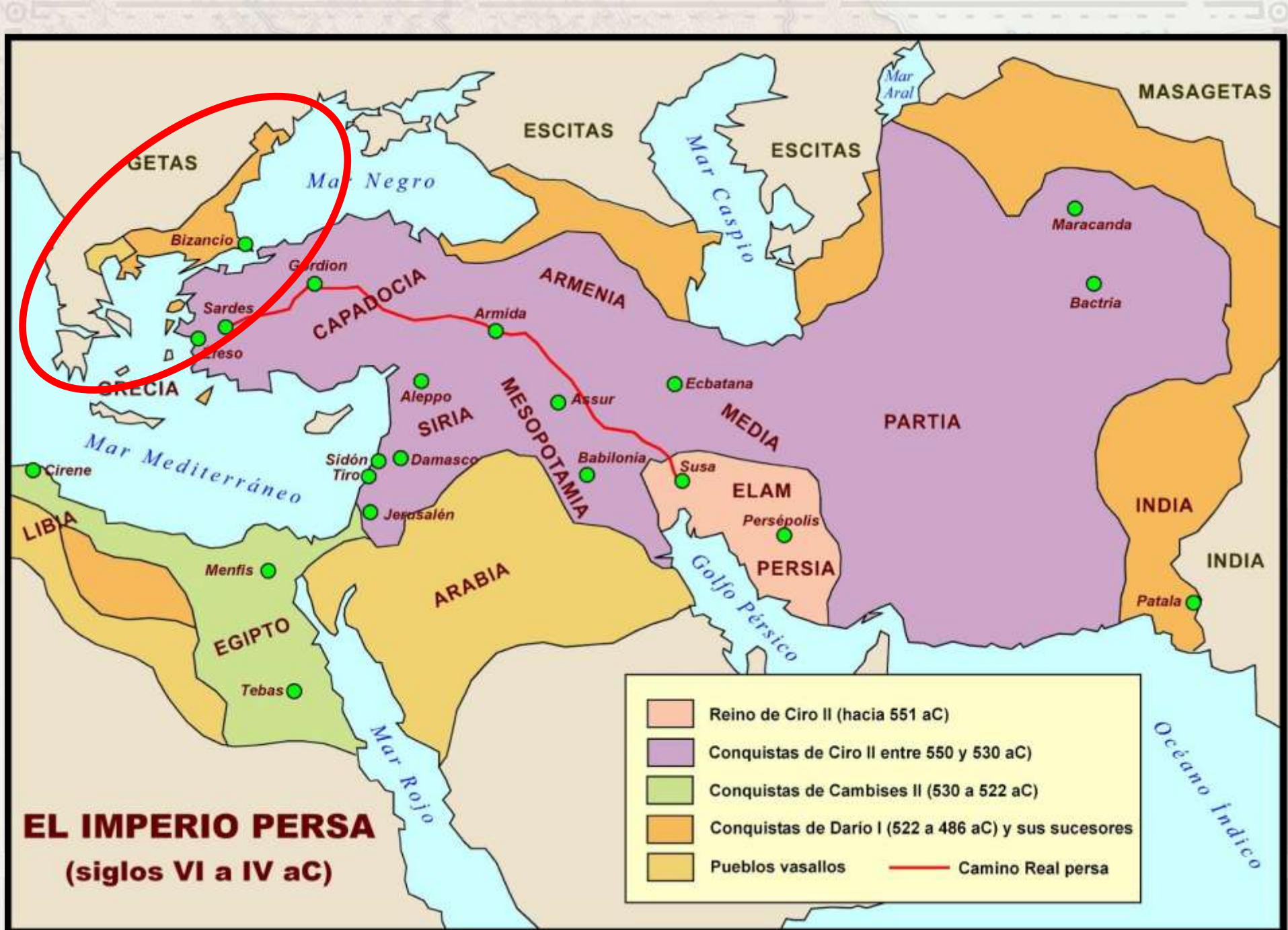
Les Guerres Mèdiques

(492 - 449 a.C.)

Instauració democràcia a Atenes

- 510 a.C., **Expulsió Hípies**
 - *Darrer tirà a Atenes*
- 508 a.C., **Clístenes s'imposa a Atenes**
 - *508 – 507 a.C., Instauració règim democràtic a Atenes*
- **492 a.C., Inici Guerres Mèdiques**

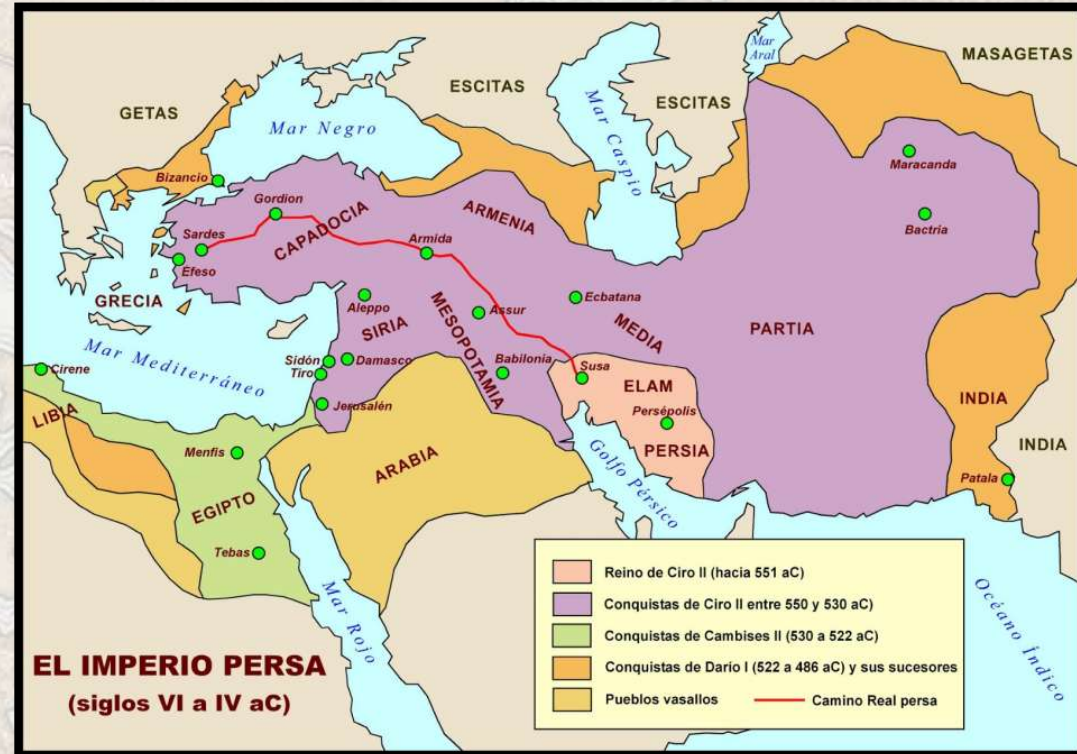
Les ciutats jònies d'Àsia Menor

- **Ciutats gregues Àsia Menor**
 - Establertes des del segle IX a.C.
 - Gran desenvolupament econòmic i comercial **ciutats jònies**
- *Jònia, part central costa oest d'Anatòlia i illes adjacents*
- S. VII a.C., **Creació Lliga Jònica**
 - *Confederació ciutats jòniques*
 - Milet, Efes, Focea, Priene, Eritrea, Clazòmenes, Colofó, Lebedos, Mios Teos, Samos i Quios

Regne de Lídia (c. 1300 - 546 a. C.)

- 547 – 546 a.C., Ciutats jònies sotmeses domini **persa**
- **Dominació persa**
 - Pagament de tribut
 - Imposició tirans
 - *Governadors locals*
- 514 – 512 a.C., **Domini persa**
 - *Tràcia*
 - *Macedònia*

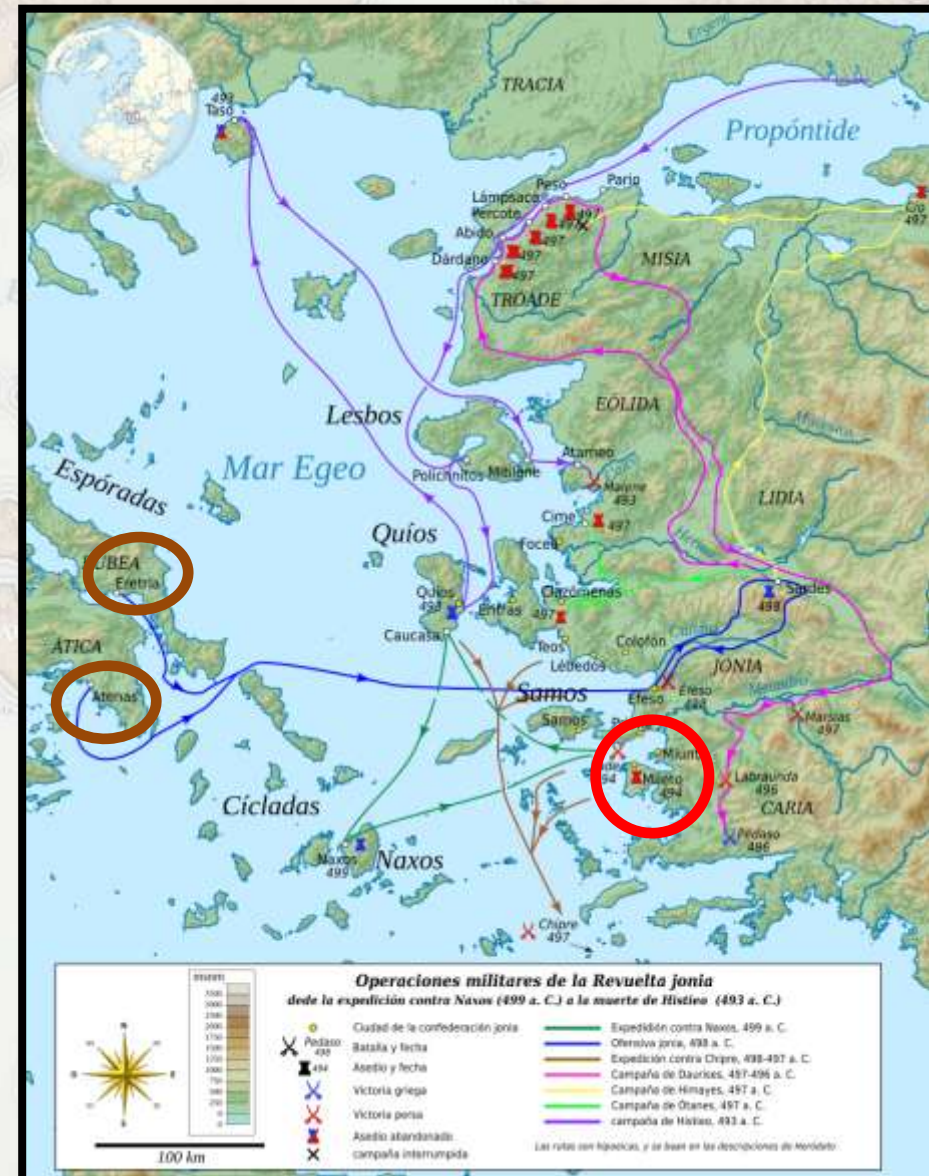
L'enfrontament amb els grecs

- **Revolta Jònica** (499 - 493 a.C.)
 - Diversos factors (molt desconeguts)
 - *Exigència de tribut*
 - *Imposició de tirans (governants)*
 - *Aspiració a la llibertat*
 - *Com les ciutats del continent europeu*

Revolta Jònica (499 - 493 a.C.)

- **Revolta Jònica**, liderada per **Milet**
 - S'uneixen gran part dels grecs d'Àsia Menor
 - *Recolzada ciutats d'Atenes i Eretria (Illa d'Eubea)*
- **494 / 493 a.C., Perses controlen de nou Jònia**
 - 494, a.C., destrucció de la ciutat de **Milet**

Les Guerres Mèdiques

- Revolta Jònica origen **Guerres Mèdiques (492 - 449 a.C.)**
 - *Enfrontament militar entre perses i grecs*
 - Regnats de **Darios I** i **Xerxes I**
- **Objectiu perses**
 - Consolidació poder persa a Àsia Menor i l'Egeu
 - Represàlia ciutats **Atenes i Erètria**

Primera Guerra Mèdica (490 a.C.)

- 490 a.C., **Campanya de Darios I**
 - *Campanya de càstig contra els grecs*
- **Exèrcit persa**
 - **Fonts:** 90.000 - 600.000 soldats
 - **Realitat:** c. 25.000 soldats i 600 vaixells
- **Presa i saqueig de Naxos i Erètria**
- **Atac Atenes**
 - *Recent instaurat règim democràtic*

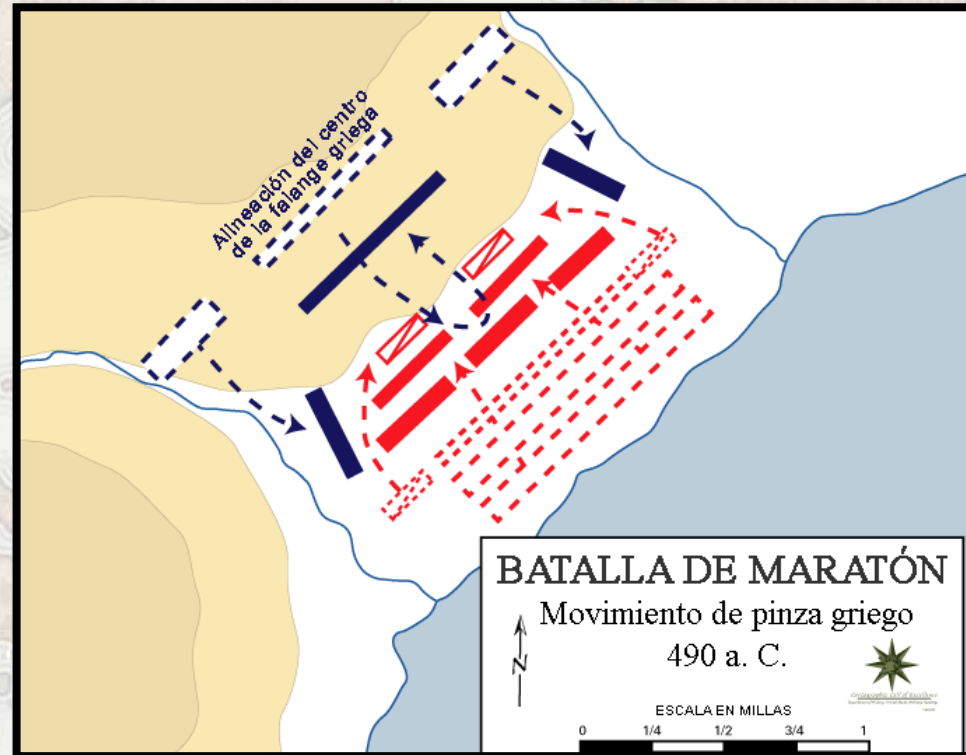

LAS GUERRAS PERSAS

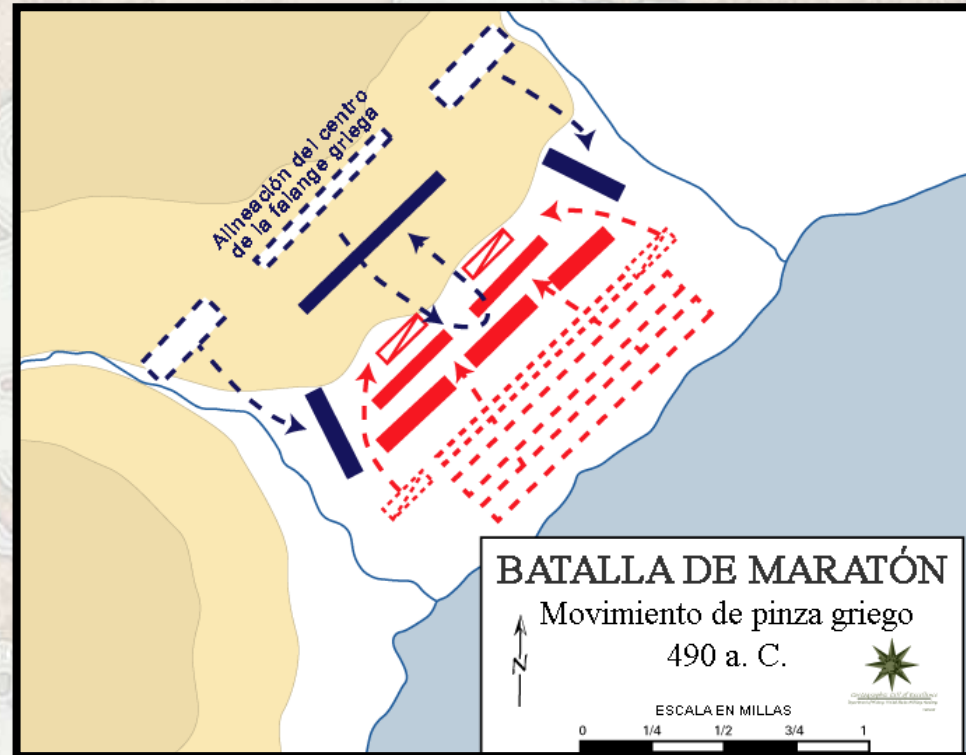
Primera Guerra Mèdica (490 a.C.)

- Agost o setembre 490 a.C., **Batalla de Marató (Àtica)**
- *Victòria atenesa*
 - Exèrcit atenès dirigit per **Temístocles**
- Heròdot
 - **Més de 4.000 baixes perses**
 - **192 baixes atenesos**

Primera Guerra Mèdica (490 a.C.)

- **Conseqüències de la batalla**
 - *Consolidació règim democràtic*
 - *Victòria considerada gran triomf dels grecs contra els perses*
- **Temístocles**, figura destacada a Atenes
 - *Impulsa la construcció naval*
 - Protecció marítima
 - Important pel futur d'Atenes
 - Primera potencia naval

Segona Guerra Mèdica (480 - 479 a.C.)

- 486 a.C., **Mort de Darios I**
 - Succeït pel seu fill **Xerxes I** (486-465 a.C.)
- **Preparatiu nova campanya grega**
 - *No una campanya de càstig*
 - *Dirigida pel propi rei*
 - *Intenció conquesta territori grec*
- **Gran aliança de ciutats gregues**
 - *Unes 30 ciutats gregues aliades*
 - Tropes gregues liderades per **Esparta**

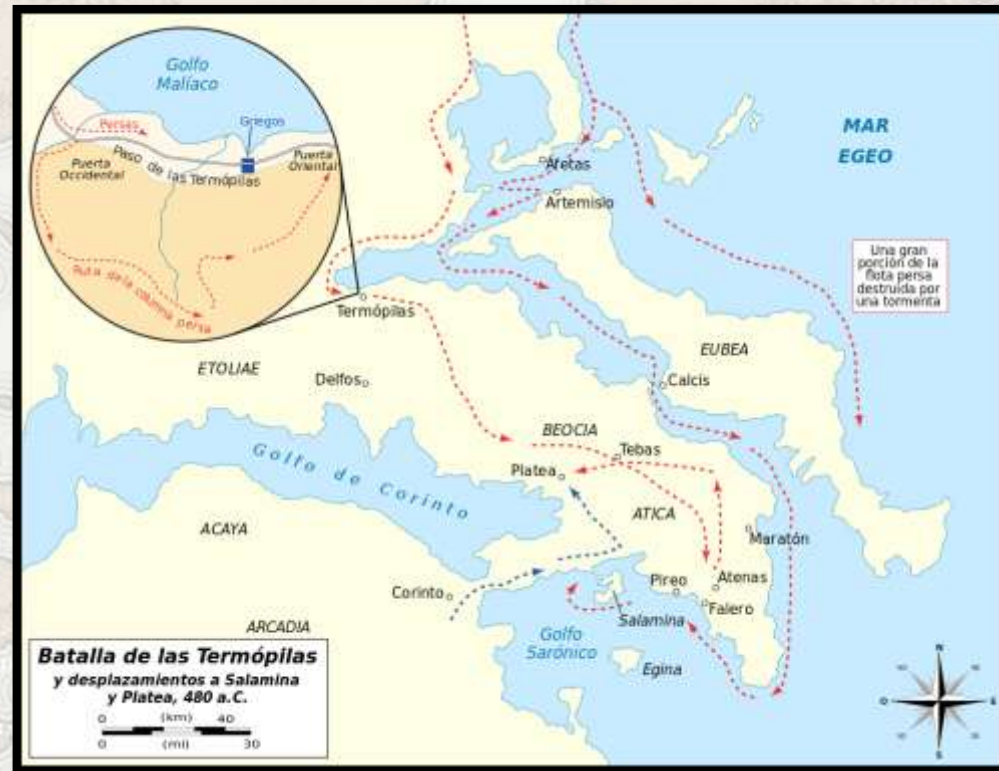
Segona Guerra Mèdica (480 - 479 a.C.)

- **Exèrcit grec**
 - Uns 60.000 soldats d'infanteria
 - Flota de 300 - 400 trirremes i les seves dotacions
- **Exèrcit persa**
 - Segons Heròdot
 - **Més de 2.500.000 soldats**
 - 1207 vaixells
- **Xifres més realistes**
 - 50.000 – 250.000 homes

Segona Guerra Mèdica (480 - 479 a.C.)

- *Defensa grega liderada per Atenes i Esparta*
- 480 a.C., **Batalla de les Termòpiles**
 - Pas nord Grècia
 - *Derrota grega*
 - Espartans de **Leònides**
- 480 a.C., **Batalla de Salamina**
 - *Derrota naval persa*
- 479 a.C., **Batalla de Platea**
 - *Victòria definitiva grega*
 - *Retirada forces perses de territori grec*
- **Símbol independència grega**
 - *Inici domini grec sobre l'Egeu i Àsia Menor*

Les Guerres Mèdiques

- Conseqüències Guerres Mèdiques
 - *Prova de foc pel món grec*
 - **Unió dels grecs** enfront dels perses (*Koiné panhelènica*)
 - **Flota naval grega** assoleix paper important
 - *Principalment a Atenes*
 - **Inici de l'hegemonia atenesa a Grècia**
 - **Desenvolupament comercial a l'Egeu**
 - I al Mediterrani

Lliga de Delos

- *Derrota persa no suposa final enfrontament*
- Ciutats gregues decideixen mantenir una **Lliga panhel·lènica (Simmàquia)**
 - *Protecció amenaça persa*
- 478 a.C., **Creació Lliga de Delos**
 - Lidera per Atenes
 - **Delos**, Centre de la Lliga

Lliga de Delos

- Lliga de caràcter **defensiu – ofensiu**
 - *Defensar llibertat ciutats gregues*
 - Caràcter marítim
 - Ciutats costeres o insulars del Mar Egeu
- Desigualtat en favor d'Atenes
 - *Domini d'Atenes a l'Egeu*
- Composta per una **flota naval**
 - *Aportada principalment per Atenes*
- 443/2 a.C., aliats suaven unes **300 ciutats**

Lliga de Delos

- Ciutats contribuïen **segons els seus recursos**

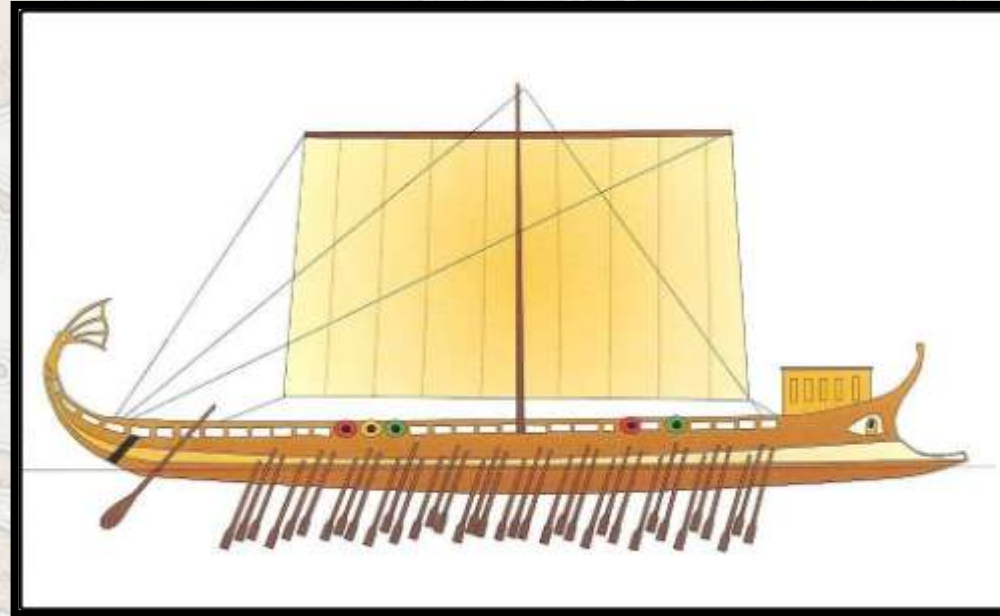
- **Phoros**, contribucions anuals
- **Naus, tripulacions o diners**
- Imports s'establien cada 4 anys
- Recaptats per magistrats atenesos
 - **Hel·lenotami**

- **Despeses:** manteniment gran flota
 - **Més de 300 trirremes**

Lliga de Delos

- **Lliga de Delos**
 - *Gran benefici per Atenes*
- **454/3 a.C., Tresor de a Lliga es trasllada a Atenes**
 - *Inseguretat davant d'un atac persa*
- **449 a.C., Pau de Càl·lies (perses)**
 - Pau entre la Lliga de Delos i els perses
 - *No va suposar el final de la Lliga*
 - Atenes exigeix permanència de la Lliga sota el seu comandament

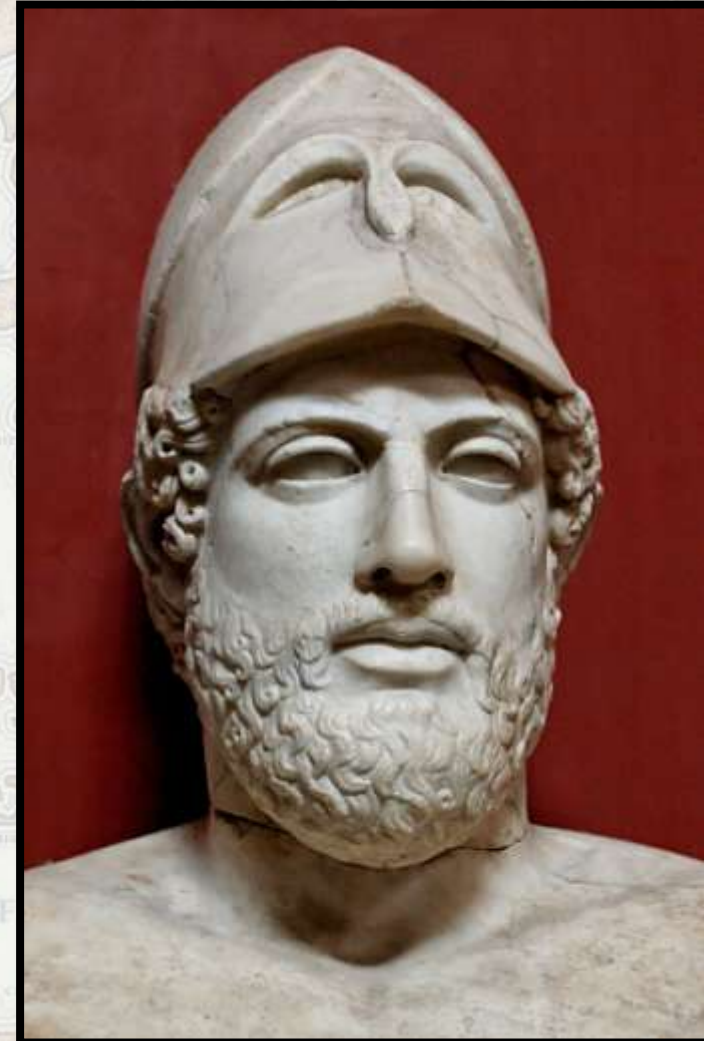
Talassocràcia atenesa

- **Instauració Pau atenesa a l'Egeu**
 - *A través de la Lliga de Delos*
 - Domini polític ciutat gregues (Lliga)
- **Imperi vs domini / talassocràcia**
 - Atenes principal beneficiada
 - *Però també es beneficiaven la resta de ciutats*
 - Seguretat marítima
 - Desenvolupament comerç

478 - 433 a.C., Pentecontècia atenesa

- 478 a.C. - 431 a.C., **Pentecontècia**
 - *Hegemonia d'Atenes a l'Egeu*
 - *Inici etapa d'esplendor cultural, científic i artístic*
- **Època de Pèricles**
 - *Atenes assoleix el seu zenit*
 - **Polític**
 - Consolidació règim democràtic
 - **Econòmic**
 - Atenes centre artesanal i comercial
 - *"Mercat Comú" a l'Egeu*

478 - 433 a.C., Pentecontècia atenesa

- **Cultural i artístic**

- *Atenes capital artística i intel·lectual del Mediterrani*
- Arquitectura
- Literatura
- Ciència
- Escultura...

- **Política**

- *Atenes enfrontada a dos enemics principals*
 - Pèrsia i Esparta
- *Continus conflictes entre les ciutats gregues*
 - Atenes, Esparta, Mègara, Corint, Argos...

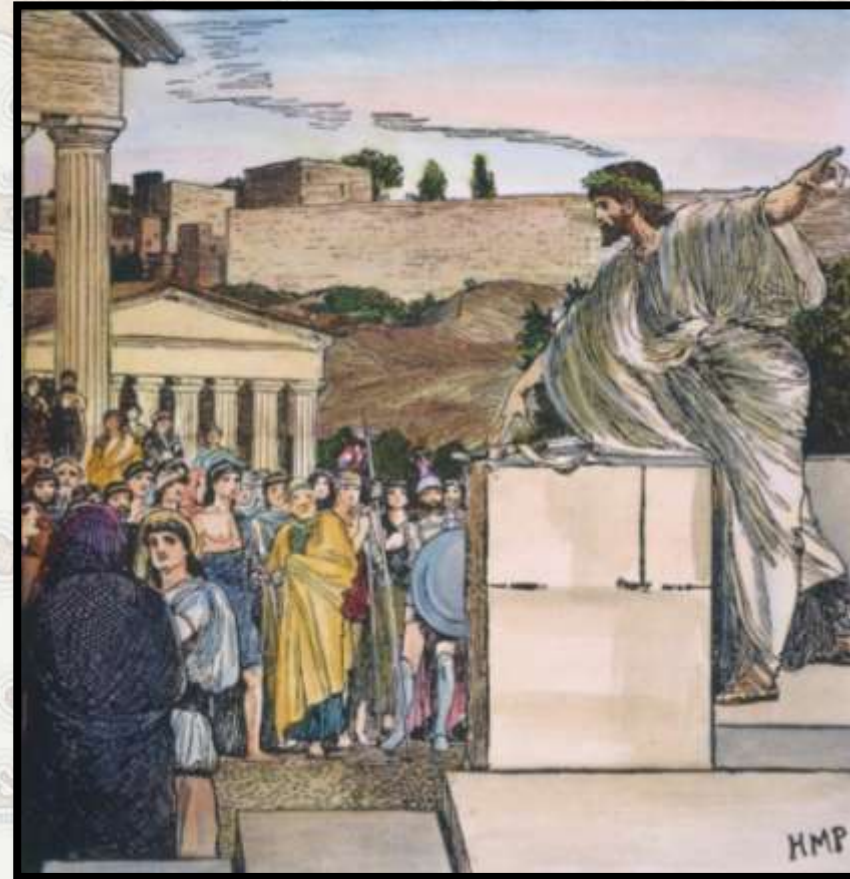
478 - 433 a.C., Pentecontècia atenesa

- Política atenesa destacaran **grans figures**
- *Tots pertanyen a grans famílies ateneses*
 - Posició social alta
 - Grans oradors / persuasió
 - Posseïen grans riqueses
- **Lluita política a Atenes**
 - *Facció aristocràtica*
 - *Facció democràtica*

478 - 433 a.C., Pentecontècia atenesa

- Política Atenes destacaran **grans figures**
 - **Milcíades** (550 - 488 a.C.)
 - **Temístocles** (c. 525 - 460 a.C.)
 - *Foment marina atenesa*
 - **Arístides** (530 - 468 a.C. (aristo)
 - *Organització Lliga de Delos*
 - **Cimó** (510 a. C. – 450 a.C.) (aristo)
 - *Consolidació poder atenès a l'Egeu*
 - **Efialtes** (¿?-461 a.C.) (demo)
 - **Pèricles** (c. 495 - 429 a. C.) (demo)

Efialtes i Pèricles

- **Efialtes i Pèricles** / 465 a.C. – 429 a.C.
 - *Consolidació règim democràtic*
 - Període **democràcia radical o directa**
- **Efialtes** (¿?-461 a.C.) (demo)
 - Priva al **Consell de l'Areòpag** de competències
 - *Consell aristocràtic*
 - *Supervisava administració pública*
 - Quedarà com a **tribunal causes homicidis i delictes religiosos**

Pèricles

- **Pèricles** (c. 490 a.C – 429 a.C.)
 - Família aristocràtica
 - *Nebot-net Clístenes*
- Home de gran cultura
 - Cercle amistats gran cultura
 - **Aspàsia** (2ª dona), dona de gran cultura
- 443 – 429 a.C., **Estrateg suprem**, durant 14 anys
 - Escollit per l'Assemblea
 - Gran domini oratòria i persuasió
 - *Anys de pau, benestar econòmic i prestigi econòmic d'Atenes*

Democràcia radical

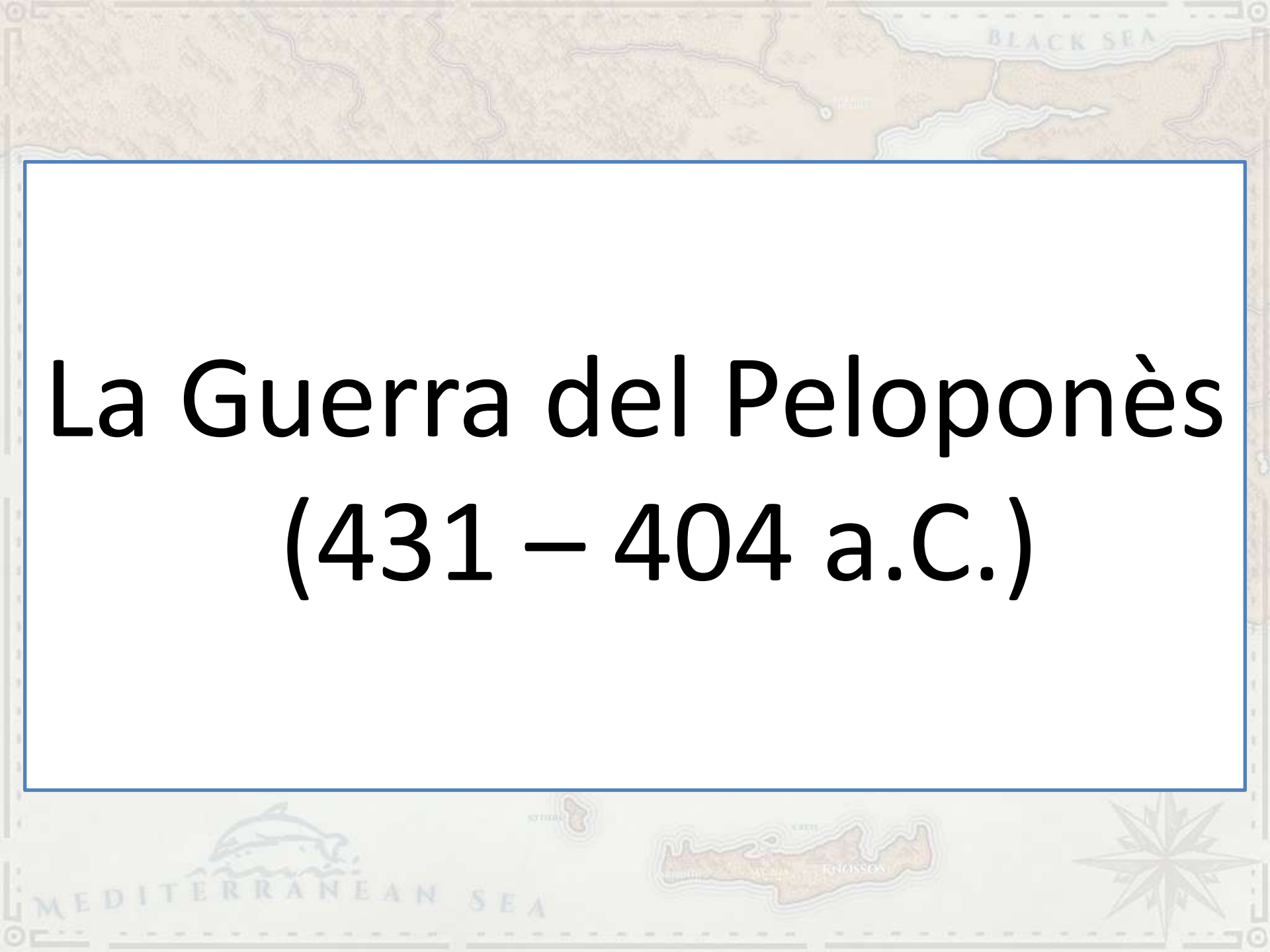
- **Reformes Pèricles**
 - Ampliació participació política ciutadania
 - **Accés dels Zeugites a l'Arcontat**
 - *Tercera classe censatària*
 - **Control rigorós exercici funcions públiques**
 - **451 a.C., Limitació accés ciutadania atenesa**
 - *Fills de pare i mare atenesa*

Democràcia radical

- Implantació **mistofòria**
 - *Retribució funcions públiques (Compensació)*
 - *Tribunal Heliea i Bulé*
 - Salari per a hoplites i mariners
 - *Classes inferiors*
 - *Quantitat mòdica quantitat i temporal*
 - Més un estímul
 - Evitar l'ànim de lucre

The background is a stylized map of the Eastern Mediterranean and Black Sea. It shows the coastlines of the Black Sea, Aegean Sea, and Mediterranean Sea. Labels include 'BLACK SEA' at the top right, 'MEDITERRANEAN SEA' at the bottom left, and 'SYDRA' near the top center. A white rectangular box with a blue border is centered on the slide, containing the title text. A compass rose is visible in the bottom right corner.

La Guerra del Peloponès (431 – 404 a.C.)

Cap a la Guerra del Peloponès

- *Esplendor Grècia segle V a.C.*
Finalitza amb un gran conflicte
- 478 - 433 a.C., **Pentecontècia atenesa**
 - *Expansió hegemònica d'Atenes*
- Grècia dividida 2 blocs antagònics
 - **Lliga de Delos**
 - *Atenes i aliats*
 - **Lliga del Peloponès**
 - *Esparta i aliats*
 - *Agrupaven a la majoria de ciutats gregues*

Guerra del Peloponès (431 – 404 a.C.)

- *Conflicte dura uns 30 anys*
 - Desastre i commoció món grec
 - Gran desgast societat grega
 - Polític
 - Social
 - Econòmic
 - Cultural...
- **Conflicte provoca una gran crisi al món grec**
 - *Inici declivi potència grega*

Bàndols: Lliga de Delos

- **Lliga de Delos**

- *Liderada per Atenes*
- Integrada per més de **200 ciutats**
- Règims democràtics
- *Disposava major flota armada*
- *Domini Mar Egeu*

- **Aliats**

- **Grècia central**
 - *Regió de Tessàlia i Platea (Beòcia)*
- **Magna Grècia i Sicília**
 - *Catània, Reggio, Leontins*

Bàndols: Lliga del Peloponès

- **Lliga del Peloponès**
 - *Liderada per Esparta*
 - Règims aristocràtics / oligàrquics
 - Ciutats Peloponès
 - Excepte Argos i Acaia
- **Aliats**
 - Mègara, Focea, Beòcia, Lòcrida
 - *Mediterrani occidental*
 - Ciutats gregues a l'Adriàtic
 - Ciutats gregues a la Magna Grècia i Sicília (Siracusa)
- *Situació econòmica no tant positiva com la Lliga de Delos*
- **Domini exèrcit de terra**
- **No disponibilitat de flota naval important**
- **Por revoltes ilotes**

Peloponnesian War, 431–404 B.C.

0 50 100 miles
0 50 100 kilometers

MACEDONIA

Amphipolis
(422 B.C.)

Spartalos (429 B.C.)

Byzantium

Cyzicus
(410 B.C.)

Cynossema
(411 B.C.)

Ionian Sea

GREECE

Thebes

Athens

Corinth

Notium (407 B.C.)

Ephesus

Miletus

PERSIAN EMPIRE

Peloponnesus
Sparta

Sphacteria (425 B.C.)

Mediterranean Sea

GEOGRAPHY SKILLBUILDER
INTERPRETING MAPS

Place Around which sea did most of the battles take place?

Causes Guerra Peloponès

- **Polítics**
 - Atenes defensora **model polític democràtic**
 - **Estats oligàrquics i aristocràtics** generalment filoespartans
- **Econòmiques**
 - *Hegemonia Imperi Atenes*
 - Afecta negativament interessos ciutats peloponèsies
 - *Corint, Egina, Mègara i Sicion*
- *S'aniran consolidant dos bàndols antagònics*

Fases de la Guerra

- Fases Guerra del Peloponès
- Guerra Arquidàmica (431-421 a.C.)
 - *Arquidam II* rei d'Esparta
- Pau de Nícies (421 a.C.)
- Gran expedició a Sicília (415-413 a.C.)
- La guerra Decèlica.(413-404 a.C.)
 - *Fort de Decèlia a l'Àtica*

Plaga d'Atenes

- 430-426 a.C., **Plaga d'Atenes**
 - *Afecta principalment a Atenes*
 - **Malaltia infecciosa**
 - *Tifus*
 - *Verola*
 - *Xarampió*
 - *Febre hemorràgica vírica*
 - *Ebola*
 - **Mor 1/3 de la població atenesa**
 - *Entre 75.000 i 100.000 atenesos*
 - *D'un total de 250.000 - 300.000 habitants*
 - 429 a.C., **Mor Pèricles**

Alcibíades

- **Comandants destacats Guerra del Peloponès**
 - **Esparta**
 - **Arquidam II**
 - **Bràsides** (estrateg)
 - **Lisandre** (comandant flota espartana)
 - **Atenes**
 - **Pèricles**
 - **Nícies**
 - **Alcibíades**
- **Alcibíades (c. 450 - 404 a.C.)**
 - *Estrateg 420 a.C.*
 - *Exerceix el càrrec en diverses ocasions*
 - Nebot de **Pèricles**
 - Polític intel·ligent
 - Carent d'escrúpols

Final Guerra del Peloponès

- 405 a.C, **Batalla naval d'Egospòtamos**
 - *A prop de Làmpsac, al Quersonès Traci*
 - **Atenesos són derrotats**
 - *Destrucció part de la flota atenesa*
 - Pèrdua capacitat naval atenesa
 - Domini rutes comercial Egeu
- 404 a.C., **Rendició d'Atenes**
 - *Després de 27 anys de conflicte*

Conseqüències Guerra del Peloponès

- **Esparta**
 - *Aconsegueix l'hegemonia al Món Grec*
- **Atenes**
 - Desapareix com a potència naval i líder polític a l'Egeu
- **Món grec**
 - Descens activitat econòmica i comercial
 - Expansió pirateria a l'Egeu
 - Afectació demogràfica
 - Crisi moral, ideològica i religiosa món grec

